

Serie nouă
septembrie 2015

9
(CLXX)
48 pagini
ISSN
1220-742X

ACTUALITATEA MUZICALĂ

REVISTĂ LUNARĂ A UNIUNII COMPOZITORILOR ȘI MUZICOLOGILOR DIN ROMÂNIA

D i n s u m a r :

- ✓ SIMN 2015 (II)
- ✓ Festivalul Internațional "George Enescu" (I)
- ✓ Le Grand Prix de l'Opéra
- ✓ "Trofeul tinereții" Amara
- ✓ Festivalul de jazz de la Gărâna (II)
- ✓ Portret componistic Eugen Doga

În imagine:
compozitorul Dan DEDIU

Între antumitate și postumitate

Liviu DĂNCEANU

În general opusul muzical necesită un anumit interval temporal pentru a putea fi apreciat în afara oricărei vogi, conduite sau aspirație contemporane lui. Fiecare epocă lasă în urma ei compozitori fie majori, fie minori, pe care contemporanii lor nu i-au privit întotdeauna ca atare. Istoria muzicii este astfel doldora de exemple de autori celebri pe vremea antumității, care au căzut apoi în desuetudine în perioada posterității, și invers, creatori care au fost desconsiderați în timpul vieții și re-considerați la un oarecare răstimp după moarte. Din această perspectivă există trei categorii de compozitori: 1) cei ce se bucură de succes exclusiv în propria lor epocă; 2) cei care vor cunoaște notorietatea într-o epocă viitoare și 3) cei ce sunt permanent pe val, încă de la primele lor manifestări artistice. În prima categorie intră acei autori inteligenți, talentați, de certă vocație, dar fără viziune, carenți la un anume fel de intuiție și, de ce nu, șansă (în sensul de a fi acceptați în siajul istoriei). „Pericolul este să placi publicului de acum, care te înconjoară, te întâmpină, te consacră, în sfârșit, îți conferă succes (...). Poate că va trebui să așteptăm cincizeci sau o sută de ani pentru a ajunge la adevăratul nostru public, cel care mă interesează cu adevărat”, spunea Marcel Duchamp în *Aventura artei în secolul XX*. Iar Pierre Souchaud se întreba: „Cine ar avea lipsa de modestie de a pretinde că știe ce artist sau ce tendință sunt într-adevăr majore?” Foarte cutezător ar fi, desigur, cel care ar risca așa ceva! Alegerile sale au mari șanse să nu fie validate în deceniile următoare. A doua categorie însumează compozitorii a căror operă constituie mai puțin reflexia unei expresii (mode sau spirit al epocii) și mai mult expresia unei reflecții (personalități), fiind substanțial mai nesiguri, plini de îndoieli și tatonări (în comparație cu cei din prima categorie, care merg îndeobște la sigur). La fel de inteligenți, talentați și cu vocație creatoare, cei ignorați de actualitate (dar favorizați de posteritate) au o anume intuiție capabilă să modeleze perspectiva, viziunea despre viitor. Ei întâmpină în mod cert destule dificultăți în definirea unui idiom sonor caracteristic muzicii actuale, fie și numai pentru că, se știe, totul este astăzi posibil, dar nu sunt, în nici un caz, așa de nerăbdători și avizi de glorie imediată, precum ceilalți. La fel de dificil este și pentru noi să precizăm care dintre congenerii noștri compozitori vor apărea în ochii generațiilor viitoare ca fiind reprezentativi pentru timpul pe care-l trăim.

Urmare în pag. 2

DIN SUMAR

SIMN 2015 (II).....2-10

SIMN... la Iași.....10-11

Interviu cu M. Constantinescu...13

Simpozionul “George Enescu”....14

Muzica românească în Festivalul Internațional “George Enescu”.....15-29

Le Grand Prix de L’Opéra.....30-31

Despărțiri.....32-33

Punctul pe j... azz.....34

Festivalul de la Amara.....36-39

Pop-rock, folk.....40-41

Portret Eugen Doga.....42-45

Sărbători la Moinești.....46-47

Muzica pe micul ecran.....48

Letopiseț despre SIMN 2015 (II)

Vlad VĂIDEAN

PERFORMANCE

Marca Irinel Anghel În pauza dintre cele două părți ale concertului din 27 mai s-a „întâmpat” un spectacol experimental marca Irinel Anghel, a cărui scurtime a fost din plin compensată de stridența efervescentă a unui non-conformism căutat cu tot dinadinsul ce își propunea să problematizeze și să invite la punerea pe gânduri tocmai prin considerabilă zguduire a „zonei de confort” și a granițelor destul de opace pe care toleranța preacumintelui ascultător se simțea urgent chemată să le traseze. În virtutea unei pedanterii spilcuite, eu unul am fost tentat, la un prim și asurzitor contact, să cataloghez această inserție sincritică drept „interesantă”. După cum mă soma însuși conceptul spectacolului, m-am străduit să-mi pun la încercare flexibilitatea receptivă, astfel încât să-mi dau seama că mesajul ce se voia transmis prin intermediul unei atât de pestrițe vehemente era, dincolo de fațada flamboaiantă, unul cât se poate de grav. Mai întâi, nu putea fi ignorat amplasamentul manifestării: o „Scarecrows Parade” aterizase cu suprarealistă nonșalanță tocmai într-un spațiu al convenției prestigioase precum foyer-ul Sălii „Mihail Jora”. Era astfel deschis în interiorul unui sălaș tradițional un portal al improbabilului, poate chiar al „imposibilului”, căci una dintre mizele principale vizate de aceste „*happening-uri*” provocatoare invită la dezlănțuirea creativității în afara tiparelor moștenite sau autoimpuse, conștientizând

însă în același timp, pe deplin, funcționarea latentă a acestora. Și din perspectiva acestei relații ambigue existente între „normalitatea” consacrată și asediul in-

termitent al neconvenționalului, motto-ul spectacolului – *What about your freedom?* – își dovedea elocvența. Despre insidioasele forme de anestezie, despre „jugul blând” pe care spiritul consumerist al societății actuale îl impune libertății interioare depuneau mărturie înseși figurinele umane postate la răspântii, aidoma unor sperietori neputincioase înveșmântate în

Urmare din pag. 1

Oricum, nici un artist nu poate fi convins că ceea ce întreprinde pe parcursul vieții sale va avea valoare peste secole. Iar dacă așa ceva se întâmplă, înseamnă că artistul respectiv ori e nerealist ori deține anume precarități mintale. Interesant este că, dacă în prima categorie operele creatorilor sunt receptate majoritar grație teoriilor și atmosferei ce le anvelopează cu generozitate, dacă în cea de a doua aceste opere sunt înțelese în principal datorită a ceea ce sunt ele însele, în a treia categorie intră creația autorilor recognoscibilă atât prin doctrina ori haloul ce le învăluie, cât și prin valoarea lor intrin-

secă. Fiecare compozitor aferent acestei din urmă categorii se străduiește să dea gestului său creator sensul care i se pare cel mai profund, și care prezumă *Zeitgeist*-ul ca proiect neconținut. Se face, în acest fel, în egală măsură, muzica prezentului, dar și a viitorului. Toți compozitorii cu acces la perenitate se exprimă nu pentru a lăsa neapărat o urmă a trecerii lor, ci din dorința de a atinge o țintă aparent inabordabilă. Făcând slalom printre eșecuri, acești creatori debordează orice speculație ori pariu asupra viitorului, asumându-și totodată profunzimile propriei istorii, a istoriei muzicii și a întregii umanități, ceea ce face posibilă condensarea mai multor timpuri -

memoria, momentul și o punte către viitor -, dar și explorarea propriei intimități laolaltă cu deschiderea către ceilalți. Și încă ceva: fiecare compozitor sau meloman poate dibui, mai greu, mai ușor, ceea ce îl interesează și de care se poate bucura în voie. Muzica de azi e produsă prin varii tehnici componistice, divergente, diseminate, care nu se cade să mai răspundă unei formule bine definite, infailibile. Libertatea e aproape totală. Importantă este plăcerea cu care interogăm această libertate. Căci noțiunea de plăcere rămâne în continuare esențială. Chiar dacă ea se află într-un proces de semnificativă atrofiere.

Liviu DĂNCEANU

zdrențuite rochii, extravagante pălării, sufocante coliere alcătuite din plase de Mega Image, strecurători, sticle goale, mopuri, saci de nailon mototoliți; și, ca un simbol al tăcerii comode la care consimte consumatorul-oaie, suzeta pecetluia gurile unora dintre aceste personaje. Toate se aflau sub oblăduirea unui provocator amfitrion (actorul Paul Dunca) pe al cărui dezgolit spate putea fi zărită deviza caracteristică „Sunt oaia roz a familiei”; acesta îi invita pe rând la masă pe unii spectatori mai curajoși, pentru a înfiripa o improvizație sonoră dialogată cu Irinel Anghel. Între timp își făcuse simțită prezența un Mihai Pintenaru legat fedeleș și cântând la clarinet din poziție orizontală, în timp ce Irinel Anghel se postă deasupra lui și, emanând o serie de semnificative țipete, își lepădă tentaculele benzilor de film în care fusese până atunci înfășurată. În final, sub plesnetele de bici ale amfitrionului transformat dintr-odată într-un sinistru sacerdot cu picioare de țap, fu declanșată o procesiune cam forțată, menită, prin răcnetele ce aminteau de behăielile turmei de oi, a face o grotescă trimitere la conservatorismul bisericii ortodoxe. De fapt, dacă intuiesc bine, se dorea astfel conturarea unei forme de protest împotriva deciziei abuzive luate de Consiliul Parohial al Bisericii „Sfântul Gheorghe cel Nou” din București

pentru a șterge/cenzura o pretins blasfemiatoare pictură murală care, tocmai cu scopul înfrumusețării zonei bucureștene respective, altfel năpădite de gunoarie și clădiri ruinate, interpreta în cheie modernă celebra scenă a legendelor medievale care îl înfățișau pe Sfântul Gheorghe străpungând balaurul.

În cazul particular al spectacolului *What about your freedom?* cred că a precumpănit impresia că intenția și ideea poetică generală rămăsese mai puternică decât mijloacele ei de realizare concretă, străveziul schematism al acestora dorindu-se astfel compensat printr-o exagerată țicneală histrionică. Însă chiar și așa, s-a reușit cu prisosință a se demonstra încă o dată că, vorba doamnei Irinel, „arta nu e comodă. Nici nu trebuie să fie. Comod este entertainmentul.”

Mihaela Vosgianian și trans-realismul arhetipal
În categoria evenimentului spectacular de tip *performance* s-a încadrat și *Calea îngerului uman*, impresionantă și cam prea eclectică desfășurare de forțe sincretice pentru instalație scenografică (realizată de

Maria Constantinescu), artist tradițional (nimeni altul decât Grigore Leșe, cel a cărui prezență fără îndoială că, chiar dacă spectacolul fusese programat la o oră destul de târzie, a contribuit substanțial la umplerea până la refuz a Studioului de Operă și Multimedia al UNMB), grup vocal experimental (Grupul solistic Inter-art), actor (George Hodor), ansamblu instrumental (Ansamblul Archæus al Centrului Național de Artă Tinerimea Română), sunete procesate (muzicalizate de Mihaela Stănculescu-Vosgianian, căreia îi aparține și conceptul artistic) și dans (în coregrafia Liliane Iorgulescu). Atât la nivelul limbajului muzical, cât și la acela al textelor (care îmbinau versuri originale, scrise de Varujan Vosgianian, cu sugestii culese din spațiul mantrelor și din acela al tradiției folclorice românești), se dorea o fuziune hipnotică între zonele și rădăcinile

Imagine din „Calea îngerului uman”

comune ale unor tradiții și culturi cât mai diverse, toate fiind reunite sub cupola suverană a unui scenariu care își extrăgea linia de forță din ethosul legendei mioritice. Fără a mai intra în detalii obositoare, mă rezum la a mă arăta convins că, deja consacrată și reprezentată – zice-se cu succes – și în alți ani, *Calea îngerului uman* se va păstra probabil mult timp emblematică pentru așa-zisul „trans-realism arhetipal”, „orientare estetică spirituală” prin care compozitoarea Mihaela Vosgianian își propune, după cum poate fi citit pe *site*-ul personal al acesteia, chestiuni cât se poate de pretențioase: „pe de-o parte, să reitereze funcțiile arhetipale ale artei – funcția ritualică, vindecătoare, cathartică și extatică –, iar pe de altă parte să exprime o nouă formă a supra-realului, denumită de artistă trans-realul, rezultată din explorarea stărilor de conștiință modificată sau din experimentarea visării lucide.” Întrucât mare parte din public are tendința, oarecum justificată, să trateze rezultatele acestor preocupări drept mistificări pre-

tențioase aflate la granița dintre kitsch și netemeinicie, nu poate fi omisă recunoașterea cinstită a faptului că, pentru a convinge, artistul care îndeamnă la împlinirea unor astfel de deziderate nu are altă șansă decât dacă într-adevăr toate reveriile sale sunt animate și fundamentate de acea singură instanță aptă să întuiască și apoi să asume alegerile cele mai înțelepte, anume de o căutare interioară neobosită, vitală, autentică. Din această perspectivă, am fost capabil să întrezăresc motivele pentru care un ascultător mai impresionabil s-ar fi putut lăsa fermecat de generozitatea

abordate de către muzicienii de factură clasică. Programul a împreunat fragmente sugestive în aranjamentele lui Cătălin Ștefănescu, toate preluate din cele două proiecte desfășurate până acum de către „Imago Mundi” în decursul unei serii de CD-uri reunite sub titulatura *Isvor*: pe de-o parte au fost prezentate unele pitorești frânturi din *Cartea Științei Muzicii* întocmită de Dimitrie Cantemir, punându-le însă în dialog cu faimoase bucăți tradiționale precum „Barbu Lăutaru”, care probabil că circulau încă de pe vremea enciclopedicului domnitor moldovean; pe de altă parte a fost

făcută o paralelă între sursele de inspirație folosite de George Enescu în scrierea Rapsodiilor Române (de exemplu cântecul „Văleu, lupii mă mănâncă”, prezent ca temă principală în *Rapsodia Română Nr. 2*) și contextul mai larg al folclorului urban, îndeosebi muntenesc, de la finele secolului al XIX-lea (suita de geamparale care a încheiat seara în tonul electrizant potrivit gestului final). Pe tot parcursul concertului a predominat, de ambele părți ale scenei, o atmosferă generală de destindere, interpreții dovedind acel relaxat profesionalism obișnuit cu de toate, însușire inerentă celor ce pot fi întâlniți nu doar în sălile destinate muzicii culte, ci și la festiva-

tatea viziunii artistice etalate în *Calea îngerului uman*, generozitate care, în fapt, unora mai dornici de a strâmba din nas nu le-ar fi transmis nimic mai mult decât un fel de îngemănare eclectică între pseudo-arhaisme suspecte și nebuloase gen New Age; însă în ce măsură e posibil ca prin aducerea pe scenă a diverse tehnici și practici spirituale sublimite artistic să se facă realmente saltul dinspre stadiul imaginar, oniric, înspre trăirea în mod autentic a veritabile stări de iluminare, așa cum crezurile programatice ale compozitoarei par să pretindă, eu unul deocamdată nu pot să mă pronunț. Și fie-mi permis să mă păstrez, până la implauzibila probă contrarie, suspicios.

lurile medievale și chiar în cluburile obișnuite cu concerte de jazz, blues sau rock.

Liviu Dănceanu - „Ochiul fugii. Fuga Ochiului”

Premiera care a inaugurat seara zilei de 24 mai, anume cea mai recentă producție a lui Liviu Dănceanu, intitulată *Ochiul fugii. Fuga Ochiului*, pentru so-

„Imago Mundi” - muzica tradițională în cheie contemporană

În sensul abordării muzicii vechi și a celei tradiționale românești în cheie contemporane, foarte agreabilă și chiar palpitantă pe alocuri s-a dovedit prestația ansamblului „Imago Mundi” (concertul din 24 mai), formație camerală fondată în 2001 de către Oana și Daniel Ivașcu, având scopul declarat de a aduna în jurul lor instrumentiști care să fie dornici a-și exprima tehnica solistică și improvizatorică prin prisma preocupării comune pentru crearea de proaspete fuziuni între muzica veche și cea tradițională, aceste două inepuizabile rezerve de repertoriu care încă rămân rar

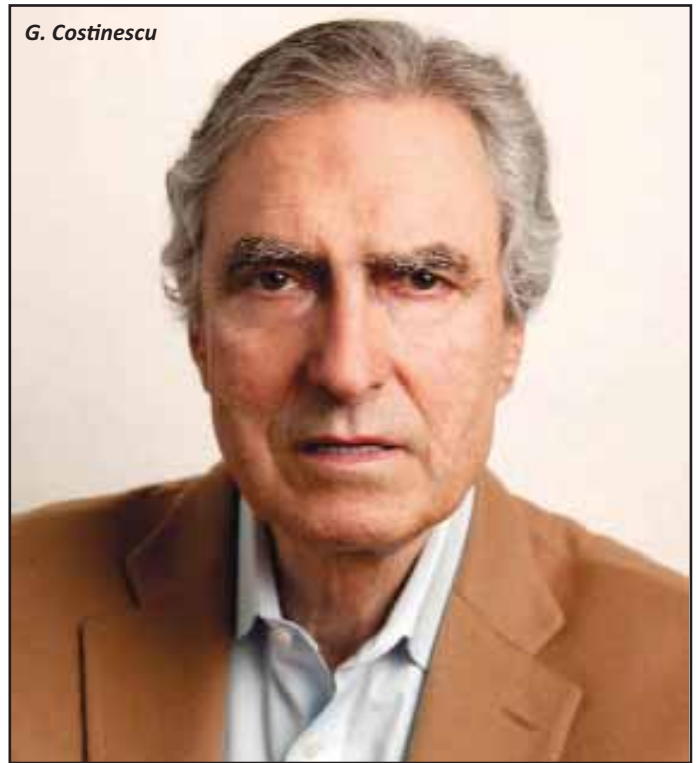
Simona Nicoletta Jidveanu

prană (Simona Nicoletta Jidveanu) și septet (Ansamblul Archæus, coordonat de Cristian Lupeș), mi s-a înfățișat ca un caz destul de enigmatic. N-aș vrea nicidecum să inițiez impoliteții juvenile sau condamnări aulice, mai ales că, în modesta-mi calitate de învățăcel, admir, laolaltă cu mulți alții, fertilitatea discernământului cultural pe care domnul Dănceanu o dovedește în ipostaza profesorală sau în expresivele sale intervenții scrise. Însă tocmai din perspectiva acestei admirații am fost cu atât mai uimit să constat că luciditatea înțeleaptă și cultivată despre care credeam cu tărie că îi oferă posesorului ei impecabila busolă în măsură să indice neabătut orientarea justă și valoroasă printre hățșurile atitudinilor contemporane, toată acea clarviziune estetică și deopotrivă etică manifestă în discursul vorbit sau în cel scris pe care Liviu Dănceanu îl etalează întotdeauna cu atâta eleganță, toată erudiția și învățătura, oricât de certe, nu păreau totuși să funcționeze cu aceeași acuitate și în privința propriei creații muzicale. Căci nu puteam să înțeleg ce misterioase orbiri îl făcuseră inapt pe acest compozitor înzestrat cu un atât de fin organ axiologic să anticipe și să conștientizeze ceea ce o majoritate tot mai plictisită și oarecum stânjenită a ascultătorilor din sala „George Enescu” n-avusese încotro și trebuise să observe: *Ochiul fugii. Fuga Ochiului* se dovedea a fi o nefericită pildă pentru acele opusuri care, pe măsură ce se desfășoară, își sabotează singure calitățile prin dezlănarea cu care un creator indulgent față de sine însuși găsește de cuviință să-și extenueze condeiul doar în virtutea inerției și doar de dragul actului de a exersa pur și simplu scrierea. Structurată pe baza unei alternanțe între expuneri recitate ale unor texte poetice (scrise tot de domnul Dănceanu) și muzicalizări în manieră fugată ale aceluiași versuri, această interminabilă lucrare părea să dorească a epuiza și a stoarce de toate sevele posibile metafora organului-ochi, ca trup al privirii-suflet. Însă, chiar dacă încercau să se arate izvorâte din mici scenarii simpatice sau gravități introspective, meditațiile poetice își pierdeau repede din eventuala seducție, căci, picând în ispita îndrăgostirii de propriul veșmânt textual, nu reușeau să iasă dintre obscuritățile unor jocuri de cuvinte forțate. Iar tratarea muzicală, după ce adoptase rețeta formală a unei scriituri fugate amplificate pe parcurs (de la Monofuga, trecând prin Bifuga, Trifuga ș.a.m.d., până la Heptafuga), se consuma disciplinată între propriile limite (uneori seriale, alteori minimaliste, de cele mai multe ori pătrunse de sonorități „orientale”), devenind de la un moment dat de-a dreptul rutinieră. Totul se desfășura într-un mod primejdios de insipid, și, în afară de soprana solistă, care se opintea să pună în joc o inexplicabilă satisfacție, restul interpreților păreau să nu facă altceva decât să meșterească și ei acolo, obosiți, aproape rușinați, ca și cum veniseră să presteze o treabă inevitabilă ce se cuvenea expediată așa, cum o da Domnul.

Muzica electronică

Singurul concert de muzică electronică din cadrul festivalului a fost susținut de ansamblul “opus.art” (fondat în 2013 de către compozitorul Cătălin Crețu și percuționistul Dan Alexandru) și, chiar dacă nu a fost la fel de ofertant ca în anii trecuți, s-a profilat totuși în jurul a două personalități creatoare care s-au dovedit a fi pe cât de radical diferite ca vârstă, pe atât de bine conturate, fiecare în felul ei distinct. A fost vorba mai întâi despre veteranul Gheorghe Costinescu, a cărui cunoaștere în viața muzicală oficială românească s-a menținut pentru multă vreme într-un stadiu lacunar, întrucât, după ce compozitorul emigrase în SUA (în 1969) și contribuise esențial la viața scenei muzicale moderne newyorkeze, cenzura comunistă ocultase prezența informațiilor despre numele său în publicațiile autohtone de specialitate. După revenirea sa în țară, petrecută în 1996, cu ocazia ediției de atunci a SIMN, Gheorghe Costinescu a fost inclus de mai multe ori în programele festivalului, iar în acest an a dobândit un loc de-a dreptul preponderent în cadrul concertului

G. Costinescu

organizat de Centrul de Muzică Electroacustică și Multimedia al UNMB. Astfel, cele trei lucrări electronice propuse, deși compuse în deceniile 8 și 9 ale secolului trecut și deci deja cunoscute în locurile americane ale conceperii lor, au fost audiate cu această ocazie în primă audiere românească, fapt care se cuvine considerat drept un cert câștig pentru lumea noastră muzicală, căci tustrele piesele s-au dovedit niște izbânzi deosebite ale genului electronic: *City Waves (a Portrait in Sound of New York)*, un meșteșugit și foarte expresiv colaj de sunete electronice și concrete – diverse zgomote urbane precum lătratul câinilor, în-

demnurile și chiotele unor jucători de baschet, vuietul elicopterelor, fojgăielile și anunțurile din zonele subterane ale metrourilor –, compus în 1985, cu colaborarea studenților pe care Costinescu îi avea pe atunci la Lehman College; *Synesthesia*, o colorată și foarte rafinată animație video realizată de Michel Gagné pentru a însufleți și mai mult piesa *Dots, lines*

and patches, scrisă de Costinescu în 1973; dar mai cu seamă a încântat *Animated Sounds*, animație video concepută chiar de compozitor pornind de la unele fragmente din *The Musical Seminar*, lucrare de teatru muzical și instrumental (compusă în 1982) care tratează cu umor despre problematicile relații existente între muzicienii scufundați în tot felul de partituri stufoase și criticii muzicali văzuți în urâcioasa lor ipostază de instanțe dictatoriale, toți ajunși în cele din urmă, laolaltă cu interpreții, pe mâna unui public protestatar, inițial oripilat de absconșitățile moderniste, apoi căzut în „lanțurile” acestora, pentru ca în final indiferența maiestuoasă a naturii să aștearnă peste întreaga zarvă cortina țărâitului de greieri. Toată această cuceritoare autoreferențialitate a fost amplificată de faptul că, la răstimpuri, ieșeau la suprafață înseși portativele și notele partiturii, aidoma unei țesături ascunse care structura și spațializa mișcările și evenimentele provocate de figurile umane ale animației, astfel încât simplitatea aproape brută a schițelor lui Costinescu devenea pe parcurs tot mai eficace și mai elocventă, conturând ca plăcere predilectă a compozitorului nevoia de expresie persuasivă și de calofilie a gestului artistic.

Cealaltă prezență componistică dominantă (și tinerească de data aceasta) a fost reprezentată de Constantin Basica, absolvent al unui master în compoziție multimedia la Hochschule für Musik und Theater din Hamburg, iar actualmente deținător al unei burse doctorale la Universitatea Stanford din California. De altfel numele întregului concert, „The Interaction

Game”, a fost inspirat tocmai din modalitatea interactivă prin care Basica, angrenat într-o conexiune transatlantică, *live, via Skype*, a supravegheat transmiterea propriei lucrări, *Restore Failed with Errors*. Alterând tot mai considerabil, prin diverse tehnici precum *looping-ul*, înregistrarea video a unei apariții concertistice petrecute la vârsta liceului, tânărul compozitor a reușit o foarte sugestivă și chiar profundă ilustrare prin mijloace electronice a inevitabilelor și, de la un anumit punct, alienantelor răstălmăcirii pe care le exercită memoria atunci când, propunându-și o certă imposibilitate, anume restituirea fidelă, focalizează într-un mod prea insistent asupra trecutului.

„Profil”

Concertul susținut de ansamblul „Profil” în a doua zi a festivalului, 23 mai, în Sala „George Enescu” a UNMB, s-a dovedit cel mai izbutit eveniment cameral nu doar din punctul de vedere al prestației interpretative, ci a atins cu atât mai mult un înalt grad de consistență, cu cât, pe lângă două prime audiții străine (pe de-o parte austera, aproape aseptica *Arie pentru vioară, violoncel și pian* de Thomas Beimele, pe de altă parte narativa și multifacțetata *Musica lugubre* de Alexandru Radvilovici), „Generația de aur” a componisticii românești a fost din plin reprezentată în restul repertoriului propus. Astfel, prin laboriosul filtru al instrumentiștilor coordonați de Dan Dediu (flautistul Ștefan Diaconu, clarinetistul Mihai Pintenaru, violonista Diana Moș, violistul Marian Movileanu, violoncelistul Eugen Bogdan Popa și pianista Adriana

Maier) au trecut lucrări scrise de nume grele precum Aurel Stroe (*În vis desfacem timpurile suprapuse*), Ștefan Niculescu (*Per tre*), sau Cornel Țăranu (*Mozaicuri*), toate căpătând tălmăcirii interpretative dintre cele mai limpezi și mai convingătoare. Și chiar dacă toate valoroasele muzici prezentate în acest concert ar fi me-

ritat cu prisosință comentarii mai generoase, notațiile mele au devenit dintr-odată lapidare tocmai pentru că ar vrea să se concentreze în jurul lucrării care cred că a impresionat în detrimentul tuturor celorlalte. Mă refer la *Trommelbass* (sau *Ritm de pace*), trio de coarde (vioară, violă și violoncel) în care Myriam Marbé a ritualizat într-un mod extrem de percutant ideea, altfel simplă, a pulsației continue, conferindu-i puterea omniprezenței bântuitoare, când retrasă amenințătoare în adâncuri, când izbucnită copleșitoare la suprafață. Mai ales odată cu intervenția din sală a unui tom-tom (mănuit de Dan Dediu), efectul stereofonic a devenit zuguditor, căci, în acest esențial punct al ritualului, era suveranizată tendința „demonului” ritmic de a invade și a înghiți hulpav toate incantațiile și farmecele urzite până atunci de către instrumentele de coarde. Iar după această exorcizare culminativă, conflictul dintre constanța ritmică obsesivă și restul planurilor de desfășurare muzicală, conflictul care generase în fapt tulburătoarea forță de expresie a întregului ceremonial își atinge, în final, latentele virtuți purificatorii: descântecul și șoaptele vrăjitoarești se luminează de dulceața hăulirilor interiorizate, iar pasul de fier își leapădă chinga implacabilă, topindu-se în pulsația discretă a unei inimi care, prințând să bată, mărturisește despre încăpățânarea vieții de a merge mai departe. N-am putut să nu-mi îndrept gândul la impactul emoțional pe care de bună seamă că îl avu-

SIMN 2015, apreciez în mod deosebit faptul că în cadrul acestor ediții a festivalului am avut parte și de două seri corale, ambele foarte agreabile și echilibrate atât din perspectiva repertoriului propus, cât și din aceea a preocupării interpreților pentru realizarea unei armonioase împletiri între exigența de a se situa la cotele profesionalismului cuvenit și o atitudine afaibilă față de public. Astfel, în 25 mai, auditoriul interesat a fost invitat în Catedrala “Sfântul Iosif” din București, acolo unde Corala târgovișteană “Appassionato” a prezentat un program în genere accesibil, presărat atât cu prime audiții (*Tatăl nostru* de Marcel

Marcel Octav Costea

Christian Alex. Petrescu

sese premiera acestei capodopere în iarna anilor 1985/86: atunci când societatea românească zăcea sub povara înghețurilor de tot soiul, văzute și nevăzute, forța de persuasiune a unei lucrări precum *Trommelbass*, care propune o cale de reactualizare a mecanismului cathartic, era menită să devină cu atât mai puternică.

Două seri corale

1. Referindu-mă la unele concerte de factură mai academică (și totuși, deloc scorțoasă), din cadrul

Costea, *Kyrie Iisou Christe* de Christian Alexandru Petrescu, și *Appassionato Sempre* de Valentin Gruescu), cât și cu voluptățile fredonabile ale unor hituri autohtone precum *Și altfel de variațiuni pe tema Chindiei* de Alexandru Pașcanu sau *Divertisment folcloric* de Cornelia Tăutu. Nu a fost omisă nici palparea unor recente și, ce-i drept, destul de facile ecouri internaționale: antrenanta și rapsodica *Laudate Dominum* aparținând lui Giedrius Svilainis, compozitor lituanian care favorizează în creația sa piesele corale cu tematică sacră; incantația, pe cât de simplă, pe atât de intensă, desfășurată de suedezul Lars Jansson în *To the Mothers in Brazil: Salve Regina*; în fine, *Rosas Pandan*, de George Hernandez, o lapidară pilulă dansantă menită să satisfacă gusturile oricărei audiențe, cât de nepretențioasă ar fi ea. În toate intervențiile, strunite de către Florin Emil Nicolae Badea cu migala afectuoasă a profesorului, au putut fi cu plăcere sesizate acele timidități incipiente repede răsucite în angajări pasionale, atât de tipice pentru o formație camerală amprentată de frăgezimea faptului de a fi alcătuită exclusiv din glasurile a 24 de tineri, toți foști elevi ai Liceului de Artă “Bălașa Doamna” și studenți sau absolvenți ai Universității “Valahia” din Târgoviște. Nivelul valoric al coralei “Appassionato” a fost confirmat de palmaresul apreciabil acumulat deja prin

numeroasele participări la concursuri și festivaluri importante din țară sau străinătate. Însă fără îndoială că, dacă își va cultiva în continuare potențialul prin abordarea unui repertoriu pe care eu unul l-aș vrea și mai îndrăzneț, și mai ofertant decât cel etalat în concertul recenzat aici, acest tânăr ansamblu își va consolida poziția de grup coral care a reușit să se ridice pe propriile picioare și să contribuie la perpetuarea, fără cine știe ce sponsorizări, a acestei prestigioase entități intitulate „școala corală românească”, pe deplin vrednică de a fi perpetuată.

2. Revenind în 28 mai pe scena Sălii Radio, am putut să mă conving încă o dată că orice piesă muzicală ajunsă în responsabilitatea interpretativă a corului de cameră „Preludiu” capătă privilegiul ipostazierii într-una dintre cele mai bune forme posibile. Iar în acest caz bineînțeles că primele audiții devin cele mai avantajate: flexibilele, larg arcuitele, și deci foarte expresivele frazări armonice întrețesute de Diana Vodă-Nuțeanu într-*O altă revedere*, pe versuri de Nicolae Labiș; virtuozitatea simpatică meșterită de Grigore Cudalbu într-o mică suită de *Lucruri stricate*; bucuria Olgu-

ței Lupu de a se lăsa antrenată într-un refren dansant, depănat la nesfârșit, *În joacă*; sensibilitatea elegiacă prin care Valentin Gheorghiu consună, în *Eminesciana* pentru cor și pian, cu șaptele testamentare din *Mai am un singur dor*; toate aceste premiere au beneficiat din partea corului „Preludiu” de acea afectuoasă răbdare interpretativă în măsură să trateze cu aceeași pondere atât cărămizile alcătuitoare, cât și arcul expresiv care leagă laolaltă și face posibilă construcția meșteșugită. Iar în privința celorlalte piese prezentate, ca să nu pun la serioase munci răbdarea cititorului printr-o retrospectivă pas cu pas, mă rezum la a afirma că toate au fost învăluite în aceeași sonoritate generală foarte bine controlată, apropiată uneori, prin înaltul ei grad de coeziune și omogenitate, de acele efecte cvasi-instrumentale pentru a căror rară obținere vocile corale primesc cele mai pătimase ovații. În plus, trebuie apreciat cu deosebire faptul că – lucru destul de rar întâlnit la un cor – toate piesele fuseseră cântate din memorie, astfel încât, pe lângă o asumare completă a muzicii, interpreții erau în acest caz impulionați (și aproape obligați) să surprindă din priviri fiecare intenție gestuală sau vizuală a dirijorilor (pe

lângă Voicu Enăchescu, au dirijat și unii membri ai corului: Luminița Guțanu-Stoian, Gabriel Marica și Răzvan Rădos). La rândul lor, dirijorii se simțeau mult mai interconectați cu suflul viu al corului, deci mult mai responsabilizați să își cumpănească și să își înzestrezze cu rostul unui sens precis fiecare atitudine. Pe scurt, datorită standardelor pe care personalitatea lui Voicu Enăchescu cu siguranță că le va fi impus, determinându-i pe coriști să prețuiască înaintea de toate discreția rafinată, acuratețea exigentă și luciditatea bine cumpănită, și acest concert s-a situat, ca multe celelalte susținute de corul „Preludiu”, sub semnul aceluși mult-răvnit echilibru între virtuozitate și afecțivitate, apt să cheme la reîntâlnire. Cu atât mai deranjant și de-a dreptul stânenitor am resimțit faptul

de a mă număra printre extrem de puținii ascultători care contribuiau la niște aplauze prea palide (deși toate entuziaste) în raport cu consacratul bun-gust și profesionalism al acestei formații corale. Întrucât, de obicei, corul „Preludiu” are parte de prezențe relativ abundente în rândurile publicului, nu pot să îmi explic altfel faptul că, de data aceasta, în Sala „Mihail Jora” ascultători mult prea preponderenți au fost

Voicu Enăchescu și „Preludiu”

scaunele goale, decât prin absența unei promovări cuvenite a concertului, măcar prin afișe plasate la intrarea în instituție. E o situație impardonabilă, care în niciun caz nu trebuie să se mai repete; căci, chiar dacă lipsa de năvălitoare audiență rămâne o trăsătură aproape inevitabilă a concertelor integrate în ansamblul unui festival de muzică nouă, insuficiența auditoriului la acest concert a fost totuși mult prea disproporționată în raport cu excelența corului „Preludiu”, fapt ce mă determină să o rețin, între toate manifestările desfășurate în cadrul SIMN 2015, ca fiind o nejustificată și nemeritată nedreptate făcută tocmai aceluși ansamblu coral românesc care, actualmente, reprezintă unul dintre cele mai de seamă repere valorice.

Dimensiunea interpretativă internațională

1. Unul dintre punctele forte ale unei manifestări artistice care pretinde a acoperi amplori internaționale rezidă, firesc, în capacitatea acesteia de a cataliza prezențe cât mai numeroase și mai variate venite de dincolo de granițele autohtone. În această privință, de-a lungul SIMN 2015 amprenta internațională

a putut fi palpată nu numai prin contactul cu unele (prea puține) muzici scrise de diverși compozitori străini, ci și prin reușita organizatorilor de a convinge trei remarcabili instrumentiști interesați de lumea noastră muzicală să se desfășoare în cadrul celui mai important și vizibil festival românesc de muzică nouă. Iar dintre acești oaspeți de marcă, țin neapărat să-l luminez cu cele mai elogioase reflectoare pe flautistul american Eric Lamb, cel care, în ultima zi a festivalului (29 mai), a reușit realmente să țină cu sufletul la gură o Aulă a Palatului Cantacuzino înțesată nu numai de obișnuiții rafinați ai acestui tip de evenimente muzicale, dar și de cete nesfârșite de copii aduși probabil să viziteze Muzeul "George Enescu" și nimeriți astfel tocmai când urma să aibă loc recitalul. Cred că prezența năvălitoare a unei asemenea fragede audiențe a lăsat o impresie deosebit de favorabilă asu-

pra carismaticului solist, căci l-am simțit cântând parcă mai dezmiardător, mai tandru decât ar fi făcut-o dacă din public l-ar fi pândit doar maturele priviri ale iscusiiților și competenților. Astfel, de la virtuozele forfotiri și versatilități timbrale proliferate în lucrări precum *Multiplicities* de Jason Eckardt, sau *Parasit op. 53* de Alexander Wagendristel; trecând prin arcanele și tenebrele zimțate dintr-un *Cassandra's Dream Song* imaginat de acest înfricoșător maestru al complexității care rămâne Brian Ferneyhough; și ajungând la două fermecătoare prime audiții românești (contemplativa *Whati Waiata – a Pentatonic Wandering* depănată de Corneliu Dan Georgescu, apoi *Aulodia pentru flaut și electronics* scrisă de Eugen Wendel ca un fel de sugestie a unor mistere și invocații meditative ce păreau să leviteze printre coloanele luminate de lună ale unui templu elin); în toate Eric Lamb s-a dovedit a fi un tălmăci respectuos și deopotrivă spectaculos, apt să captiveze și să facă din cele mai noi muzici aventuri ce pot fi gustate cu aceeași admirativă fascinație

de către orice ascultător, fie el cât de sperios sau suspicios.

2. Dacă Eric Lamb s-a aflat pentru prima oară în România (și sperăm să mai revină), trombonistul Barrie Webb e deja o cunoștință veche a festivalului SIMN, căci, în calitatea sa de discipol al dirijorului Constantin Bugeanu, a avut numeroase contacte cu compozitorii români, pe care i-a invitat în repetate rânduri să scrie diverse lucrări solo sau concertante pentru instrumentul său. O lucrare românească (*Memory*, pentru trombon și pian, de Elena Apostol) a fost inclusă și în recitalul susținut în 28 mai, în aceeași Aulă a Palatului Cantacuzino, alături de Mihai Murariu, la pian, discret acompaniator. Restul programului a propus *Ein Lied von Zion*, tulburător prin repetitivitatea granitică pe care Ju Hee Park o folosește pentru a evoca multiplele conotații, deopotrivă pământeste și cerești, ale celui mai semnificativ topos evreiesc; un foarte pitoresc set de *Five Pieces for Trombone and Piano*, scris de Ernst Krenek într-o sănătoasă tradiție modernistă; dar mai cu seamă s-a conturat ca piesă de rezistență *Ricerca una Melodia*, compusă de Jonathan Harvey în 1984, pentru trompetă și mediu

electronic, pe principiul unui canon la cinci voci obținut prin intermediul tehnicii de *delay* care mărețează și octavizează progresiv acea fată morgana melodică anunțată în titlul piesei.

3. Pianistul american Gary Barnett, prezent și în precedentele două ediții ale SIMN, promite la rândul lui să devină un fidel frecventator al compozitorilor români, cu care colaborează pentru a-și continua de curând începuta aprofundare a celor mai recente lucrări românești destinate pianului. Această perspectivă transatlantică, de pe urma căreia cu siguranță că gradul de notorietate al componisticii autohtone are numai de câștigat, a transpărut și în modul de alcă-

tuire a recitalului susținut în 26 mai, în Sala "George Enescu" a UNMB: pe de-o parte, alături de *Bent*, o foarte captivantă și bine încheată piesă pentru pian și mediu electronic aparținându-i lui Liviu Marinescu, au fost propuse și două piese recente provenite din spațiul american, piese în care ambii compozitori respectivi se dovedeau destul de eclecticici, nesfiindu-se să folosească melodii și structuri acordice cât se poate de lirice, aproape neoromantice pe alocuri (chiar și titlurile anunțau o astfel de abordare: *Notturmo* de Paulo Chagas, și *Flowing Waters Caress Fallen Petal* de Bruce Reiprich). Pe de altă parte, criptica *Tastenspiel*, piesă serială scrisă de Ștefan Niculescu în 1968 (adică atunci

Gary Barnett

când, cu pasiunea aproape fanatică specifică tinereții, preocupările compozitorului se desfășurau, cu un pronunțat accent avangardist, în căutarea posibilităților de a muzicaliza diverse structuri matematice), a putut fi încadrată în contextul unor lucrări americane contemporane, emblematice pentru respectiva perioadă. E vorba despre acele *Five Pieces for Piano* prin care George Crumb ajunsese, în 1962, să-și contureze inconfundabila-i maturitate stilistică, dar și despre *Piano Piece for Philip Guston*, scrisă de Morton Feldman în 1953, o miniatură de nici patru minute, întrucâtva surprinzătoare dacă e privită în ansamblul creației acestui compozitor care, de regulă, a preferat să imagineze staze sonore de dimensiuni pantagruelice (faimoasă rămâne în acest sens o altă lucrare, intitulată tot *For Philip Guston*, însă scrisă treizeci de ani mai târziu, în cadrul căreia un trio alcătuit din flaut, pian/celestă și percuție trebuie să cânte și mai ales să mediteze timp de aproape cinci ore). Gary Barnett a convins însă, printr-o subtilă sobrietate, că, deși neobișnuit de lapidară, această piesă pianistică rămâne la fel de revelatoare în privința esteticii feldmaniene delicate, contemplative, străpunse de gravele cezuri ale tăcerii.

- Va urma -

SIMN.. la Iași

Laura VASILIU

Recitalul de lied programat la Iași (28 mai) în spațiul festivalier al *Săptămânii Internaționale a Muzicii Noi* (ediția a XXV-a, 2015) s-a constituit într-un proiect inedit, descifrabil prin însăși titulatura manifestării: *IRREPAR-BILE TEMPUS. Interogații sonore în oglindă propuse de compozitorii Roxana Pepelea și Leonard Dumitriu. Lieduri pe versuri de Vasile Burlui.*

Publicul prezent în sala *Eduard Caudella* a Universității de Arte „George Enescu” a avut o experiență rară, aceea de a recepta în paralel două lecturi muzicale ale aceleași surse poetice, și astfel, de a percepe prin analogie concepția creatoare a fiecărui autor, totodată, înțelesurile poetice, bogate în varii conotații.

Cele opt poeme, recitate în debutul fiecărui dublu moment muzical de către actorul **Mircea Dascaluic**, dezvăluie o rară sensibilitate a medicului-poet Vasile Burlui, pentru care lirica a devenit cu timpul, prin cele 10 volume publicate (poezie scrisă în română și franceză), mai mult decât o *violon d'Ingres* - o necesitate de exprimare. *O boală învinsă și se pare orice carte* (Lucian Blaga) - stă scris pe frontispiciul ultimului volum, *Concert Brandenburgic*, calitatea versului său decurgând din finețea ideii și consonanța rimei, din reverberația personalizată a imaginilor neoromantice, neoimpresioniste sau simboliste.

Cei doi compozitori vin din alt timp, cel al modernismului moderat din anii '80, fiind experimentați în limbajul modal cristalizat pe filiera Vieru-Olah-Spătărelu, cu finalități sonore abstract-austere sau irizant-folclorice. Deși colegi la clasa de compoziție a maestrului Vasile Spătărelu (absolvenți, 1985), Roxana Pepelea și Leonard Dumitriu ni se prezintă ca două naturi creatoare distincte, forjate și prin cariere profesionale diferențiate. **Roxana Pepelea**, activând și ca muzicolog, calitate de consultant artistic al Filarmonicii din Sibiu și de conferențiar la Universitatea „Transilvania” din Brașov, își rafinează continuu sursa ideatică inițială, de recreare sonoră vs conceptuală a folclorului românesc, remarcându-se prin lucrări ce definesc prin titlu și gen: „Tărâm de dor” (poem pentru cor mixt și orchestră), „Gândind la Miorița” (suită simfonică) etc. Tehnicile moderne ale heterofoniei și variațiunii libere sunt conduse spre o anumită concretețe, plasticitate, dramaturgie a imaginii sonore, atribute recognoscibile și în concertul de la Iași. Stimulată fiind de versurile romantice ale poetului Vasile Burlui, Roxana Pepelea își dezvăluie disponibilități creatoare și mobilități stilistice nebanuite.

Leonard Dumitriu, dirijor de carieră, de asemenea, cadru didactic universitar, este un creator prolific, cu experiențe consistente în genurile de operă și lied. Explorarea unor lumi poetice de mare diversitate - versuri clasice chineze, lirică veche americană, poezii semnate de autori clasicizați (Vasile Voiculescu, Lucian Blaga, Grigore Vieru), texte contemporane (Narcisa Apreutesei, Dorin Popa, David Budbill etc.) îi stimulează sensibilitatea, imaginarul sonor, consacrându-l în aria creatorilor

contemporani de muzică vocal-instrumentală. Formalizarea procesului creator în baza unei tehnici modale complexe, opțiunea pentru formele, sonoritățile, sintaxele, modalitățile de emisie tradiționale conferă muzicii sale o expresie ce migrează de la auster la interiorizat, de la sumbru la parodic și grotesc, de la vag-melancolic la violent-expressionist.

Background –ul schițat va facilita descifrarea opțiunilor componistice ale celor doi creatori în lectura fiecărei poezii din programul comentat.

„Polenul sufletelor noastre” - metaforă romantic-sentimentală cu deschidere în abstract - este văzut de Leonard Dumitriu ca peisaj plan, auster, asemant, în color (prin desfășurarea ritmică uniformă, independența liniilor, răceala expresiei) iar de Roxana Pepelea ca traseu

V. Burlui, M. Dascaluic, L. Dumitriu, R. Pepelea, V. Stoiciu Frunză, C. Codreanu

dramatizat prin arcuirea melodiei, acompaniamentul obsesiv al pianului, contrastul median, tradițional al formei.

„Irreparabile tempus” – poem de rezonanță eminesciană („M-ai învățat să mor, a câta oară?”) aduce contraste interne de mișcare, în cadrul unei concepții modern-abstracte (Leonard Dumitriu) iar de cealaltă parte (Roxana Pepelea), din nou o dramaturgie ternară ce opune continuități instrumentale asemantice cu acumulări tensionate și direcționate.

„Văratec 2013” – imagine sensibil pastelată a spiritualizării eului și a naturii în vecinătatea mănăstirii - primește note de smerenie, reculegere, interiorizare într-un discurs vocal declamat, susținut în pași egali de scriitura pianului (Leonard Dumitriu) dar și sugestii directe, de clopote (la pian) ce încadrează o linie melodică bine articulată pe intonația versului (Roxana Pepelea).

„Mea maxima culpa” – asumare poetic-filosofică a universului, cu accente depresive – este dezvoltat prin discurs polifonic de amintire barocă, cursiv și gradat, de către Leonard Dumitriu, în timp ce Roxana Pepelea se întoarce și mai mult în timpul muzicii, propunând armonii „goale”, de catedrală.

„Îngerul nopții” - odă închinată poeziei („Poezia se trăiește în lacrimi și sânge/ în iubire și în suferință”) – devine baladă, povestită cu ton liturgic pe un suport

rarefiat de acorduri (Leonard Dumitriu) dar și mișcare ritmică pregnantă, cu nuanțe ironic-neoclasice și folcloric-românești (Roxana Pepelea).

„Menuet de toamnă” – melancolic, deprimant, bacovian – apropiat, în mod surprinzător, soluțiile componistice, prin evocarea dansului de gen, cu trimiteri clare la J.S.Bach în cazul Roxanei Pepelea, dar și prin dramatizarea formei, cu nuanțe depresive la Leonard Dumitriu și efecte teatrale de ruptură a discursului în liedul partenerei sale.

„Concert vespéral” distanțează, din nou, cei doi compozitori. Leonard Dumitriu crează o miniatură melancolică de o subtilă frumusețe pe când Roxana Pepelea valorifică virtualitățile dramatice ale poemului, prin desfășurări pianistice ostinate sau acorduri suav-disonante (în manieră franceză), prin declamații vocale în secțiunea mediană.

„Chant rompu” pare a prilejui un schimb de opțiuni componistice. În timp ce Leonard Dumitriu crează un lied de rezonanță romantică, vocea fiind susținută de arpeggiile largi ale pianului, Roxana Pepelea alege un discurs modern, abstract-disonant în care alternanța voce-pian pare să evoce cântul întrerupt.

Experiența unică trăită, atât de autori, care au ascultat abia în concert creația celuilalt, cât și de muzicienii din public, s-a datorat interpretării profesionale, inspirate a mezzosopranei **Claudia Codreanu** și a pianistei **Vasilica Stoiciu Frunză**. Personalitate a vieții contemporane de concert din România și nu numai, Claudia Codreanu a impresionat prin timbrul vibrant și intensitatea expresiei, prin modul de a se integra spiritului creațiilor. Pianist acompaniator de talent, cu o bogată carieră în domeniul artei lied-ului și al muzicii contemporane, Vasilica Stoiciu Frunză a înțeles, a sprijinit fluxul sonor printr-un cânt instrumental de o eleganță discretă, firească.

După acest concert – experiment, se nasc multe întrebări și puține răspunsuri. Formulăm câteva. Cât de neasemănătoare pot fi creațiile unor compozitori congeneri, produse de cugetări asupra unei poezii? Recitalul a oferit grade distincte, de la variante ale aceleași lecturi, la viziuni complementare, obținute prin focalizarea asupra uneia dintre ideile poetice până la poziții contrastant-incompatibile. Care (mai) este relația poezie-muzică în creația contemporană de lied și unde se situează punctele de intersecție între cele două forme de artă? În ilustrare/symbolizare, în accentuare și prelungire a ideii? Putem imagina lied-ul contemporan ca fiind o creație autonomă, o compoziție muzicală „activată” de forma poetică?

Festivalul Internațional „George Enescu”, ediția a XXII-a

„Ne dorim o sală pe măsura
Festivalului” -

interviu cu **Mihai Constantinescu**,
directorul executiv al
Festivalului Internațional „George Enescu”

George BALINT

Domnule Mihai Constantinescu, încă din primii ani post-decemбриști, pe linie organizatorică, sunteți omul-cheie al unui eveniment de profil muzical considerat drept cea mai importantă manifestare artistică de anvergură internațională realizată de și pe teritoriul României: grandiosul Festival „George Enescu”. De-a lungul edițiilor în care ați coordonat zona de culise a acestui Festival, retrospectiv sau evaluativ, credeți că putem vorbi de o evoluție sau doar de o serie de transformări de adaptare?

Cei care critică Festivalul spun că sunt transformări, cei care sunt alături de acest eveniment au remarcat însă că este vorba despre o evoluție. Dacă vă aduceți aminte, edițiile 1991 și 1995 s-au rezumat la concertele de la Ateneul Român și Sala Radio, la concertele ale formațiilor și artiștilor români alături de câteva colective artistice din străinătate. Startul adevărat a fost în 1998, atunci când cu Lord Menuhin – în calitate de Președinte de Onoare și Lawrence Foster – director artistic, Festivalul a avut o adevărată creștere cantitativă și calitativă a manifestărilor artistice. Atunci au apărut ideile de programe (inclusiv lucrările importante ale lui George Enescu în programele artiștilor și orchestrelor participante, concertele de la miezul nopții, concertele din țară, seria concertelor de muzică românească și nu în ultimul rând (re)utilizarea Sălii Mari a Palatului ca sală de concert pentru marile orchestre invitate). A fost ediția la care au participat pentru prima dată: Chicago Symphony Orchestra, Orchestre National de France (cu o memorabilă interpretare în concert a Operei „Oedipe” de George Enescu avându-l în rolul titular pe regretatul Monte Pederson, cel care alături de Lawrence Foster și Orchestra din Monte Carlo câștigau premiul „Diapason d’Or” și Premiul Académie Du Disque Français în 1992), Orchestra Academiei Santa Cecilia di Roma, London Symphony, Radu Lupu, Daniel Barenboim și mulți alți artiști de valoare.

Acesta a fost practic începutul „Erei Festivalului Enescu”. Sub această formă, cu câteva lucruri în plus (Piața Festivalului, Serii de concert speciale – prelucrări jazzistice, world music etc) Festivalul este regăsit și astăzi.

Ca director al unei agenții de impresariat cu reală acoperire națională, ARTEXIM, organism reprezentând Ministerul Culturii, ce ne puteți spune despre rolul acesteia în raport cu viața muzicală din România și în ce condiții credeți că, în general, instituția impresariatului muzical poate fi mai eficientă?

Din păcate, consider că orchestrele și instituțiile noastre nu vor să utilizeze experiența și know-how-ul nostru pentru a asigura stagioni de înaltă ținută artistică. Asta nu înseamnă că ele nu încearcă să realizeze maximul posibil cu bugetele limitate pe care le au. Este doar o părere a mea că, dacă am lucra mult mai bine împreună, am putea realiza mai multe lucruri de valoare. Nu sunt utilizați la maximum câștigătorii concursului „Enescu” care conform regulamentului trebuie să primească premii constând în turnee de concert în România. Câți dintre ei au fost invitați să vină? Pe de altă parte, putem asigura o legătura mult mai profesionistă cu artiști de valoare care ar fi interesați să vină în România și nu neapărat în cadrul Festivalului. Așa cum vă spuneam, am putea mai mult dacă și posibili parteneri din țară ne-ar considera sprijinul în vederea unor realizări deosebite. Poate este și vina noastră, dar am dori să fim lăsați să dovedim că putem ajuta instituțiile să aibă o activitate artistică mai bună. Și acest lucru fără a solicita costuri suplimentare de organizare.

Știind că aveți la bază o instrucție muzicală superioară, ca absolvent de conservator, vă întreb dacă acum, după proba atâtor reușite ediții, Festivalul a dobândit suficientă rezonanță, atât în opinia publică de pretutindeni, cât și în mediile politice românești, astfel încât să fie serios considerată necesitatea construirii unei adecvate săli de concert, după cele mai moderne standarde, meritate, credem noi, atât de public (tot mai numeros cu fiecare ediție), cât și, poate mai ales, în acord cu prestigiul ansamblurilor orchestrale participante?

Într-adevăr, și aceasta este o mare problemă pe care am ridicat-o atât eu (din spatele scenei), cât și marii artiști participanți în Festival (Barenboim, Mehta, Pappano), dar nu s-a întâmplat nimic din 2003 până acum. Doar promisiuni. Să vedem cine le va duce la îndeplinire. Evident, este o mare problemă, o mare dorință pe care o avem de a avea o sală pe măsura Festivalului (în acest an au participat primele 4 orchestre ale lumii: un adevărat „Campionat Mondial”). Am făcut multe demersuri pentru ca acel proiect minunat al unui „Mall Cultural” – pe structura Sălii Mari a Palatului – să devină realizat. Dar din păcate până acum nu s-a realizat nimic pentru că încă sunt persoane care se ceartă pe proiecte și drepturi,

fără a întreba însă „beneficiarii” și „specialiștii” care este cea mai bună soluție. Poate în (apropiatul) viitor.

Un punct delicat continuă să-l reprezinte orientarea repertorială a publicului majoritar, care agreează cu precădere lucrările din secolele dinaintea celui deja sfârșit, XX, și, după cum bine știm, încă neasimilat cultural, cel puțin pe dimensiunea creațiilor muzicale. Prin urmare, balanța între clasic și inedit sau modern este doar o problemă de marketing cultural sau ține și de implicarea concertată a unor alți factori (mai ales dintre aceia cu rol în formarea și educarea cetățenilor). Oare, așa cum se operează pe plan economic cu un criteriu-standard al „coșului minim” necesar existenței de zi cu zi a individului, în zona a ceea ce am numi chipul omului, educația muzicală nu ar trebui la fel de bine integrată unui proces formativ, modelator, astfel încât să reprezinte mai mult decât un simplu mijloc de satisfacere doar a gusturilor spontane, de moment, chiar și atunci când se manifestă sub masca rafinementului? Desigur, vă solicit un punct de vedere asociat perspectivei funcției dumneavoastră, dar și a experienței cetățeanului autohton care, implicit, sunteți. Cu alte cuvinte, este întru totul just să considerăm repertoriul Festivalului „George Enescu”, și, prin aceasta, a tuturor instituțiilor în cadrul cărora se produce și întreține, doar sub genericul divertismentului?

După cum ați văzut, programul Festivalului are incluse și mai multe programe „mai dificile”. A apărut multă muzică a secolului XX. Cu greu își face loc și seria de concerte cu „Muzica a Secolului XXI” și muzica românească.

Este adevărat însă că dacă la muzica secolului 20 (Enescu, Shostakovici, Schoenberg, Bernstein, Berio, Berg etc) lumea a început să vină, nu același lucru se poate spune despre muzica românească. Aceasta nu este numai o problemă de programare în cadrul Festivalului, ci și de programare a acesteia în concertele de stagii sau la Radio și TV. Educație nu se poate face într-un an sau doi, ci printr-o muncă „de convingere” bine direcționată și programată. Este ceva de care Festivalul „Enescu” nu se poate ocupa, ci doar beneficia. Dar, după cum ați putut vedea în acest Festival, publicul a început încet, încet să vină și la aceste concerte. Ceea ce este îmbucurător. Oricum, Festivalul are ca obiectiv major educația muzicală și, dacă la primele ediții am avut mult Bach și Beethoven, acum avem (prea?) multă muzică contemporană.

Pornind de la ideatica personalității celui pe care Festivalul îl omagiază implicit, prezentându-i opera, rămas memoriei românilor și ca model de generozitate și responsabilitate umană - prin aceea că, în 2 nov. 1920, într-o pe-

rioadă grea pentru multe națiuni (de după primul război mondial), alături de Ion Nonna Otescu (directorul Conservatorului), Constantin Brăiloiu și alți înimoși confrăți participă (și prin acceptarea calității de președinte) la înființarea Societății Compozitorilor Români al cărei scop fundamental era „să ajute dezvoltarea cât mai mare a producției muzicale românești, să sprijine executarea și publicarea lucrărilor, să apere interesele autorilor în țară și în străinătate” și încă multe altele asemenea - cum apreciați integrarea în repertoriul Festivalului a operei celorlalți importanți compozitori români, de la perioada contemporană lui Enescu și până în zilele noastre și, în acest sens, cum vedeți colaborarea cu Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor din România, ca fiind mai degrabă un „rău necesar” sau, dimpotrivă, o exploatabilă oportunitate?

Festivalul se numește „Festivalul Internațional GEORGE ENESCU” și are ca scop primordial promovarea muzicii lui George Enescu. În această ediție avem 20 de lucrări ale marelui compozitor. În 2017 vom avea (până acum) 29. Nu putem impune orchestrelor prezentarea pe lângă lucrările lui George Enescu și lucrări ale altor compozitori români. Putem însă organiza serii de concerte (cum a fost cea a muzicii secolului XXI sau „Work-shop-ul tinerilor compozitori”) care au ca scop promovarea muzicii românești. Vom relua în 2017 ideea concertelor în care vor fi prezentate lucrări ale compozitorilor români care au recunoaștere internațională, precum și lucrări ale unor tineri compozitori în cadrul acestui „work-shop”. După cum știți, ideea work-shop-ului a pornit de la dorința organizatorilor ca tinerii noștri compozitori să aibă ocazia să își prezinte lucrările și să discute cu compozitori importanți din diferite școli muzicale (a fost cazul lui Rihm, Widman, Krauze, Iranyi, Sir Maxwell Davis etc.). Din păcate însă - nu știu însă de ce - tinerii compozitori nu au avut reacția așteptată. Poate în 2017... Dacă veți analiza programele filarmonicilor (concerte și recitaluri) veți vedea că în Festivalul „Enescu” se cântă mai multă muzică contemporană decât în stagiunile lor de concerte. Deci, subliniez din nou dorința Festivalului de a promova muzica contemporană și românească în general. Dar programul Festivalului nu are numai aceasta menire iar muzica românească nu trebuie lansată exclusiv în cadrul acestui Festival. Trebuie reunite mai multe forțe pentru a realiza acest deziderat de includere a compozitorilor români în circuitul valorilor internaționale.

Simpozionului Internațional „George Enescu” - a XVIII - a ediție

Vasile VASILE

Aprecierea recente ediții a simpozionului *George Enescu* trebuie să pornească de la evantaiul larg de păreri ale enescologilor, oamenilor de cultură și a celor interesați de soarta creației geniului muzical românesc, evantai având la o extremă părerea că despre George Enescu s-ar fi spus totul și nu mai e nevoie de alte investigații - și la cealaltă extremă - dorința și convingerea că exegeza creației enesciene trebuie continuată, diversificată și aprofundată, paralel și ajutând cunoașterea și impunerea ei în contextul muzicii universale, prin descoperirea unor fațete necunoscute sau prezentate incomplet, uneori chiar eronat și cu vădite exagerări. Căci nu tot ceea ce s-a scris și s-a spus despre muzica autorului operei *Oedip* se ridică la înălțimea monumentalei monografii din 1971, premiată de Academia Română și la cea a *Capodoperelor enesciene* - lucrare a compozitorului Pascal Bentoiu.

Au apărut și cărți și s-au formulat în media românească opinii care s-au centrat pe elemente nesemnificative ale muzicii sale, cei în cauză „pierzându-se în mica istorie” - ca să-i folosim propria exprimare. Am în memorie o emisiune TV în care erau invocate în mod distorsionat - cam ca la marginea șanțului, unde fațetele pot toca pe oricine, scoțând în relief fapte senzaționale care nu totdeauna corespund realității. - aspecte din viața marelui artist și mai ales relațiile muzicianului cu soția sa, Maruca Cantacuzino - Enescu.

Sunt și istorici care nu pot trece pragul unor vechi afirmații ce-l „reexpulzează” pe autorul *Poemei române* pentru că ar fi făcut anumite concesii autorităților comuniste, speculând o scrisoare trimisă lui Petru Groza și faptul că muzicianul ar fi acceptat să fie senator și președintele ARLUSULUI, neștiind însă că Enescu n-a fost la nici-una din întâlnirile acestora. Profesoara Lavinia Coman a insistat asupra înțelegerii excepționale de care s-a bucurat Maruca atunci când a fost bolnavă, artistul întrerupându-și activitatea muzicală, iar președintele Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor, Adrian Iorgulescu, a insistat asupra necesității documentării serioase mai ales asupra „concesiilor” făcute autorităților comuniste de către cel căruia i se luau „cu japca” tot ce adunase tatăl său și el: casa de la Dorohoi și Liveni, pământurile cumpărate cu banii muncii „în lume”, casa soției de la Tețcani, în curtea căreia a fost arsă ediția princeps a operelor lui Voltaire, toate fiindcă erau ale „moșierilor”.

Cele două zile ale ediției a XVIII - a simpozionului au reunit în aula Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor 21 de lucrări, grupate în cele două secțiuni: *Sinteze culturale* și *Exegeze analitice*, autorii lor fiind muzicologi români din țară și din străinătate, dar și

enescologi din străinătate: Ana Szilágyi (de la Conservatorul din Viena), Gary Barnett (de la Universitatea din California) și Benedict Taylor (de la Universitatea din Edinburgh). Prima ne-a propus o paralelă dintre *Oedipul* enescian și *Orestia* lui Aurel Stroe; oaspetele californian ne-a prezentat „trei compoziții esențiale pentru pian solo”, pe baza cărora a proiectat figura și personalitatea lui George Enescu în contextul muzicii contemporane. Interesantă și ca opțiune, dar și ca tratare, a fost comunicarea celui de-al treilea dintre muzicologii oaspeți ai țării: „construcția peisajului în muzica lui Enescu”.

Academicianul Cornel Țăranu, un constant cercetător al creației enesciene și cel căruia datorăm finalizarea unor opusuri enesciene, a atras atenția asupra racordării muzicianului român la tradiția muzicală europeană a epocii, îndeosebi a celei patronate de Brahms. Patriarhul muzicologiei românești, Viorel Cosma, anunță renunțarea la mai vechi păreri privind legăturile lui Enescu cu folclorul țărănesc, în favoarea provenienței materialului melodic al rapsodiilor din publicații muzicale românești ale veacului al XIX - lea, în timp ce Grigore Constantinescu se dovedește preocupat de cosmogonia enesciană, iar Lavinia Coman urmărește viziunea unei foste studente, pianista Lucia Borac, asupra creației pentru pian a lui George Enescu și Din Lipatti. Coordonatorul manifestării, în același timp editorul volumului publicat în excelențe condiții, Mihai Cosma, ne-a propus o viziune la zi asupra reflectării personalității enesciene în lumina politicilor culturale din ultimele decenii, iar Nicolae Brânduș a abordat problematica fenomenologiei în procesul creației muzicale. Investigațiile au mers și în domenii inedite, cum ar fi cel semnat de Olguța Lupu referitor la explorarea fenomenalei memorii a fiului Livenilor, altele au abordat din noi unghiuri de vedere aspecte privind activitățile socio - umane ale celui mai mare violonist al epocii (Alexandru Bădulescu), sau activitatea de perfecționare a violoniștilor vremii (Cristina Elena Lascu), ori modul cum a fost văzut muzicianul de către literații timpului (Sanda Hârlav - Maistorovici). În timp ce Marcel Spinei s-a oprit asupra relațiilor lui Enescu cu Grecia, Constantin - Tufan Stan a urmărit activitatea artistului în Banat.

Exegezele analitice s-au centrat pe aspecte inedite asupra unor creații enesciene, pornind de la abordarea heterofoniei și a unor noi tehnici compoziționale comunicate de lui Lucian Meșianu (de la Universitatea din Lausanne), a constelației suitei *Săteasca* (constelație europeană și românească, literară, culturală și muzicală, urmărită de semnatarul acestui articol), „caracterul țigănesc” exotismul și genialitatea enesciană reflectate în *Sonata a III - a*, (Florinela Popa); Ștefan Anghel a urmărit aspecte ale melogramelor în muzica românească.

Cel mai important merit ale recente ediții a simpozionului l-a constituit faptul că participanții s-au înscris într-o reală competiție de a-și expune puncte de vedere din cele mai diferite, contrazicând cu argumente peremptorii prejudecăți, ca cele amintite și deschizând drumul altor perspective și aprofundări ale excepționalei creații a genialului muzician român.

Muzica românească în Festivalul Internațional "George Enescu"

Trio Contraste

Repere ale muzicii contemporane românești, seria concertelor organizate în colaborare cu Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor din România și Muzeul Național George Enescu, a fost integrată anul acesta programelor de weekend ale Festivalului George Enescu și nu în avanpremiera acestuia, ca în edițiile trecute. Selecția interpreților și a formațiilor s-a oprit firesc asupra celor mai importante nume afirmate în promovarea constantă și nemijlocită a creației românești, iar partiturile alese au adus pe afiș personalități ale componisticii noastre din mai toate etapele contemporaneității, deși inevitabil au rămas și altele pe nedrept în rezervă... Am reascultat

trescu (pian), Doru Roman (percuție). Un concert, desfășurat în 4 septembrie la Sala mică a Palatului, cu o structură bine definită și motivată, așa cum de altfel sunt mai toate cele pe care le oferă în diferite festivaluri naționale și internaționale. Ideea inspiratoare a programului pare a fi fost schițarea unui parcurs cu repere dramaturgice ale cărui popasuri au fost însăilate de lucrarea *Spectacol pentru o clipă*. În 1974 Octavian Nemescu a început elaborarea acestei „colecții” de piese intitulate „Spectacol pentru o clipă”, muzicile cu o durată foarte scurtă, punând în evidență o estetică a condensării sonore, scurte eșantioane ce reprezentau de fapt, inițial, antracte la un spectacol de operă contemporană cu lucrări de Corneliu Cezar, Costin Cazaban, Nicolae Brînduș,

a fost un moment exclusiv al flautului cu nuanțe și umbre în funcție de registrele și tipurile utilizate dar și cu apeluri culturale mai apropiate sau mai îndepărtate ale sonorităților. Pe aceeași linie a relevării virtuților individuale, *Rhythmodia – Concerto for percussion solo* de Nicole Brînduș, un opus al anului 1982, a adus o desfășurare de ritmuri și culori, într-o curbă evolutiv dramatică cu o implicare totală a interpretului, dar și a publicului, o dimensiune teatrală caracteristică multor lucrări ale autorului.

Dimensiunile variate ale programului au inclus și vocea umană: *Dialogi - nicht nur ein Bilderbuch für Christian Morgenstern*, (1989) de Myriam Marbe, propunând încă odată glasul ca mijloc de accedere la substratul arhaic al muzicii, la funcționalitatea magică, incantatorie a acesteia. Versurile poetului Chr. Morgenstern au fost nu o dată inspiratoare în acest sens, deopotrivă pentru parcursuri instrumentale sau vocale în creația compozitoarei.

Într-o altă zonă stilistică, cele *Două poeme* de Viorel Munteanu (din ciclul *Întoarceri la Bлага*, 2013), cu participarea actorului Dan Apăvăloaie, au relevat caracteristici ale lirismului componistic pornind de la interesul pentru tradiția folclorică sau de sursă bizantină care se împletește armonios cu elementele specifice unor sintaxe contemporane.

Reperetele muzicii contemporane românești nu puteau ocoli dimensiunea diasporei cu afinitățile și diferențierile ei față de orientările compozitorilor „autohtoni”.

Incantatie de Lucian Metianu, o pagină revizuită în 1998, scrisă inițial pentru saxofon, percuție și sintetizator, reiterează preocupările autorului pentru explorarea elementelor texturale și spațiale, pentru simbolistica matematicii și aplicațiile ei în domeniul sunetelor. *Konvergent*, sub semnătura lui Eugen Wendel reprezintă o primă audiție în varianta pentru flaut, pian și percuție (în original pentru orgă și

Trio Contraste

așadar ansambluri camerale, cu propriile preferințe repertoriale care s-au circumscris desigur acestui gen. Un neajuns al festivalului a rămas însă, în continuare, lipsa marilor opusuri simfonice românești de pe afiș (exceptându-le pe cele enesciene) ce ar fi conferit evenimentului dimensiunile reale ale actualului fenomen muzical românesc.

Meritele și satisfacțiile le culegem însă din reîntâlnirea cu muzicienii dedicați precum cei din *Trio Contraste*, care de aproape 4 decenii și-au împletit drumul artistic cu cel al componisticii noastre: Ion Bogdan Ștefănescu (flaut), Sorin Pe-

Sorin Vulcu și Octavian Nemescu ce ar fi trebuit realizat la Opera din București; dar nu s-a întâmplat...

În concepția concertului fragmentele semnate de Octavian Nemescu (interpretate la pian de Sorin Petrescu) s-au constituit ca un unliant și comentator deopotrivă, aducând în același timp și răgazul cugetării asupra mesajului pe care l-au oferit celelalte lucrări din program, fiecare cu stilistică și argumente diferite. Pagini consacrate ale muzicii românești și unele în prima audiție au pus în valoare valențele interpreților și preocupările lor. *Design-Dasein* de Anatol Vieru -

percuție), țesătură fina, transparenta, conducerea eficientă și sinteza purificatoare a discursului constituind trăsături pe care le-am simțit mereu în ultimele realizări componistice ale autorului. Ca și în alte cazuri, adaptarea pentru formula Trio-ului Contraste, îi aparține pianistului Sorin Petrescu.

Cele două partituri dedicate Trioului Contraste, *Troițe* de Doina Rotaru și *Trident* de Adrian Iorgulescu, au readus în prim-plan interdependența compozitor – interpret, în măsura în care fiecare participant a condus deopotrivă la afirmarea și confirmarea actului artistic de-alungul timpului. *Troițe* - o creație cu introspecții și relevanțe tipice, întotdeauna rememorate cu emoție, cu un ethos în care recunoaștem cu ușurință condeiul compozitoareii; *Trident* - imagini și rostiri cu accente parodice și sarcasme sonore a căror teatralitate recomandă compozitorul de operă și spectacol muzical.

Cu un parcurs definitoriu pentru muzica românească contemporană, concertul Trioului Contraste a relevat o imagine complexă a artei sonore așa cum se recomandă astăzi pe toate meridianele, cu o participare totală a interpreților și o percepție înaltă a fenomenului. Un merit în plus atribuit în acest sens pianistului Sorin Petrescu, nu de puține ori autorul versiunilor adaptate formației prin care a adus o dimensiune nouă (confirmată mereu de compozitori) lucrărilor prezentate. (Ruxandra ARZOIU)

Ansamblul Profil

Printre evenimentele care s-au bucurat de interes și de aprecieri unanime în cadrul actualei ediții a Festivalului Internațional *George Enescu* s-a aflat concertul susținut de ansamblul *Profil* - condus de Tiberiu Soare - pe scena Sălii *Auditorium* în 6 septembrie. Programul a cuprins creații valoroase ale tuturor generațiilor de compozitori români contemporani, unele dintre ele, prezentate în primă audiție absolută. Publicul a apreciat în egală măsură calitatea de excepție a lucrărilor, cât și nivelul artistic înalt al interpreților. Ascultând aceste creații deosebit de complexe și originale, am realizat importanța colaborării dintre compozitori și interpreți în muzica contemporană. Istoria muzicii a confirmat rolul creatorilor în construcția instrumentelor și în progresul artei interpretative; în același timp, prin profesionalismul și performanțele lor, interpreții îi determină pe compozitori să elaboreze lucrări din ce în ce mai dificile și mai spectaculoase. Întreaga manifestare muzicală s-a desfășurat sub semnul excelenței. Succesul s-a datorat calității repertoriului - ales cu discernământ și exigență de Directorul artistic al ansamblului, compozitorul Dan Dediu -, valorii fiecărui instrumentist în parte, și, evident, coordonării realizate cu măiestrie și autoritate de experimentatul dirijor Tiberiu Soare. În programul concertului au figurat și două lucrări ale compozitorilor premiați la precedenta ediție a Concursului Internațional de Compoziție *George Enescu*, din anul 2014. Creațiile dedicate unor formații camerale mai restrânse (cvartet) sau mai ample (de până la 15 membri), s-au remarcat prin complexitatea semantică și varietatea stilistică, prin bogăția expresivă și ineditul procedeelelor componistice.

În deschiderea concertului a fost prezentată lucrarea compozitorului Cornel Țăranu *Epitaphe pour Jorge*, elaborată inițial pentru saxofon și ansamblu; în 6 septembrie, partitura a fost redată la clarinet și cvintet de coarde. Rolul solistic i-a revenit lui Emil Vișenescu, interpret valoros, cu experiență artistică bogată, care manifestă o înclinație specială pentru muzica contemporană. Prezentarea lucrării la cel mai înalt nivel artistic s-a datorat prestației solistului și colegilor instrumentiști, aflați sub bagheta inspirată a dirijorului Tiberiu Soare; interpreții au reușit să evoce frumusețea și profunzimea semnificațiilor, ineditul procedeelelor polifonice și caracterul de melopee al discursului muzical, în care sunt percepute elemente arhetipale. Omagiind

Tiberiu Soare

memoria compozitorului portughez Jorge Peixinho, maestrul Cornel Țăranu abordează una dintre temele centrale ale mitologiei, filozofiei și literaturii – dualitatea moarte-viață -, care simbolizează perisabilitatea vieții, dar și un nou început.

Programul a continuat cu *Tetrachords* pentru flaut, vioară violoncel și pian de Călin Ioachimescu, lucrare prezentată în primă audiție românească. Autorul însuși menționa într-un interviu că „întreaga țesătură sonoră se bazează pe cele patru tipuri de acorduri: majore, minore, mărite și micșorate, utilizate în structuri verticale (omofone) cât și orizontale (melodico-poli-fone)”. Remarcabilă prin complexitatea armonică și originalitatea timbrală, creația demonstrează în același timp măiestria compozitorului în utilizarea pauzei ca liant polistilistic cu citate inserate. Prestația artistică a celor patru interpreți: Ștefan Diaconu - flaut, Diana Moș - vioară, Eugen Bogdan Popa - cello și Adriana Maier - pian, a evocat sugestiv imaginile muzicale contrastante, precum și scriitura instrumentală extrem de dificilă și complexă a lucrării.

A urmat *El Niño*, lucrare scrisă de Alexandru Ștefan Murariu, câștigător al Concursului Internațional de Compoziție *George Enescu*, secția de *Muzică de Cameră* din 2014. Deși a ales un titlu programatic, ce face referire la un eveniment meteorologic cutremurător, autorul nu urmărește descrierea acestuia, ci tratarea muzicală a ideii respective. Impresionantă prin alternanța momentelor tensionate de anvergură, cu cele de calm aparent, lucrarea dezvăluie fantezia compozitorului în ce privește utilizarea culorilor timbrale și în inserarea

unui număr record de evenimente. Muzica deosebit de profundă și sugestivă evocă emoția autorului față de dezlănțuirea forțelor titanice ale naturii, față de fenomenul care a produs o adevărată bulversare cosmică.

Sebastian Androne - câștigător al Concursului Internațional de Compoziție *George Enescu* la secția de *Muzică simfonică* în 2014 -, a fost prezent în concert cu *Karoshi II*, o creație deosebit de complexă din punct de vedere semantic și expresiv (interpretată în primă audiere absolută). Având ca punct de plecare un fenomen antropologic observat în Japonia cu câteva decenii în urmă, compozitorul abordează original dimensiunea pulsatorie a muzicii. Discursul muzical preponderent motoric, caracterizat prin numeroase metamorfoze spațiale și temporale, a fost perceput ca o explozie de vitalitate și de energie; diversitatea ritmică și caleidoscopul de imagini muzicale desfășurate într-un tempo amețitor, au captivat în egală măsură interpretii și publicul. Dedicată instrumentelor de suflat, de percuție, harpei și cvintetului de coarde, creația originală nu se rezumă la reliefa dimensiunii pulsatorii a muzicii; autorul demonstrează maturitate și originalitate la nivel semantic, armonic, melodic și ritmic. Am remarcat de asemenea varietatea unor procedee de exprimare instrumentală ca: lovituri ritmate în cutia de

rezonanță a instrumentelor, flageolette, pasaje cu efecte timbrale inedite, utilizarea unor *glissando*-uri cu valențe sonore inedite.

Lucrarea compozitorului Cristian Lolea, *Fairy Tales (Basme)*, pentru orchestră de cameră, a fost prezentată în primă audiere absolută. Dedicată formației de 15 instrumente, muzica redă „o succesiune de tablouri-personaje-întâmplări, permanent interconectate” ce evocă un „spațiu preponderent nocturn”. Publicul a fost impresionat de fantezia și dezinvoltura utilizării de către autor a cauzei-efect, dar și de unele sonorități neașteptate rezultate din alăturările timbrale inedite (trombon în *glissando* cu *glockenspiel*) și influențe jazzistice la contrabas. În desfășurarea discursului muzical există o mare varietate de imagini sonore, întruchipând agitația, nestatornicia, puterea impetuoasă fără finalitate precisă, deșertăciunea. Se cuvine să subliniem prestația artistică remarcabilă realizată de dirijorul Tiberiu Soare și de ansamblul condus de domnia sa. În partea a doua a programului au fost prezentate trei creații concertante dedicate pianului solist și orchestrei de cameră.

Menționăm că toți autorii sunt și pianiști valoroși, ceea ce constituie un imens avantaj în ce privește valorificarea procedeelelor instrumentale specifice.

Lucrarea *Noema* - pentru pian solo și orchestră de cameră -, scrisă de compozitorul Gabriel Iranyi l-a avut ca solist pe apreciatul pianist Horia Maxim. Originală prin complexitatea discursului muzical, prin diversitatea combinațiilor armonice (care evocă adeseori sonorități apropiate de cluster), printr-o paletă expresivă delimitată cu claritate, dar și prin dificultatea in-

strumentală, creația a valorificat plener calitățile compozitorului, dar și pe acelea ale interpreților. O remarcă deosebită pentru prestația consistentă, plină de aplomb și strălucire realizată de instrumentul solist. Împreună cu dirijorul și membrii orchestrei, Horia Maxim a realizat o versiune de referință, plină de fantezie și strălucire; motivele și temele muzicale au avut o personalitate distinctă, fiind reluate de fiecare dată într-o manieră diferită, îmbogățită în semnificații, iar pasajele de bravură instrumentală au fost redade cu o impresionantă abilitate.

A urmat o nouă primă audiere absolută: *Reductio ad absurdum* - Concertino pentru pian și orchestră

de cameră, în care Mihai Măniceanu s-a prezentat în dubla ipostază: de compozitor și pianist. Având ca pretext „metoda reducerii la absurd”, autorul reușește să dezvăluie prin mijloace de exprimare specifice, o impresionantă bogăție semantică și expresivă. Acesta utilizează anumite procedee componistice menite să

evidențiază conținutul de idei, dar și posibilitățile sonore ale instrumentului solist și ale ansamblului cameral; prezența trisonurilor, a polimetriei, poliritmiei și a anumitor citate cu tentă umoristică, a contribuit la amplificarea tensiunii expresive. Am apreciat diversitatea imaginilor muzicale și a evenimentelor pe care le evocă compozitorul, alternanța originală a momentelor de anvergură instrumentală cu cele meditative, de factură poetică. Pianistul Mihai Măniceanu a reliefat cu mult rafinament conținutul expresiv al propriei creații, dezvăluind un arsenal instrumental demn de toată admirația.

În încheierea programului a fost prezentată lucrarea compozitorului Dan Dediu intitulată *Hyperkardia IV*, un concert pentru pian la patru mâini și orchestră de cameră, care i-a adus în prim plan pe pia-

Valentina și Dan Dediu

niștii Valentina Sandu-Dediu și Dan Dediu - acompaniați de ansamblul dirijat de Tiberiu Soare. Fascinația autorului pentru sonoritatea originală a duo-ului pianistic a avut ca rezultat în timp un număr valoros de lucrări, care au fost primite cu entuziasm în sălile de concert. Ideea de a scrie un concert pentru pian la patru mâini se datorează dorinței compozitorului de a evidenția calitățile sonore și expresive ale instrumentului; cred că autorul a avut în vedere și simbolistica cifrei doi care reprezintă opoziția, conflictul, polaritatea și echilibrul vremelnic. Creația concertantă prezentată în primă audiție absolută, demonstrează însă că această dualitate a unicului (*de simplici duplex*) și unitatea dualității (*de duplici simplex*) pot fi abordate drept structură a frumuseții și a simetriei. Cei doi pianiști s-au aflat într-o excelentă colaborare artistică realizată prin intermediul unui dialog firesc, plin de vervă și bravură, care a dezvăluit multiplele fațete ale personalității lor, dar și modalități originale de exprimare instrumentală. Elaborată într-un limbaj de mare complexitate, remarcabil prin rafinamentul armonic și polifonic și prin paleta orchestrală intens colorată - în care duo-ului pianistic ocupă un loc privilegiat -, lucrarea sugerează un labirint formal, cu motive muzicale obsesive, o călătorie în timp cu întâmplări previzibile și imprevizibile, cu confruntări între personaje puternice. Soliștii, dirijorul și orchestra au condus ascultătorii într-un univers fascinant, care ne-a

sugerat drumul către lumină, înfăptuit prin depășirea tuturor obstacolelor.

La reușita artistică de excepție a întregului concert au contribuit toți membrii ansamblului *Profil*, coordonați cu pasiune și profesionalism de dirijorul Tiberiu Soare. Menționarea numelui distinșilor interpreți care au realizat cu succes această manifestare muzicală este un gest de recunoștință absolut firesc: Diana Moș (vioara I, concert maestru), Oana Vișenescu (vioara a II-a), Marian Movileanu (violă), Eugen Bogdan Popa (violoncel), Dinu Petrache (contrabas), Ștefan Diaconu (flaut), Felicia Greciuc (oboi), Emil Vișenescu (clarinet), Laurențiu Darie (fagot), Sorin Lupașcu (corn), Mihai Toth (trompetă), Florin Pane (trombon), Laurențiu Sima (tubă), Sorin Rotaru (percuție), Alexandru Badea (percuție), Miruna Vidican (harpă), Adriana Maier (pian).

Dirijorul Tiberiu Soare a fost la înălțimea misiunii artistice asumate; prestația muzicală de excepție a domniei sale i-a confirmat autoritatea incontestabilă ca șef de orchestră, precum și calitățile de atotvăzător, atotștiutor, atotpovestitor. (Carmen MANEA)

Recital de lieduri

Printre manifestările de succes ale actualei ediții a Festivalului Internațional *George Enescu* s-a numărat și recitalul de muzică românească, susținut în 11 septembrie pe scena Sălii *Auditorium* de duo-ul alcătuit din soprana Bianca Manoleanu și pianistul Remus Manoleanu. Prezența muzicienilor în toate edițiile Festivalului *Enescu* (desfășurate după revoluția din 1989), precum și în numeroase manifestări de anvergură din țară și din străinătate se datorează aprecierii de care se bucură prestația lor artistică. Recitalul din 11 septembrie a fost organizat în colaborare cu Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor din România și cu Muzeul Național *George Enescu*; programul a cuprins lieduri și lucrări pentru pian solo aparținând unor personalități prestigioase ale muzicii românești contemporane, precum și ale unor creatori din secolul al XX-lea. Lucrările prezentate au valorificat plenar calitățile fiecărui interpret în parte și colaborarea lor artistică armonioasă și originală; în majoritatea cazurilor, pianul nu a fost abordat de autori ca acompaniament al vocii, ci ca partener al acesteia, cu un rol important în desfășurarea discursului muzical.

În debutul recitalului, au fost prezentate trei lieduri scrise de compozitorul Theodor Grigoriu, cuprinse în Ciclul *Poeți și abisul timpului: La steaua*, pe versuri de Mihai Eminescu, *Clipa genezei* pe versuri de Ion Barbu și *Zbor deasupra valurilor* pe versuri de Eminescu. Muzica plină de semnificații, ce tratează una dintre temele centrale ale existenței - timpul -, a prilejuit interpreților ocazia de a-și etala talentul, experiența și profesionalismul. Din creația compozitorului Aurel Stroe, duo-ul a selectat liedurile: *Moștenire* și *Făcătură* pe versuri de Tudor Arghezi și *Valse-Métamorphose XXXIII*, pe versuri de Tristan Tzara. Deși diferite ca alură și expresivitate, liedurile au oferit muzicienilor posibilitatea de a dezvălui un evantai bogat de modalități de exprimare; interpretarea lor cuceritoare, plină de emoție, de rafi-

nament și sensibilitate, a impresionat puternic publicul.

În continuare Remus Manoleanu a prezentat lucrarea *Melopee* (pentru pian solo) de Liviu Comes. Impresionantă prin diversitatea procedeele instrumentale, prin valorificarea sonorităților specifice ale registrelor pianului, prin originalitatea expresivă și contrastele dinamice, piesa a fost realizată cu subtilitate și fantezie. Pianistul a abordat în continuare lucrarea compozitoarei Carmen Maria Cârneli intitulată simbolic *ConSolar*. Muzica interiorizată, plină de poezie, în care am perceput ecouri enesciene (din *Pièces impromptues*), ne-a purtat într-un univers plin de magie. Apoi au fost prezentate două lieduri de Livia Teodorescu-Ciocănea: *Chanson d'automne*, pe versuri de Paul Verlaine și

tive de excepție ale sopranei Bianca Manoleanu - susținută permanent de un discurs pianistic dens și subtil.

Din creația de lieduri a compozitorului Nicolae Coman, au fost alese două lucrări reprezentative: *Freudvoll und Leidvoll*, pe versuri de J.W.Goethe și *Cântec de zori*, pe versuri de Mariana Dumitrescu. Prezentarea lor în cadrul recitalului, a prilejuit un moment de intensă emoție artistică, cu un impact puternic asupra publicului. Scrise în perioade de creație diferite, liedurile evocă magistral împletirea idiomului muzical cu cel poetic și pictural, precum și măiestria cu care autorul îmbină procedeele melodice, armonice, polifonice și modale. A urmat lucrarea *Melisme* - pentru pian solo, a compozitoarei Irina Hasnaș, prin

mare efect s-a dovedit a fi intonarea în diverse modalități a motivului cu tentă umoristico/sarcastică *Je suis François*. A urmat ciclul *Ewig die Wolken*, scris de Corneliu Dan Georgescu, pe versuri de Christoph Niess, creație complexă, în care duoul, a făcut dovada profesionalismului și responsabilității cu care abordează actul interpretativ. Publicul a admirat dialogul original dintre personaje, realizat vocal cu fantezie și virtuozitate, precum și discursul pianistic complex, în care au fost percepute acorduri cu sonorități de cluster. Compozitorul Ede Terényi a fost prezent în cadrul evenimentului cu liedurile *Și dacă* și *La steaua*, din Ciclul *Evocări eminesciene* - interpretat în primă audiție absolută. Impresionante prin sensibilitatea expresivă și profunzimea semnificațiilor, liedurile au evidențiat în egală măsură calitățile prestației artistice a duo-ului: fantezia și lejeritatea cu care soprana a realizat parcursul melodic zigzagat și împletirea armonioasă a vocii cu pianul, într-un dialog de o frumusețe cuceritoare.

În încheierea recitalului au fost prezentate două lieduri scrise de compozitorul Adrian Pop: *Și'acum dormi* (primă audiție absolută), pe versuri de Ion Minulescu și *Viziune* (după Ion Minulescu). Remarcabile prin complexitatea semantică și expresivă, lucrările au prilejuit interpreților ocazia de a dezvălui un original evantai de procedee de exprimare. Bianca Manoleanu a redat cu emoție și sensibilitate muzica scrisă pe versurile *Cântecului de leagăn*; în *Viziune* a demonstrat, nu doar stăpânirea mijloacelor vocale specifice ale artei cântului, ci și reale calități în arta declamației. Compozitorul însuși menționa prezența unor personaje puternice, asemănătoare celor din dramaturgia shakespeariană, care l-au determinat să utilizeze „elemente de arie și de tiradă teatrală”. În cadrul recitalului, am perceput procesul interpretativ ca pe o îngemănarea fericită între talentul, cultura, gândirea și sensibilitatea artistică a celor doi artiști.

Evenimentul care a prilejuit reîntâlnirea publicului cu doi interpreți de certă valoare și cu creații reprezentative ale compozitorilor români moderni și contemporani,

Bianca și Remus Manoleanu

S'amor non è, pe versuri de Francesco Petrarca. Cei doi interpreți au evocat cu multa finețe un caleidoscop bogat de imagini sonore, precum și sentimentul melancoliei, cu atmosfera tristă, pe care o trezește în sufletul compozitoarei toamna. În cel de-al doilea lied, am apreciat frumusețea și diversitatea discursului muzical, cu alternanța momentelor lirice și a celor tensionate, cu contraste dinamice neașteptate și cu aportul expresiv al fiecărui interpret în parte. Din creația lui Remus Georgescu, artiștii a prezentat liedurile: *Vocaliză* (care face parte din oratoriul *Cântare străbunilor*), *Primăvara* și *De va veni...* pe versuri de Octavian Goga. Lucrările extrem de elaborate și complexe, au pus în valoare calitățile vocale și interpreta-

intermediul căreia Remus Manoleanu ne-a purtat într-un univers fascinant, bogat în evenimente, în care momentele de factură lirică, alternează cu cele tensionate, marcate de dinamism specific. În continuare, a fost prezentat liedul *Aminta* de Violeta Dinescu - lucrare pentru soprană cu acompaniament de campana tibetană și pian, pe versuri de Torquato Tasso -, dedicată sopranei Bianca Manoleanu; din creația aceleiași compozitoare, Bianca Manoleanu a prezentat liedul *Quatrain* - pentru voce solo, pe versuri de François Villon. Publicul a fost cucerit de calitățile vocale și actoricești ale sopranei, care, în piese extrem de dificile și solicitante, a reușit să întruchipeze cu dezinvoltură numeroase personaje și stări sufletești; de

constituie un omagiu prețios adus personalității ilustru muzician nepereche al poporului nostru și un moment artistic important în cadrul actualei ediții a Festivalului *George Enescu*.

Ce poate fi mai frumos și mai emoționant decât un concert la care compozitorii să le dedice lucrări interpretelor și să-i aplaude pentru prestația lor artistică excelentă? (Carmen MANEA)

Lucrări contemporane românești

Sub titlul generic "Lucrări contemporane românești" a avut loc concertul din data de 13 septembrie 2015, organizat în cadrul Festivalului Internațional "George Enescu", în colaborare cu Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor din România.

Sala Mică a Palatului a fost, din păcate, prea mare pentru publicul puțin, dar atent și sincer. Mă întreb uneori cum e mai bine, mii de oameni care aplaudă între părțile lucrării sau un public restrâns dar onest și muzical?

Programul concertului a fost atrăgător dar structurat eterogen, poate din dorința de a se cânta cât mai multă muzică bună. Sigur, majoritatea lucrărilor au fost de dimensiuni reduse și reclamau interpretarea alături de alte lucrări de gen.

O ierarhizare pe baza calităților interpretative este dificil de realizat pentru că lucrările au fost cele care au captivat publicul, în primul rând. Cred, însă, că interpreții serii au fost, de departe, pianistii Fausta și Vlad Dimulescu, dar și Lena Vieru Conta pe care am redescoperit-o cu mare încântare.

Cinci lucrări au fost prezentate în primă audiție și interpretate în cea de a doua parte a concertului: *Preludii pentru vioară* de Alfred Mendelssohn, *Poeme pentru România* pentru soprană și pian de Liana Alexandra, *Cold Hour* pentru violoncel de Veronica Anghelescu, *Omagiu lui George Enescu* de Șerban Nichifor și *Sonata nr. 2 pentru pian* de Anatol Vieru. Un concert aproape fără identitate din pricina varietății repertoriului. Nu putem alătura sub nicio formă *Poemele pentru România* ale regretatei Liana Alexandra, *Sonatei nr. 2 pentru pian* de Anatol Vieru, oricât ne-am strădui să găsim puncte comune. O muzică puternică și fermecătoare dar într-un mod atât de diferit...

Interesantă abordarea binecunoscutei lucrări pentru pian la patru mâini, de Dan Dediu, *Idile și Guerrille* în interpretarea Fauste și a lui Vlad Dimulescu. Cei doi au exploatat ingenios contrastele dintre părți și au reușit să împlinească intenția autorului de dualitate și echilibru. Deși compozitorul nu are vreo mențiune specială în acest sens cred că lucrarea ar fi mai puțin atră-

gătoare dacă între cei doi interpreți nu ar exista și un tip de energie din afara momentelor de pe scenă. Un tip de intimitate născută din opoziție, dialog și complementaritate se naște când lucrarea e interpretată într-un anume fel; n-aș ști care e acest "fel" și cu siguranță nu aș putea să încerc să descriu vreo rețetă dar știu exact când întregul e complet și mă mulțumește pe mine, ca ascultător. Întâmplător, și de această dată, partea din registrul înalt a fost atribuită "personajului" feminin iar cea din registrul grav celui masculin. Aștept cu nerăbdare o interpretare la patru mâini, bărbătești sau femeiești; interesant de văzut, de exemplu, dacă dozajul forțelor dar și simbolistica partiturii se păstrează în aceeași măsură.

Sonata quasi una fantasia compusă de Wilhelm Berger în 1957 ne-a reamintit de natura modală a limbajelor melodice și armonice ale compozitorului. Muzica de cameră a fost unul dintre domeniile în care Berger a excelat atât ca interpret (violist el însuși în Filarmonica "George Enescu" dar și în Cvartetul de Coarde al Uniunii Compozitorilor, cu care a câștigat ne-numărate premii) cât și ca teoretician, prin volumele sale dedicate esteticii sonatei (de la Baroc la sonata contemporană). Completând literatura de muzică românească, din păcate nu foarte bogată, dedicată violei, lucrarea pune în evidență instrumentul solist într-un permanent dialog cu pianul pe care compozitorul îl ridică la rang de partener egal.

Au fost primite cu căldură de public Preludiile pentru vioară solo ale compozitorului Alfred Mendelssohn, lucrări cu un puternic suflu neo-clasic și nuanțe baroce care au confirmat talentul Corinei Bololoi, violonistă deja familiarizată cu lucrările compozitorului. La polul opus au fost sonoritățile întunecate ale lucrării *Cold hour* de Veronica Anghelescu, o transpunere muzicală a poeziei *Ora rece* de Tudor Arghezi. Tipul de scriitură și aluziile de marș funebru au completat imaginea lucrării scrisă pentru violoncel, un instrument care prin timbrul lui intim, subtil, întunecat, s-a dovedit a fi cea

mai potrivită alegere pentru compozitoare.

Surpriza serii a fost *Sonata nr. 2 pentru pian* de Anatol Vieru, interpretată chiar de fiica compozitorului, pianista Lena Vieru Conta. Compusă în 1994, la o distanță de aproape douăzeci de ani de Sonata nr. 1, lucrarea ne reamintește de marea personalitate artistică a compozitorului și de spiritul său vizionar în domeniul creației și comunicării în muzică. Sonata nr. 2 pentru pian este încă o dovadă a modului în care creația lui Vieru completează un tablou mult mai mare al vieții noastre muzicale în context european. Putem așeza, cu siguranță, această lucrare alături de celelalte lucrări de referință ale maestrului și o putem încadra în categoria creațiilor memorabile din muzica românească și europeană. (Andra FRĂȚILĂ)

Lena Vieru Conta

Cvartetul Gaudeamus

Unul dintre cei mai consecvenți promotori ai muzicii românești este cvartetul de coarde Gaudeamus, prezent și în această ediție a Festivalului Internațional George Enescu cu un concert care a avut loc la Sala Mică a Palatului pe data de 18 septembrie 2015. Cvartetul Gaudeamus va împlini trei decenii de existență peste doi ani, iar repertoriul românesc a fost inclus în agenda sa de concerte încă de la începuturile acestuia.

Concertul a fost organizat în colaborare cu Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor din România și a cuprins trei lucrări de muzică românească: *Cvartetul de coarde nr. 6* de Wilhelm Berger, *Sonorități și Anemone I* de Ulpuiu Vlad și *Cvartetul nr. 2 - Refrene* de Vasile Herman.

Forța cu care lucrarea lui Wilhelm Berger a fost interpretată parcă a împietrit auditoriul. Probabil una dintre cele mai intense partituri scrisă pentru cvartet de coarde din literatura muzicală românească, cvartetul nr. 6 desfășoară în fața noastră imagini sonore de o tensiune aproape inimaginabilă, alternând momente de emoții vibrante și frământări cu un tip de resemnare gradată subtil. Tot arsenalul paletii expresive arată un grad mare de subiectivitate care merge spre o muzică

Ulpuiu Vlad

romantică în conținut dar riguroasă în arhitectură. O muzică inovatoare, originală, specifică stilului de maturitate a compozitorului și pregnantă în teme inspirate care modelează structuri ce se pliază perfect pe specificul dramatic al conținutului.

Delicatețe și rafinement sunt cuvintele care cred că descriu cel mai bine estetica tipului de scriitură folosită de compozitorul Ulpuiu Vlad în prima parte a lucrării sale *Sonorități și Anemone*. Aparenta simplitate a discursului muzical propus de compozitor ascunde o erudiție plină de simboluri care conduce într-o zonă specială a creației sale, demonstrând versatilitatea personalității creatoare a autorului. Imaginea completă ne-o oferă, însă, mult mai bine, interpretarea integrală a lucrării.

Dacă privim creația camerală a lui Vasile Herman în ansamblu, *Cvartetul de coarde nr. 2 - Refrene*, vine în completarea primului care a fost dedicat lui George Enescu. Un adevărat maestru al teoretizării problemelor de limbaj și formă, Vasile Herman creează acest cvartet secund în urma studierii Rondo-ului în formele muzicale ale Barocului. Din punct de vedere stilistic,

această lucrare se află doar la începutul unui drum sinuos și interesant al compozitorului către zone de modalism și cromatism, uneori îmbinate, care totuși nu părăsesc, ca o nostalgie, zona neo-clasică, cu reminiscențe ale barocului.

A fost de un real avantaj pentru compozitori să beneficieze de aportul unui ansamblu cum este Cvartetul Gaudeamus, care are în repertoriul său nu numai lucrări de muzică românească dar și de muzică universală, peste 200 de lucrări din repertoriul clasic și modern, cu accent în zona muzicală de secol XIX-XX, Enescu, Bartok, Britten, Bentoiu, Grigoriu, Iorgulescu, Berger și mulți alții.

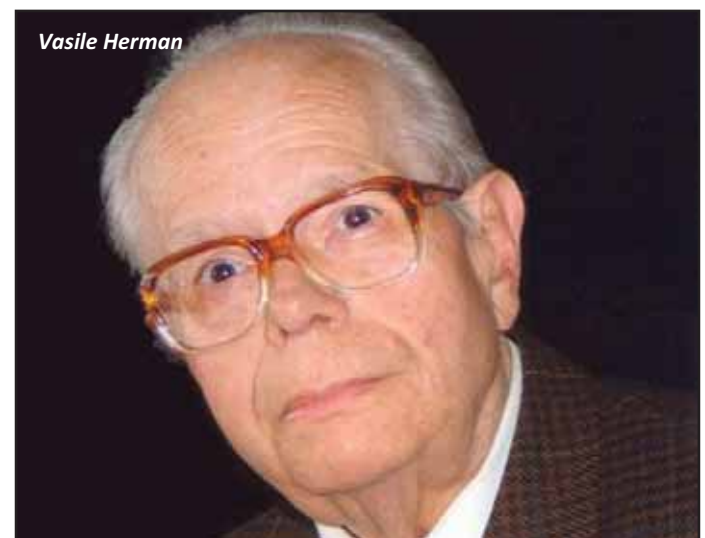
Ansamblul de coarde s-a pliat perfect pe repertoriul din concert demonstrând o cunoaștere cuprinzătoare a acestui tip de muzică de

secol XX. Așa cum afirmă și violonista Lucia Neagoe, coordonatoarea ansamblului, "De multe ori, misiunea interpreților din cvartet depășește limita unei recreări a partiturii moderne propriu-zise, intuiția și experiența adăugând noi valențe lucrării pe care compozitorul, în momentul creației, nu le-a putut accesa." Domnia sa mai adaugă că "...de multe ori, datoria interpreților este să recompună operele, acest lucru însemnând de fapt împlinirea actului de creație, cu alte cuvinte, colaborarea cu autorul."

Concertul din această seară a fost ultimul în care cvartetul a fost însoțit de violoncelistul Sebastian Vir-

Wilhelm. Berger

Vasile Herman

tosu, noul violoncelist al ansamblului fiind Ștefan Neagoe. Pentru că cei mai mulți ascultători refuză apropierea de muzica nouă, "care nu oferă o atracție a priori", așa cum ne mărturisește Lucia Neagoe, ansamblul face eforturi pentru a schimba aceste prejudecăți

Cvartetul Gaudeamus

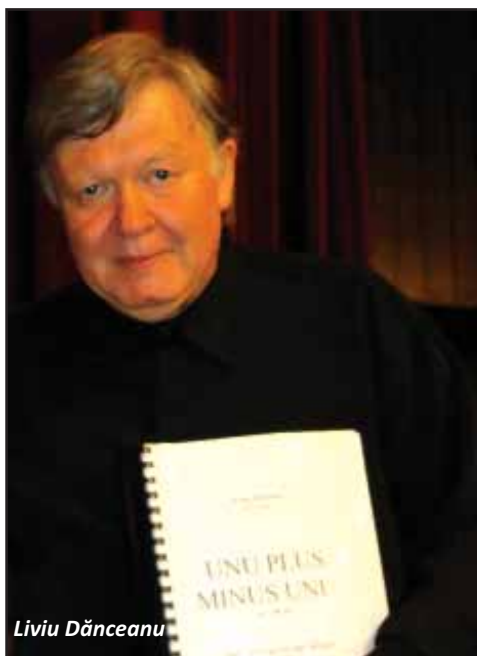
prin promovarea muzicii noi și prin încercări repetate de a apropia publicul de experiența unor trăiri noi și originale. (Andra FRĂȚILĂ)

„Unu plus minus unu”

Este numele operei de cameră scrisă de Liviu Dănceanu dar și o formulă pe care am putea-o aplica cu ușurință și cu un gram de imaginație, multor fenomene din viața noastră. Unu plus minus unu, matematic, ar echivala cu zero și totuși compozitorul merge mai degrabă în zona unui tip de echilibru oferit de această aparentă opoziție. Întreaga lucrare are acest parfum al antitezei, al așezării față în față și al permanentului contrast.

Reprogramată în cadrul Concertelor de muzică românească din Festivalul Internațional "George Enescu", opera **Unu plus minus unu** a fost prezentată în Studiul de Operă al Universității Naționale de Muzică din București, în 12 sept.

Autor al libretului, deci cu o libertate absolută atât asupra textului cât și a muzicii pe care o compune, Liviu Dănceanu realizează un adevărat univers uman bazat doar pe ideea de cuplu bărbat-femeie a cărui existență, în operă derulată în secolul nostru, durează din cele mai vechi timpuri. Lucrarea are numere de opus între 148 și 154 și este, așadar, structurată în șapte acte. Tot șapte sunt și membrii binecunoscutului ansamblu cameral Archaeus care are un rol de pseudo-personaj în țesătura operei. Îndrăznesc să cred că acest număr nu este ales întâmplător; pentru că întreaga lucrare abundă minunat în simboluri filosofice dar și religioase iar cifra șapte are o importanță deosebită atât în Vechiul cât și în Noul Testament. Adunarea cifrei 3 care reprezintă însușirea lui Dumnezeu în Divinitate cu cifra 4, simbol lumesc cu ale sale patru puncte cardinale, îi dau operei lui Liviu Dănceanu o rezonanță specială, auzită doar de cine vrea să o audă.

Liviu Dănceanu

Caracterul tragi-comic al acestei partituri nu este decât o continuare a preocupărilor compozitorului pentru creația lirică, după *Homo videns* (2008) sau operele *Ave* și *Eva*, ambele scrise în 2010.

Personajele sunt doar două, EL și EA, în permanență în căutarea sinelui dar și a libertăților personale. Cu trimitere evidentă la cuplul primordial Adam și Eva și la modul în care ei au cunoscut Binele și Răul, acest duo modern pe care Liviu Dănceanu îl aduce în fața noastră degajă o energie incredibilă. Iubirea, libertatea, păcatul, intimitatea, primordialul, seducția, sunt doar câteva din elementele care alcătuiesc dinamica unui cuplu aflat permanent într-un dans amețitor. Deloc obositor, conflictul care se naște între cei doi, bazat pe răni mai vechi, după un șir de împăcări și despărțiri, are și un ingredient nou pe care nu îl regăsim însă în realitatea cuplurilor de secol XXI: eleganța. Deși veche de când lumea, problema soțului cuceritor și infidel este aici tratată de ambele personaje cu un tip de discreție și subtilitate specifică mai degrabă secolului XIX decât prezentului nostru.

Din punct de vedere muzical, dialogul dintre cei doi, starea de incertitudine în care ei se află precum și totalul contrastelor sunt ilustrate pe fondul unei eterofonii modale și în permanent contrast tonal. Bazată pe structura suitei dansante – poate de aici și eleganța despre care vorbeam mai sus – lucrarea este presărată ingenios cu elemente de muzică orientală, muzică lăutărească, mergând până spre originile dansurilor care au compus acum câteva sute de ani suita barocă.

Titlurile părților, combinații vii și colorate între nume de genuri muzicale, sunt caracteristice lui Liviu Dănceanu și totuși surprind plăcut de fiecare dată. Denumiri ca Tocchabanerata sau Cantasonata stau alături de Peșfugarev – compus prin alăturarea ritmului dansant turcesc (peşrev) cu fuga. Cu naturalețe și simplitate contrapunctică sunt tratate și ultimele două secțiuni care sunt și cele mai intense din punct de vedere dramaturgic. După ce în actele precedente cele două personaje au avut ocazia să își expună propria viziune asupra relației lor și a responsabilităților de cuplu, în actul VI apare dialogul care nu face altceva decât să adâncească prăpastia, provocând ruptura definitivă.

Această secțiune este, de fapt, punctul culminant al lucrării, ilustrat muzical prin variațiuni și ricercar – sub titlul de *Varricercazioni* și aduce publicului cea mai bogată și variată paletă de culori timbrale: corzi, percuție, suflători și desigur voci care trimit cu gândul la cântările liturgice de strană.

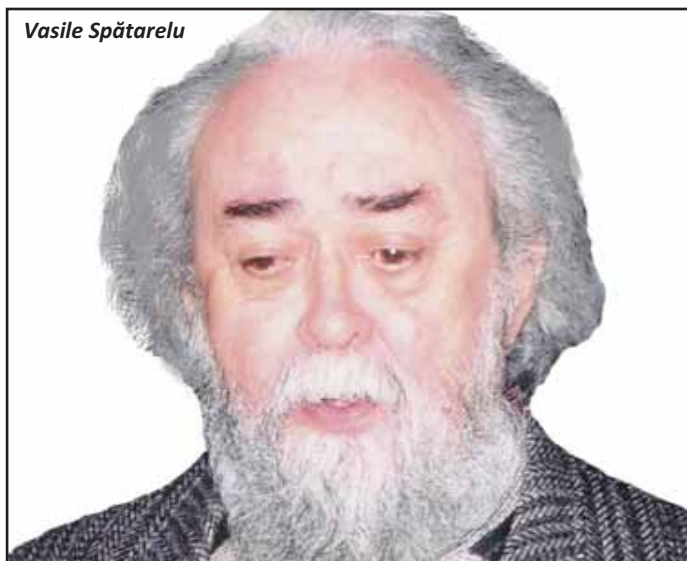
Simbolistica oferită de imaginea melcului prezentă atât pe scenă cât și în programul de sală poate fi tradusă tot în zona credinței și speranței. Melcul, prin

ritmul său lent dar în același timp prin consecvența lui, reprezintă un tip de sărăcie pe care o conștientizează și pe care și-o asumă clipă de clipă: singura lui avere este casa – cochilia – pe care o poartă mereu în spate. Nu numai în ortodoxie melcul este asociat drumului inițiativ către Sine unde fiecare îl întâlnește pe creatorul său dar și alte religii precum buddhismul adoptă cochilia lui ca pe un simbol al independenței religioase și a răspândirii adevărului.

O oră durează opera *Unu plus minus unu*. O oră în care am depășit limitele a tot ce este convențional și așa-zis firesc. Totul este relativ iar lucrarea invită la căutare de sine, la introspecție și analiză pentru a ne putea reînnoia la „starea de grație primordială (divină)”. (Andra FRĂȚILA)

Sub semnul reculegerii și al melancoliei

Duminică 20 septembrie, ultima zi a Festivalului „George Enescu”, la ora 11, 00, Sala „Mihail Jora” a Radiodifuziunii a găzduit concertul corului de Cameră „Preludiu” condus de Voicu Enăchescu, concert ce, inițial, trebuia să aibă loc într-o noaptea la Ateneu. Această formație care se situează printre cele mai valoroase participante la viața noastră muzicală, având în palmares numeroase premii naționale dar și internațio-

Vasile Spătărelu

nale, și-a făcut un titlu de glorie din a înregistra și a prezenta publicului adevărate „antologii” de muzică românească, laică și religioasă. Un asemenea program a fost alcătuit și pentru concertul susținut duminică. Piese reprezentative ale unor compozitori din toate generațiile, cu teme literare și stiluri muzicale diverse, puneau în valoare repere ale unei școli corale puternice, cu vechi tradiții și realizări remarcabile.

Corul „Preludiu” capătă sub mâinile lui Voicu Enăchescu o sonoritate blândă, mățasoasă, transparentă de multe ori, mișcarea naturală a vocilor oprindu-se parcă doar pentru voluptatea de a asculta frumusețea unor acorduri.

Concertul s-a deschis cu o piesă a lui George Enescu, scrisă la vârsta de 17 ani, „Waldgesang”, pe

versuri de Carmen Sylva. Spiritul romantic, atmosfera poetică impregnată de imagini ale naturii, discursul fluent au fost redade cu eleganță. Am regăsit nuanțele pastelate, delicate, imprimate vocilor, parcă desenând un pastel și în piesa „Fluturile” de Ștefan Popescu. Filonul liric a fost exploatat și de Vasile Spătărelu în „Floare albastră” care însă a apelat la dialogul solist-coral – mai adecvat discursului eminescian. Am fi dorit o mai expresivă linie vocală a solistului Marius Nine, în schimb au sunat spectaculos acutele sopranelor soliste. Tot pe linia lirico-descriptivă am admirat interpretarea corurilor „Noapte de mai” de Alexandru Pașcanu pe versuri de Șt. O. Iosif și „Visare” de Dan Buciu pe ver-

Alexandru Pașcanu

suri de Eminescu, ambele piese solicitând acuratețea redării unor armonii rafinate. În minunatul Cântec de leagăn al lui Nicolae Lungu, cântul coral discret s-a împletit cu vocea cristalină, pură, a sopranei soliste, Gabriela Mădincă.

Din amplul parcurs al corului „Preludiu” nu puteau lipsi două bijuterii ale creației corale românești: „Păstorita” de Marțian Negrea, cu marele arc sonor, cu tușele fine de culoare îmbrăcând atât de bine versurile lui Coșbuc, și „Sara pe deal” de Vasile Popovici, după celebra poezie eminesciană, fermecătoare prin melodiile ei învăluitoare.

Doar două piese dintr-un vast repertoriu religios pe care-l deține corul „Preludiu” au fost inserate în program: „Rugăciunea inimii” de Paul Constantinescu, în care am auzit melopei modale de inspirație bizantină, și „Pre tine lăudăm” din „Liturghia solemnă” de Sabin Drăgoi, derulate amândouă într-o ambianță de reculegere. O scriitură mai pretențioasă bazată pe jocuri de pauze, pe întrebări și răspunsuri ironice, pe ritmuri capricioase ne-a apărut bine interpretată în piesa „Cine e morarul” de Dan Dediu.

Fără îndoială că un loc important în programul corului l-au ocupat creațiile de inspirație folclorică care abundă în muzica românească. Voicu Enăchescu a ales „Am umblat pădurile” de D. G. Kiriac, „Idila bihooreană” de Sabin Drăgoi, „Trecui dealul la Băiuț” de

Constantin Arvinte, „Mă luai, luai” de Tudor Jarda, „Mama” de Ioan D. Chirescu, „Două colinde laice” de Richard Oschanitsky și „Suita din Bihor” de Francisc Hubic, interpretată în final. În majoritatea acestor piese corul a realizat cu pregnanță contrastul între melosul nostalgic și impulsurile dinamice de joc.

Totuși au predominat piesele meditative, lente, potrivite orei de noapte în care urma să aibă loc concertul. A fost însă și o discretă dedicație dezvăluită în final de dirijor: soției sale, soprana Eleonora Enăchescu, de curând dispărută dintre noi. (Olga GRIGORESCU)

Premiera operei *Münchhausen – Stăpânul minciunilor* de Dan Dediu

La Opera Comică pentru Copii a avut loc premiera unei noi producții a operei *Münchhausen – Stăpânul minciunilor* de Dan Dediu, pe un libret de Holger Siemann. Premieră a fost și includerea unei creații pentru copii în Festivalul Internațional George Enescu și, totodată, participarea acestei instituții în programul festivalului.

Lucrarea a fost prezentată pentru prima dată la Neuköllner Oper din Berlin, în 2002 (*Münchhausen - Herr der Lügen*), fiind comanda Operei pentru Premiul I obținut de compozitorul Dan Dediu la Concursul din același an. Publicul românesc a cunoscut pentru prima dată această operă în cadrul Săptămânii Internaționale a Muzicii Noi, la doi ani după premiera berlineză, tradusă în limba română.

Deschiderea stagiunii Operei Comice pentru Copii a adus în prim plan acest titlu într-o nouă producție, în care figurează nume de referință în cultura românească: regia Cristian Mihăilescu, coregrafia Răzvan Mazilu, decoruri Andreea Rotaru, costume Daniela Drăgulescu. Personajele care dau viață acestei opere de cameră sunt puse în valoare de un grup omogen de soliști – cinci personaje-cântăreți, nume cunoscute pe scena muzicală (Daniel Filipescu, Valentin Racoveanu, Andreea Eftimescu, Raluca Oprea, Ștefan Schuller) – un grup coregrafic, la care se alătură trei copii, reprezentanți ai publicului pe scenă. Suportul muzical este realizat de către cei instrumentiști ai ansamblului „Profil” (Sorin Lupașcu, corn; Adriana Maier, pian; Diana Moș, vioară; Mihai Pintenaru, clarinet, clarinet bas, saxofon; Eugen Bogdan Popa, violoncel; Ionuț Bogdan Ștefănescu, flaut picolo), conduși fiind de către compozitorul

Dan Dediu, ce și-a făcut, cu această ocazie, debutul ca dirijor de operă.

Povestea se bazează pe istorisirile și peripețiile vânătoarești ale baronului Münchhausen ce captează audiența și provoacă mult umor, în ciuda faptului că spune multe „gogorițe umflate”. Însă trăznăile sale inventate ni-l relevă ca fiind mai degrabă un visător decât un mincinos, un idealist care își creează lumea sa, o lume în care toate visele pot deveni realitate. Iar minciunile sale nu-i deranjează pe interlocutori, din contră, binedispun prin fantasmagoriile invocate. Münchhausen este, la început, cel care stăpânește minciunile, fantazând într-o lume unde orice este posibil, dar în final își pierde libertatea: minciunile sale ajung o sursă de făcut bani – ce concurează cu Münchoscopul lui Herr Kern – și astfel virtuozitatea sa devine pradă a consumerismului mediului în care trăiește.

Imaginația fără margini a personajului principal este motorul dramaturgiei spectacolului, ce va fi evidențiată printr-o permanentă intercalare a planurilor real și imaginar desemnate pe scenă prin spațiul real și năluca televiziunii (proiecții înregistrate pe perete și proiecții live pe ecranul-televizor). Și muzica conduce această dinamică continuă a lucrării prin trecerile surprinzătoare pe care le dozează în paralel cu desfășurarea acțiunii: permanent au loc schimbări bruște de la realitate la vis, între cotidian și cinematografic, între adevăr și minciună.

Faptele sunt povestite într-o notă lirică sau tensionată, prevestind umorul sau tragicul, angrenând spectatorul într-un iureș continuu. Această dinamică este susținută de stiluri diferite de muzică acoperind o paletă foarte diversă de la baroc la contemporan.

Accentul puternic pe vizual și conglomerarea planurilor atinge o latură dezvoltată a tinerei generații digitale actuale.

Sunt folosite câteva simboluri specifice copilăriei (dansul vițeilor sau baloanele de săpun, cu care sunt comparate minciunile lui Münchhausen) care contrastează cu lumea adulților dominată de bani, marketing și consum. Întregul spectacol l-am perceput ca fiind o lume a adulților privită prin ochii copiilor, o fantazie ludică debordantă care aduce o mare concentrație de stări sufletești.

Münchhausen – Stăpânul minciunilor este un spectacol viu, spumos, ce se derulează cursiv, cu o muzică antrenantă și sugestivă, cu momente de senzație care condimentează acțiunea și rămân pentru mult timp în mintea ascultătorului (apariția și dansul celor 13 vițeii ai Vacii Lunare, travesti-ul lui Münchhausen – din actul I sau momentul solo al compozitorului-dirijor care produce virtual o orchestră de instrumente în timp ce dirijează publicul și, cu siguranță, ploaia cu bancnote din

finalul spectacolului). De-a lungul stagiunii 2015-2016 ai Operei Comice pentru Copii, sunt așteptați copiii mai mari (14+), adulții care vor să redescopere copilăria, cei optimiști dar și cei pesimiști, să se bucure de un spectacol de bună calitate alături de neobositul Münchhausen, maestru al minciunilor! (Luminița CIOBANU)

Nu doar că a fost cea dintâi premieră a stagiunii 2015 - 2016 de la Opera Comică pentru Copii din București, dar opera "Münchhausen - Stăpânul minciunilor", compusă de Dan Dediu și regizată de Cristian Mihăilescu a fost primul spectacol dedicat copiilor și tinerilor din istoria celor 22 de ediții ale Festivalului Internațional "George Enescu".

"Entuziasmul și tenacitatea regizorului Cristian Mihăilescu, care timp de doi ani a insistat să iau în considerare o nouă <<recitare>> a operei mele, căreia să îi dea o viziune imagistică hi-tech, după cum i s-ar potrivi subiectului acestei opere în epoca noastră, au fost cele două motoare ale spectacolului. Povestea lui Münchhausen, mai actuală ca oricând în era computerului, Internetului și a comunicării instantanee prin smartphone, epocă multi-media stratificată imagistic, a captivat încă de la început întreg colectivul, care a reacționat prompt, creativ și profesionist. Entuziasmul regizorului a fost îmbrățișat cu multă căldură de către cântăreți, instrumentiști, dansatori, creatorii costumelor, decorului și coregrafiei, precum și de către directoarea Operei Comice pentru Copii, soprana Felicia Filip, căreia i se datorează această producție. Iată că, după premiera berlineză din 2002 și cea bucureșteană din 2004, o nouă producție a operei de cameră Münchhausen - Stăpânul minciunilor coboară în mijlocul publicului. O operă pentru mici și mari, pentru copii și adulți, pentru optimiști și pesimiști." - a declarat Dan Dediu, care a colaborat cu o echipă de excepție: regizorul Cristian Mihăilescu, coregraful Răzvan Mazilu, Andreea Rotaru (decoruri), Daniela Drăgulescu (costume), Adriana Maier (pregătirea muzicală).

Din distribuția care se schimbă de la o reprezentație la alta fac parte în ordine alfabetică Daniel Filipescu / Vicențiu Țăranu (Münchhausen), Plamena Anghelova / Valentin Racoveanu (Münchheim), Andreea Iftimescu (Frau Kern), Amaia Arrieta / Elena Dincă / Raluca Oprea (Lisbeth), Ștefan Schuller / Fang Shuang (Actorul) și copiii Jennifer Dumitrașcu, Justin Năstasă și Bogdan Șerban. Prezența și prestația lor scenică este o inovație regizorală. Soliștilor li se alătură Ansamblul "Profil", sub bagheta maestrului Dan Dediu, dar și Ansamblul de Balet al Operei Comice pentru Copii.

"Münchhausen - Stăpânul minciunilor - de ce el și nu Pinocchio? Și Pinocchio minte și de aceea îi crește nasul. Dar el minte ca să scape dintr-o încurcătură. Deci minciunile lui sunt <<mici>>, din interes. În schimb, minciunile lui Münchhausen sunt <<mărețe>>, gigantice, cosmice" - mărturisirea regizorului Cristian Mihăilescu. "El nu minte pentru un avantaj personal, ci pentru a crea povești, fantasmă, neadevăruri care, de ar fi adevărate, ar face lumea mai frumoasă, o lume a tuturor posibilităților. Pentru regizor, un astfel de personaj constituie o provocare, dar și o eliberare de constrângeri. Lumea pe care o descrie el este parcă o lume a desenelor animate, în care totul e posibil, în care îți poți da frâu liber fanteziei. Iar când această poveste e susținută de o muzică a zilelor noastre, cu lirismul, umorul, dar și tensiunea și sarcasmul ei, nu-ți rămâne decât să-ți spui: <<Ce șansă am>>!".

Reprezentațiile cu "Münchhausen - Stăpânul minciunilor", dar și cele cu "Fetița cu chibrituri" (balet) și "Peter Pan" (musical de Laurențiu Profeta și Eugen Rotaru) continuă să se joace cu același mare succes la Sala

Foto: Sebastian Oros

Mare a Operei Comice pentru Copii, condusă de Felicia Filip.

Pentru Stagiunea 2015 - 2016 Opera Comică pentru Copii pregătește patru noi producții: "Mam'zelle Nitouche" (operetă, premiera în luna decembrie), "Poveste de Crăciun" (spectacol extraordinar, premiera în luna decembrie), "Viva la mamma" (musical, premiera în luna martie) și "Jack și vrejul de fasole" (balet, premiera în luna aprilie).

Pe lângă spectacolele, festivalurile și turneele din această stagiune, programul instituției de pe Giulești va cuprinde și evenimente interactive, special concepute pentru familie și pentru grupuri de elevi. "Concertele Lecție" au menirea de a-i familiariza pe cei mici cu tainele instrumentelor dintr-o orchestră, dezvoltate chiar de către un artist consacrat, în cadrul unui concert adaptat pentru copii, presărat cu explicații, povești și istorisiri menite să-i apropie pe cei mici de instrumental respectiv. Luna octombrie i-a aparținut reputatului violoncelist Marin Cazacu. (Oana GEORGESCU)

Concertul *N-escu*

Am asistat pe 17 septembrie 2015, ora 17, în Aula Palatului Cantacuzino din București - „Muzeul Enescu”, în cadrul Bucureștiului Creativ, la un concert special, un eveniment cu un concept intrigant și proaspăt: șapte compozitori tineri, români, și-au dat întâlnire componistică într-o grădină a sunetelor enesciene, astfel luând naștere **Proiectul N-escu**: Variațiuni contemporane pe o temă de George Enescu. Este vorba de binecunoscuta primă temă a *Simfoniei nr. 1 în Mi bemol major op. 13*, tema-„siglă” a Festivalului Enescu în ultimii ani; ce altă secvență enesciană putea fi mai potrivită pentru prima ediție a acestui proiect?

Cu sinceritate spun că eram teribil de curioasă în descoperirea pieselor – și a soluțiilor – create de colegii mei, interpretate de muzicieni pe măsură – **ansamblul Sonomania (condus de o tânără – și excelentă! – compozitoare: Diana Rotaru)**, format, pentru proiectul de față, din: **Raluca Stratulat (vioară), Mihai Pintenaru (clarinet), Eugen-Bogdan Popa (violoncel), Mihai Măniceanu, Mihai Murariu (pian)**, având ca invitat pe **Adriana Maier (pian)**, magia aflându-se sub bagheta lui **Vlad-Răzvan Baciu**. „Unul dintre obiectivele principale al ansamblului SonoMania, înființat în 2012, este câștigarea unui public nou pentru muzica modernă și contemporană, o muzică vie pe care membrii ansamblului o iubesc și o cântă cu pasiune încă din primii ani de studiu.”

Realizat la inițiativa compozitoarelor Adina Sibianu (coordonator proiect MNGE), Diana Rotaru (coordonator principal CIMRO și director artistic al SonoMania), Sabina Ulubeanu (comunicare) și având ca precedent proiectul Frescomania. Variațiuni contemporane pe o temă de Girolamo Frescobaldi, organizat în 2014 de către CIMRO (Centrul de Informare Muzicală din România, ce a susținut și acest eveniment), Proiect N-escu își propune atât promovarea creației lui George Enescu, cât și a muzicii noi.

Muzeul Național „George Enescu” dorește continuarea **Proiectului N-escu** și transformarea acestuia într-un proiect permanent, oferind posibilitatea cât mai multor tineri compozitori de a-și manifesta creativitatea prin „n” variațiuni muzicale ale diferitelor teme enesciene.

Proiect N-escu a fost inclus și în seria de evenimente culturale „Bucuresti Creativ” din cadrul Festivalului Internațional George Enescu, desfășurat între 30 august – 20 septembrie.

Dar să ajungem la muzică. Un aspect interesant care a răsărit subtil din acest proiect este un anume tip de interactivitate... mai mult sau mai puțin intenționată: variațiunile prezente nefiind de natură clasică; tema nu era expusă într-un mod recognoscibil, astfel erai ținut cu urechile „ciulite”, ascultătorul fiind implicat într-un mod mai activ în ascultarea și receptarea muzicii, navigând informația sonoră ca pe un labirint, punând cap la cap cele auzite ca pe un puzzle; printre oglinzi, iluzii optice și mistere reușind să deslușească aluzii – sau iluzii – către tema originală.

Am să (re)navighez și eu traseul pieselor în ordinea în care au fost prezentate în concert: prima lucrare a fost **Nostalgies** (pentru clarinet, vioară, violoncel și pian) a lui **Mihai Murariu**, atât compozitor cât și pianist în cadrul acestui proiect (și nu numai): „Idea principală este de distorsionare a temei, ca un fel de privire printr-un vitraliu care, deși lasă imaginea originalului să pătrundă, o distorsionează în felurite chipuri. Nostalgia titlului dar și a lucrării provine tocmai din această pierdere iremediabilă a originalului...ca o sculptură care nu poate decât să se degradeze în timp”. Într-adevăr, această imagine a vitraliului s-a regăsit în soundul lucrării, în special datorită acordurilor pianului, care ofereau o anumită liniște, diferitele culori și lumini în-suflețindu-se prin timbralitățile instrumentelor.

A urmat **Boîte à musique pentru Jurjac** (pentru clarinet și pian), de **Șerban Marcu**: „Idea piesei pornește de la o poveste imaginată: dacă Jurjac (Enescu copil) a primit o cutiuță muzicală pe când era foarte mic, cutie despre care nu se spune nimic în nicio biografie? Dacă aceste melodii, rămase acolo de la cea mai fragedă vârstă, uitate (...), au dat naștere, peste ani, celebrei teme enesciene? Piesa mea oferă un posibil răs-

Diana Rotaru

Adriana Maier, Raluca Stratulat, Mihai Pintenaru, Eugen Bogdan Popa

Foto. Cătălina Filip

puns”. O piesă cuminte și – într-adevăr – diafană, ideea (ilustrată muzical pe măsură) a unui micuț Enescu jucându-se cu o cutiuță muzicală umplându-ne de duioșie.

Un alt tânăr prezent, cu dublu rol, în concert – **Vlad Răzvan Baciu**. Despre a sa piesă **Caprice**, pentru vioară și bandă, spune: „Am încercat să pătrund prin timp, în camera marelui compozitor, să-mi imaginez izbulucul acestei idei netransformate încă... să adun poate, în coșul enescian câteva dintre acele variante concurențe, să călătoresc mai departe în satul natal, să colind

pajiști cu lăutari și miresme pline de inspirație enesciană". O intenție cel puțin interesantă, realizată foarte frumos. Un exercițiu de imaginație transformat într-o călătorie, prin sunete noi ajungând la sunete „vechi”, prin imaginația de azi încercându-se a fi atinsă imaginația „de atunci”; prin timp și spațiu am fost teleportați pe o pajiște moale, ascultându-l pe Enescu împreună cu a sa vioară „capricioasă”.

Elena Apostol

Elena Apostol: tango burlesque pentru clarinet, vioară, violoncel și pian: „Alăturarea dintre prima temă a Simfoniei nr.1 de George Enescu și teme proprii a reprezentat pentru mine o provocare, deoarece două universuri pot exista în paralel, dar se pot oare contopi? Puntea de legătură – cele două tangouri celebre

– conduce însă la finalitatea acestei provocări, o lucrare în care muzica mea „valsează” alături de cea a lui Enescu într-un tango burlesque...”

Mihai Măniceanu: Cantabile e Presto pentru vioară și pian: „Titlul prezentei lucrări este direct relaționat de cel al lucrării pentru flaut și pian de George Enescu, Cantabile et Presto. De fapt, acesta reprezintă expunerea titlului enescian în limba italiană. Dacă privim comparativ cele două titluri printr-o perspectivă pur ortografică – Cantabile et Presto, versus Cantabile e Presto – observăm o modificare minimală, eliminarea unei litere. Astfel, asistăm la un fel de truc minor (schimbarea unei litere, eliminarea sau adăugarea uneia), datorită căruia un fals devine ușor confundabil cu brandul autentic la care se raportează.” Prezent și în calitate de pianist, Mihai Măniceanu a oferit un moment din care nu a lipsit virtuozitatea pianistică, un potrivit contrast pentru lucrările „atmosferice”, concertul astfel având nu doar omogenitatea asigurată de tema comună, cât și varietate.

Cel mai mult m-a impresionat lucrarea **Sabinei Ulubeanu. Exit of Castalia** (pentru clarinet, vioară, violoncel și pian): „Titlul piesei este o aluzie la romanul meu preferat, Jocul cu Mărgele de sticlă de Hermann Hesse. Ieșirea din Castalia reprezintă în această lucrare încercarea permanentă de a depăși dogma, de a căuta în primul rând emoția directă (...) Am folosit preponderent două tehnici: heterofonia (cu melodică ornamentată) și ideea de armonice superioare ale sunetului, inspirată de construcția intervalică a temei din Simfonia I de Enescu (octava, cvinta, terța). Motivația folosirii acestor tehnici este ideea de omagiu lui George Enescu prin procedeele pe care Enescu le-a utilizat magistral și în premieră în secolul 20.”

Am regăsit maturitate și seriozitate în abordarea temei, în configurarea și construcția componistică, în interioritatea de o tangibilă realitate, o interioritate a implicării pe deplin a autoarei în universul abordat și creat, un palpabil crez artistic luând naștere din intimitatea – plină de forță – sonoră. O muzică marcată de o sensibilitate, profunzime și rafinament aparte, în con-

topirea și topirea instrumentelor, în armonie, în expresivitate, în fiecare moment... Cu nerăbdare aștept să o reascult!

Concertul s-a încheiat – glorios – cu piesa lui **Sebastian Androne, Mnemo** (pentru clarinet, vioară, violoncel și pian), despre care autorul spune: „Lucrarea mizează pe fragilitate, iar pe alocuri, pe o fragilitate a continuității, pe o stare – întâlnită tot mai frecvent – a incapacității minții umane de a se concentra asupra unui singur subiect. (...) În cazul lui „Mnemo”, „acțiunea” se petrece pe teren mnemonic, în lumea unui pianist ce și-a pierdut memoria și abilitățile pianistice și care încearcă să-și amintească și să emită tema din *Badinerie* (Suita nr. 2) de J. S. Bach. Vioara, violoncelul și clarinetul apar ca dimensiuni ale aceleiași „personaj”, însă pot fi privite și ca „personaje” noi. Tema enesciană se va infiltra, în rol secundar, ca o configurație melodic-ritmică „sub acoperire”, în sensul în care ea va apărea ca o „coincidență”, ca un „zeitgeist” tematic, ca ceva extrem de personal ce „împrumută” elemente din memorie”. Muzica lui Sebastian Androne are, de cele mai multe ori, un dramatism și o narativitate aparte, atât acest aspect cât și anumite sonorități amintind de muzica de film.

Un proiect despre care merită pe deplin să exclami „interesant!”, un proiect care se va înfăptui și pe viitor și care va oferi în continuare, cu siguranță, rezul-

Adina Sibianu,
Sabina Ulubeanu

Foto: Cătălina Filip

tate muzicale reușite. În afară de faptul că mi se pare că avem compozitori (și tineri compozitori!) foarte talentați în această țară, trebuie să menționez că, nu în ultimul rând, interpreții au Strălucit. Da, cu „s” MARE. O muzică excelentă poate fi trasă în jos și pervertită în ceva irecognoscibil (față de original...ul pe care nu avem

cum să îl cunoaștem dacă e vorba de lucrări noi!) printr-o interpretare neimplicată, blazată sau pur și simplu neprofesionistă, dar cred că și o muzică mediocră (deși nu e cazul pentru acest concert) poate fi transformată într-o bijuterie, în mâna unui interpret extraordinar. Nu vreau să minimalizez nicicum calitatea pieselor, ci doar să subliniez cât de mult contează niște interpreți cu adevărat PASIONAȚI. Această pasiune coexistă cu profesionalismul căruia îi dă un imbold înălțător, participând la nașterea unei muzici în a cărei ascultare chiar simți seriozitatea pe care toți muzicienii implicați au contopit-o într-un frumos moment artistic.

Felicitări tuturor! Compozitorilor, interpreților și celor care au susținut proiectul N-escu. Merită! (**Irina VESA**)

Filarmonica din Ploiești

Nu doar ansamblul, ci întreaga instituție a fost în dublă zi de sărbătoare joi, 17 septembrie 2015, când concertul integrat în marele festival românesc a deschis și stagiunea de concerte pentru publicul prahovean iubitor de muzică.

În fruntea Filarmonicii se află un nou manager, dirijorul Vlad Mateescu, poate cel mai tânăr din țară în acest post și îi dorim succes. Începutul este mai mult decât promițător; cu un concert organizat cu o deosebită atenție, până la cel mai mic detaliu, și un ansamblu

A.O. Popa și Emil Vișenescu

– orchestră de coarde – care s-a prezentat foarte bine având în vedere repertoriul ales, Filarmonica din Ploiești se află într-un trend ascendent.

Programul a fost unul demn de un concert de amploare în capitală și sunt convinsă că s-ar fi bucurat de un public generos: concertul a debutat cu cele *Trei piese pentru orchestră de coarde* de Constantin Silvestri și a continuat cu *Divertimento pentru orchestră de coarde și două clarinete* de Dumitru Capoianu, iar partea a doua a adus în fața publicului savuroasa lucrare *Plastic-Rock* a lui Dan Dediu și *Concertul pentru orchestră de coarde* de Paul Constantinescu.

Dirijorul Radu Postăvaru a fost cel care a mândrit cu profesionalism ansamblul prahovean și mărturisesc că îmi doresc tare mult să văd întreaga orchestră pe scenă într-un concert viitor. Cele trei piese pentru orchestră de Silvestri au fost doar un preludiv pentru ceea ce urma să se întâmple. Prezența maestrului Aurelian Octav Popa alături de Emil Vișenescu a fost un real răsfăț auditiv. Magnetismul și charisma maestrului s-a combinat perfect cu profesionalismul și versatilitatea clarinetistului Emil Vișenescu, o adevărată constantă în concertele de muzică românească și mai ales contemporană. Nu mulți sunt clarinetiștii cu care ne putem mândri în interpretările lucrărilor scrise în zilele noastre iar Emil Vișenescu este unul dintre acești puțini. Lucrarea lui Capoianu are și un element vizual interesant și anume că sunt folosite mai multe tipuri de

clarinete ceea ce a născut adevărate polemici în pauza concertului.

Final de partea I în forță după bis-ul duo-ului de clarinete, o sonată de mare efect scrisă de Francis Poulenc pentru două clarinete. După ce în pauză publicul s-a delectat cu o tratație dulce din partea sponsorilor Filarmonicii, surpriza lucrării *Plastic-Rock* a fost de proporții. Lucrarea compozitorului Dan Dediu este un Concert pentru flaut, vioară și orchestră de coarde și i-a avut ca soliști pe Ion Bogdan Ștefănescu și pe Gabriel Croitoru. Efectele sonore inedite, dialogul dintre orchestra – aflată în punctul maxim de concentrare – și soliștii aflați într-o comunicare perfectă dar și momentele de interacțiune cu oamenii din sală au fost doar câteva din motivele pentru care publicul a fost captivat total. O suită de ritmuri alternative combinată cu o dispunere riguroasă de accentă au rezultat o atmosferă de-a dreptul vibrantă. Aluziile fine la sonoritățile chitarei acustice, spiritul ludic prezent în permanență dar într-o formă complet originală alături de caracterul de muzică de film pe care lucrarea îl aduce, pe alocuri, au completat tabloul pictat sonor de Dan Dediu.

Seara s-a încheiat cu lucrarea lui Paul Constantinescu care a solicitat la maxim forțele interpreților din orchestră. Deși în sală era o temperatură bună, pe scenă, sub lumina reflectoarelor, instrumentiștii au trăit altfel momentele serii deși unii dintre ei au spart codul de ținută (negru) și au venit, în cămașă albă, un element supărător în imaginea de ansamblu; vorba ceea – culoarea negru atrage căldura.

Păstrând tonul optimist, să nu uităm un aspect foarte important: ne aflăm în afara capitalei și din ex-

Ionuț Ștefănescu, Gabriel Croitoru și dirijorul Radu Postăvaru

periențe trecute dar și actuale, publicul nu se îngheșuie să meargă la concertele de muzică românească atunci când nu văd pe afiș numele lui Enescu, eventual cu Poema Română sau Rapsodia I. De data aceasta sunt sigură că repertoriul i-a "prins" pe iubitorii prahoveni de muzică și acest lucru îi va aduce, cel puțin din curiozitate, și la alte concerte de muzică românească contemporană. (Andra FRĂȚILĂ)

Octavian Nemescu

Irinel Anghel

MUZEXPO 2015

În data de 20 septembrie, Muzeul Național George Enescu a prezentat, în cadrul programului *Bucureștiul Creativ* al Festivalului Internațional George Enescu, prima ediție a **M u z e x p o**, lansată ca *Expoziție de experiențe muzicale creative*, în care 30 de artiști au oferit timp de 5 ore, instalații și evenimente-unicat. Conceptul și direcția artistică i-au aparținut compozitoarei Irinel Anghel.

Într-o desfășurare de tip maraton, cei peste 1000 de vizitatori ai Muzexpo au luat contact cu 6 instalații permanente și 8 evenimente: partituri de muzică imaginară, birou de traduceri muzicale, concert de muzică domestică, muzeu al playerelor umane, experiențe performative pentru o cameră, sunete care cad, conversații performative, mașinisme pentru 8 mecanici cu mașini de scris și laptopuri, ritualuri de servit muzică la standuri cu sunete, instalații sonore pentru capătul unei zile cu videomapping: 360view.

Artiștii prezenți în **Muzexpo** au fost: Octavian Nemescu, Irinel Anghel, Diana Rotaru, Darie Nemeș-Bota, Ștefan Firca, Marian Cîtu, George D. Stănciulescu, Alin Zăbrău eanu, Alexandru Sima, David Szederjessi, Vlad A. Arghir, Jak Neumann, Alex O.T., Mihai Militaru, Daniel Stancu, Sabina Ulubeanu, Bogdana Dima, Alexandru Mihalcea, Megumi Okuda, Raluca Stratulat, Mihai Pintenaru, Veronica Anușca, Maria Chifu, Tamara Dica, Valentin Ghita, Radu Vâlcu, Eugen Bogdan Popa, DALPOFZS.

Triumful artei lirice

C. MIHAI

Recent s-a desfășurat la Opera Națională București cea de-a treia ediție a concursului **Le Grand Prix de l'Opéra**, competiție de o extraordinară anvergură, care a reunit la start peste 150 de tineri cântăreți reprezentând 49 de țări de pe întreg mapamondul. Prin amploarea sa, prin valoarea tinerilor participanți, prin interesul stârnit în lumea muzicală, acest eveniment plasează Bucureștiul pe harta celor mai importante manifestări din sfera operei. Concursul de la București se constituie într-o confruntare de cel mai înalt nivel a talentelor muzicale, pe parcursul a 4 etape. Această competiție, imaginată de noua conducere a Operei Naționale București încă din primele zile ale mandatului acesteia, la sfârșitul anului 2012, și-a propus să se înscrie printre cele mai prestigioase manifestări de gen din lume, orientându-se imediat către integrarea pe plan internațional în Federația Mondială a Concursurilor Internaționale de Muzică cu sediul la Geneva. Acreditarea unui concurs de către Federația Mondială reprezintă garanția calității, importanței, seriozității și profesionalismului, această or-

Federației, deoarece nu este deloc simplu să poți organiza o competiție monitorizată permanent din perspectiva respectării a peste 30 de norme manageriale, artistice, organizatorice, științifice, profesionale. Procesul în urma căruia **Le Grand Prix de l'Opéra** a devenit singurul concurs de canto din partea aceasta a lumii acreditat de Federația mondială s-a derulat pe parcursul a trei ani și s-a finalizat cu votul favorabil primit în Comitetul Executiv (după analiza minuțioasă a dosarului de candidatură și a rapoartelor privind edițiile de până acum), pas completat cu votul favorabil acordat în Adunarea Generală a Federației, unde toți membri au apreciat pozitiv concursul de la Opera bucureșteană și au acceptat primirea acestuia în elita mondială. Această recunoaștere de care se bucură, repet, un număr extrem de mic de concursuri, oferă o platformă profesională de excepție concursului, o garanție privind organizarea impecabilă și totodată o vizibilitate excelentă în ceea ce privește promovarea laureaților concursului pe plan mondial.

Diplomă scrisă pe pergament de Daniela Virjan, caligraf, marcată apoi cu sigiliul special al ONB

Cea de-a treia ediție a **Le Grand Prix de l'Opéra** a fost și cea mai spectaculoasă de până acum. Două jurii au contribuit la selectarea laureaților, prin două filtre rigurose aplicate. Etapa preliminară a constat în analiza înregistrărilor trimise de candidați, realizată de unii dintre cei mai renumiți specialiști ai Operei Naționale București, interpreți cu o carieră spectaculoasă și cu o experiență de necontestat. Maria Slătinaru-Nistor, Sanda Șandru, Vasile Martinoiu și Alexandru Badea (tenor român stabilit la Viena) au constituit falanga de artiști lirici din juriu, secondați de dirijorul Adrian Morar, de maeștrii acompaniatori Luminița Berariu și Ioana Maxim și de muzicologul Mihai Cosma. Jurizarea s-a făcut după sistemul "blind", deci fără ca juriul să cunoască numele interpreților, asigurându-se astfel deplina obiectivitate. Au promovat în etapa următoare 68 de cântăreți, invitați la București pentru etapele publice, jurizate de un grup de directori de opere, completat cu doi critici muzicali, reprezentând

Moment din Gala Laureaților

foto Gianni Oprina & Dora Bloom

ganizație fiind extrem de selectivă și de pretențioasă în ceea ce privește admiterea de noi membri. Doar aproximativ 1 procent dintre concursurile derulate la nivel internațional reușesc să respecte toate criteriile

8 țări din Europa și Asia: Anglia, Belgia, Elveția, Franța, Georgia, Germania, Italia și România. Este pentru prima dată când la un concurs de canto din România vin în juriu reprezentanți de top ai tuturor țărilor care au constituit leagănul de formare și de dezvoltare al genului operei, acești directori având și disponibilitatea de a oferi, în numele instituțiilor pe care le conduc, contracte și invitații pentru cei mai merituoși soliști. De altfel, la concurs au asistat și impresari români și străini, observatori din țară și din străinătate și directori ai altor instituții muzicale de profil veniți să identifice pe cei mai valoroși interpreți, în vederea unor oferte de colaborare reciproc avantajoase.

Desigur, un asemenea eveniment nu putea să nu atragă și atenția unor parteneri de prestigiu din sfera culturii și a business-ului din România, precum și a reprezentanțelor diplomatice ale țărilor cu tradiție în domeniul operei: Radio România (partener media), Automobile Bavaria (transportator oficial), Ambasadele Germaniei, Italiei și Rusiei (parteneri care au oferit chiar premii pentru promovarea creațiilor compozitorilor de operă din țările respective), companii românești de succes din domeniul hotelier, alimentar etc.

Au promovat în Semifinală 28 de tineri, dominați numeric de reprezentanții Poloniei, urmași de cei ai României. Ulterior 9 s-au calificat în Finală, punctul culminant al competiției, etapă în care au interpretat, pe scena Operei Naționale București, acompaniați de Orchestra ONB, câte 2 arii, în fața unui public extrem de numeros și foarte entuziast.

Marele câștigător al acestei ediții a fost reprezentanta Olandei, Deidre Judith Angenent, soprana cu o voce amplă, fermă, sigură și atent controlată, care a propus un repertoriu pretențios, din opere de Mascagni și Wagner, redat cu măiestrie. De altfel, dincolo de obținerea Premiului I (și a celor 6000 de euro aferenți), câștigătoarea a mai primit și un contract pentru un rol pe scena Aalto Theater din Essen (unul dintre cele mai frumoase teatre de operă din Germania), acordat de domnul Hein Mulders, directorul general al instituției. Premiul al doilea a revenit mezzo-sopranei poloneze Agatha Schmidt (membră a Studioului Operei din Paris), în timp ce Premiul III l-

a câștigat Jakub Josef Orlinski, tot din Polonia, un contra-tenor excepțional, care din această toamnă va pleca la New York, ca titular al unei burse de studiu oferită de cea mai cunoscută instituție formatoare de muzicieni din lume, Juilliard School of Music.

Și reprezentanții României au avut o evoluție bună, concretizată în 2 premii: basul Iustinian Zetea a primit Premiul special al juriului pentru interpretarea unei arii germane iar foarte tânărul tenor George Ionuț Vîrban a primit Premiul Radio România Cultural și un contract cu Opera Națională București (participarea la Promenda Operei, eveniment outdoor desfășurat în fața a peste 10.000 de spectatori).

Îi vom mai vedea la București și pe alți doi câștigători ai unor contracte pentru spectacole, oferite de

ONB: baritonul Lasha Seditashvili din Gruzia și contra-tenorul Jakub Josef Orlinski, ambii mult aplaudați de public pentru evoluțiile lor din Finală, unde au cântat arii de Mozart și Verdi, respectiv de Vivaldi și Haendel. Merită amintită și evoluția convingătoare și rafinată a sopranelor Eunhee Kim din

Coreea de Sud (Premiul special pentru interpretarea unei arii italiene) și Galina Averina din Rusia, stabilită în Marea Britanie (Premiul special pentru interpretarea unei arii ruse) dar și interpretarea exuberantă și energică a lui Mikolaj Trabka din Polonia (Premiul special pentru cel mai bun tânăr interpret cu vârsta sub 25 de ani) sau succesul tenorului turc Ibrahim Yeşilay în două celebre arii din *Rigoletto* și din *Fiica regimentului* (Premiul publicului).

Se cuvine amintit și faptul că prestigiul internațional dobândit de concursul **Le Grand Prix de l'Opéra** se înscrie în contextul în care Opera bucureșteană mai marchează o premieră în istoria sa: va organiza, în luna noiembrie, prima conferință a Asociației Opera Europa derulată în această parte a continentului. Opera Europa este structura care grupează 140 de instituții de profil (inclusiv non-europene), fiind cea mai complexă formă de organizare internațională a teatrelor lirice și festivalurilor de operă, organizație care dă girul său de încredere României și Europei de Est, apreciind realizările ONB din ultimii ani și integrând instituția noastră în rândul celor mai importante teatre muzicale ale lumii.

S-a stins „fântâna arteziană” a baritonilor români...

Viorel COSMA

În ziua de 30 august 2015 s-a stins „fântâna arteziană” a baritonilor români din sec XX: **Dan Iordăchescu**. Dumnezeu mi-a oferit șansa să trăiesc aproape cât veacul și am surprins pe scena lirică românească trei generații strălucite de baritoni autohtoni, în frunte cu pleiada de aur a vocilor bărbătești de talie mondială, ilustrată de Nicolae Herlea, David Ohanesian, Octav Enigărescu, frații Dionisie și Ludovic Konya, Dan Iordăchescu. Admirasem apusul baritonilor Jean Athanasiu, Petre Ștefănescu-Goangă și Șerban Tassian, când la mijlocul sec XX a apărut mă-nunchiul cântăreților de aur ce a impus în peisajul liric mondial, școala românească de canto. Carismaticul Dan Iordăchescu a ținut parcă să se despartă de această lume exact în ziua când s-a declanșat cea de-a XXII-a ediție a Festivalului internațional „George Enescu”, spre a marca muzical fi-nișul celei mai glorioase generații de baritoni a teatrului liric bucureștean.

Dan Iordăchescu a fost un interpret vocal de anvergură excepțională, un profesionist al artei lirice de statură internațională, un cântăreț cu o impecabilă școală de canto. Admirabil le-a caracterizat Walter Ricci (1971) într-o frază memorabilă: Dan Ion Iordăchescu este baritonul verdian pentru Renato din Bal Mascat, baritonul dramatic pentru Tannhäuser de Wagner, dar rămâne vocea clasică pentru Don Giovanni de Mozart”. Pentru mine (care l-am cunoscut și viața particulară) aș spune că Iordăchescu - artistul din partitura „Prințului muzicii din Salzburg”. Iată de ce, întreaga presă a epocii de pe mapamond a văzut în eroul Don Giovanni, rolul vieții cântărețului român!

Departa de a-l limita la un singur personaj, fie el chiar extrem de complex, Dan Iordăchescu a rămas, în memoria genului vocal și lirico-dramatic, tipul cântărețului complet de operă, dar și un singular interpret de lied. A strălucit în repertoriul scenic preclasic (Monteverdi, Purcell, Händel, Spontini), clasic (Mozart), romantic (Bellini, Donizetti, Verdi, Bizet, Saint-Saëns, Gounod, Massenet, Wagner, Ceaikovski, Mayerbeer), modern și contemporan (Puccini, Prokofiev, Nino Rotta, Vito Frazzi, Enescu, C. Trăilescu).

A stăpânit stilurile specifice școlilor muzicale italiană, franceză, rusă, germană, engleză și, bineînțeles, românească, manifestând o surprinzătoare ușurință și autenticitate în „mănuirea” limbilor străine.

Cât privește liedul, puțin abordat cu succes de majoritatea cântăreților de operă, se poate spune că Dan Iordăchescu a rămas un strălucit discipol al profesorului Constantin Stroescu, escatorul școlii noastre de lied clasic.

Meritul esențial al lui Dan Iordăchescu în promovarea mi-niaturii vocale românești peste hotare a rămas singular, fiindcă inteligența scăpărătoare a cântărețului a împrumutat genului autohton un farmec aparte, particular, inegalabil, pagnilor lui Enescu, Jora, Brediceanu, Silvestri, Rogalski, Paul Constantinescu, Borgovan, Dima, Doru Popovici, Carmen Petra-Bascalopol, Dan Mizrahi, Brăiloiu, Valentin Gheorghiu, Dan Voiculescu, etc. De altfel, pentru tălmăci-rea liedurilor lui Schubert, Schumann, Wolf, Richard Strauss, a obținut la Hanovva, în 1966 distincția „Cordonul de maestru al liedului” al Radiodifuziunii germane!

Dotat cu o rezistență fizică remarcabilă, Dan Iordăchescu a trecut prin toate „furficile” artei vocale, de la co-rist și cântăreț de muzică de cameră, până la solist de operă și muzică vocal-sinfonică (cantată și oratoriu). A apărut pe scenă și în emisiuni de radio și televiziune vreme de peste 60 de ani în peste 1500 de concerte, având curajul de a-și sărbători vârsta de 80 de ani cântând pe

scena Ateneului Român din Bucu-rești și la Sighetul Marmăției în me-morabilul concert din holul închisorii „acolo unde au zăcut, cân-dva, morți!”

Născut în comuna Vânu-Mare din Județul Mehedinți (2 iunie 1930), Dan Iordăchescu și-a făcut studiile de canto cu Maria Snejina (la ansamblul C. C. S.), Constantin Stroescu (la Conservator), perfecționându-se în țară cu Petre Ștefănescu-Goangă și Victoria Costescu-Duca, iar în străinătate cu Pamgartner (Salzburg), Lotte Schöne și Carlo Panzern (Paris).

Cochetase în tinerețe, la Iași, cu teatrul și la București din Faculta-rea de Drept, ambele experiențe slu-jindu-i în cariera de artist liric (toate cele 250 de turnee în străinătate, im-presariindu-și-le singur, dovedindu-se un manager muzical înnăscut).

Dan Iordăchescu a cutreierat în reci-taluri și spectacole de operă Europa, Asia, Africa, Americile de Nord și Sud, cântând pe marile scene ale teatrelor La Scala (Milano), San Marco (Napoli), Grand Opéra (Paris), Balșoi (Moscova), La Venice (Veneția), la Monnaie (Bruxelles), operele sin Chicago, San Francisco, Los Angeles, Berlin, Dresda, Vancouver, Lisabona, Viena, etc. Și-a încheiat cariera artistică la Opera din Istanbul unde devenise și profesor de canto la Conservatorul din Turcia.

Dacă s-a bucurat de succese răsunătoare în lume, cu zeci de premii internaționale, distincții și titluri onorifice pe care puțini interpreți români au încercat să-l ega-leze, în schimb, în viața matrimonială, Dan Iordăchescu a rămas un nefericit (norocul l-a părăsit în ..3-5 căsătorii, sin-gura bucurie care i-a îndulcit ultimele clipe fiind cele trei fiice: Cristina, Raluca și Irina). „Mi-aș dori ca, măcar o dată la două săptămâni sau o lună - mărturisea într-un inter-viu din 2010, așteptând un semn de la copila din Los Angeles - să vină și să mă întrebe suav, cu milă în glas: <<Mai trăiești?>> Au mai trecut cinci ani „pentru a auzi aceste cuvinte - încheia Dan - cu lacrimi în ochi - și când o să le aud, voi fi fericit.”

Cred că duminică 30 august 2015, când a sunat gongul Festivalului Internațional „George Enescu”, Dan Iordăchescu a plecat fericit în sunetele muzicii, chemat în împărăția îngerilor „să vin cu ei în Paradis”, fiindcă simțea de mult că „este nevoie de vocea mea acolo...” (foto: Dan Iordăchescu în *Don Giovanni* de W.A. Mozart – colecția Viorel Cosma)

Ne-a părăsit soprana Eleonora Enăchescu

Grigore CONSTANTINESCU

Un artist despre a cărui valoare ar fi multe de spus, soprana Eleonora Enăchescu a fost un om pentru care am avut o afecțiune deosebită, legată de sentimentul prieteniei și iubirea pentru arta cântului, la fel ca și pentru mulți alții din lumea artei lirice. Cariera desfășurată în principal pe scena Operei bucureștene i-a adus multe și consistente satisfacții în marile roluri ale sopranei de coloratură, alături de interpretările pe podiumul de concert, prezențele radiofonice și discografice. În ultimele decenii, viața i-a oferit mulțumirea de a descoperi pasiunea pentru didactică, dorința de a forma și educa generații de tineri artiști, glasuri cu promisiuni confirmate în concursuri sau debuturi pe scene naționale și internaționale. Profesoratul a fost mai mult decât un timp dăruit muncii și abilităților interpretative pentru împlinirea idealului performanțelor. Cu atestarea titlului de doctor în muzică, cu munca fără odihnă de manager al departamentul de spectacole din cadrul Universității Naționale de Muzică și obligațiilor de șef de catedră Canto, Eleonora Enăchescu a adus o contribuție prețioasă pentru arta cântului profesionist și prestigiul învățământului muzical de nivel universitar. Ar trebui spuse multe, referitor la tinerii artiști ce-i poartă recunoștință pentru cariera lor, pentru promovarea succesorilor de la o generație la altă generație. Mă simt însă dator

să subliniez sentimentul meu de prietenie trainică, pe care l-am nutrit pentru această personalitate capabilă să cultive cu delicatețe frumosul și iubirea față de cei dragi. Nu ne împacă această despărțire, nu putem accepta o asemenea

absență, fără a lăsa lacrima să ne umbrească sufletul. Artă lirică este mai săracă, așa cum suntem și noi, cei care sperăm în binele salvator al generoasei, pasionatei, curajoasei artiste, Eleonora Enăchescu. Un regret amar însoțește neiertătoarea pierdere pe care o suferim, profesori, colegi, discipoli, prieteni, admiratori. În Cartea de onoare a școlii universitare de muzică, numele Eleonorei Enăchescu strălucește cu caratele marilor slujitori ai luminii perpetue.

George Popovici

Ne-a părăsit, la 81 de ani și doar cu câteva zile înainte de o premieră pe care o aștepta cu nerăbdare (musical-ul „Tărâmul poveștilor”, pe muzica lui Jolt Kerestely, la Teatrul Excelsior din București), textierul George Popovici. Numele său figurează de mai bine de 45 de ani pe genericul unor spectacole muzicale, dar mai ales al unor cântece de succes semnate de Enrico Fanciotti, Edmond Deda, Camelia Dăscălescu sau, mai recent, de Jolt Kerestely, Dan Dimitriu, Virgil Popescu. Între cele mai cunoscute musical-uri ale sale se numără „Pac, Poc, Pic, detectivi în Țara Poveștilor”, pe muzica lui Lucian Vlădescu (Teatrul național de operetă „Ion Dacian” și teatrul „Tony Bulandra” din Tîrgoviște), „Aventuri la Școala piraiților” (teatrul „Ion Creangă”) sau „Miau Story”, pe muzica scrisă de Cristina Manoliu Săvulescu; acesta din urmă, ca și „Baia muzicală”, muzica Marcel Iorga, își așteaptă încă montarea... Extrem de bogată este „recolta” de participări și mai ales premii la festivalurile de muzică

ușoară pentru copii și tineret: Trofeul festivalului „Mamaia copiilor” în 2011, cu piesa „Hello, iubire!” de Cristina Manoliu și același Trofeu în anul următor, cu „Aritmetica” de Jolt Kerestely. Tot în 2012 a avut două texte în finala de 16 cântece a festivalului „mare” de la Mamaia, la „Creație”, dintre care „te aștept, sărută-mă!” de Dan Dimitriu (cu solista de 14 ani Irina Ionescu) a obținut premiul II. Un adevărat record a stabilit la „Mamaia copiilor” în 2012, când nu mai puțin de 6 din cele 22 de piese finaliste la „Creație” au avut versuri semnate de el, cu piese semnate Jolt Kerestely, Dan Dimitriu și Virgil Popescu. Cu acesta din urmă a lansat în 2011 albumul de autor „Un altfel de portret”. George Popovici a fost, ca profesie de bază, inginer, un alt domeniu în care a strălucit fiind maximafilia, fiind poreclit „Heraldica”. (O. G.)

GĂRÂNA - ENCORE (II)

Florian LUNGU

Trei prezențe scenice deosebite: **Vlatko Stefanovski Trio** din Macedonia (vineri 10 iulie), un energizant combo compus din **Vlatko Stefanovski** - gitară, **Doko Maksimivski** - gitară bass, **Dino Milosavljevič** - baterie), a impresionat prin dinamica infuzie de rock, jazz, blues și folclor macedonean; capitole întrepătrunse în compozițiile liderului; „**Stucky / Doran / Studer / Tacuma - Hendrix Project**” - o insolită, spectaculoasă mixtură de instrumente (**Christy Doran** - gitară, **Fredy Studer** - baterie, percuție, **Jamaaldeen Tacuma** - bass electric) cu vocea-unicat prin forță și incisivitate a **Erikăi Stucky**, angajați în reactualizarea creativă a muzicii lui **Jimi Hendrix**; și „**Snarky Puppy**”, o trupă excentrică înființată în 2004, foarte activă actualmente pe scenele lumii în promovarea cu surprinzătoare rezultate a unei neortodoxe dar fecunde combinații de *funk*, *soul*, *R&B*, *jazz fusion*, formula-nonet agregată pentru apariția de la Gărâna de duminică 12 iulie incluzându-i pe **Michael League**, bass-ist, compozitor, întemeietor și producător al grupului, bateristul **Larnell Lewis**, percuționistul **Nate Werth**, gitaristul **Bob Lanzetti**, claviaturistii **Shaun Martin**, **Bill Laurence**, trompetiștii **Justin Stanton** și **Mike Maher**, saxofonistul **Chris Bullock**.

O apariție solitară, dar efectiv pregnantă l-a revelat sâmbătă 11 iulie, drept un veritabil om-orches-

tră, pe contrabass-istul francez **Renaud Garcia-Fons**, încumetându-se de unul singur să-i invite pe spectatori într-un periplu sonor sui generis.

Cât privește prezențele interpretative autohtone, ele au fost două la număr pe marea scenă de la Gărâna - ne referim la minunatul quartet multi-național „**Arifa**” inițiat de saxofonistul și clarinetistul român **Alex Simu** ca „o punte de sunete între Orient și Occident” (cu **Michalis Cholevas** (Grecia) cântând

la instrumente exotice precum tarhu și ney, pianistul german **Franz von Chassy**, specialistul în percuție afro-anatoliană **Sjahin During** din Turcia; și multi-premiat, harnic și plin de solitudine, pianistul compozitor timișorean **Sebastian Spanache**, cu al său trio alăturându-i pe **Sânta Csaba** - contrabass, **Radu Pieioiu** - baterie, percuție, interpretând cu toții, exclusiv creații ale pianistului lider. Numărul muzicienilor români a fost însă înmulțit considerabil în cadrul evenimentelor conexe organizate de același neobosit

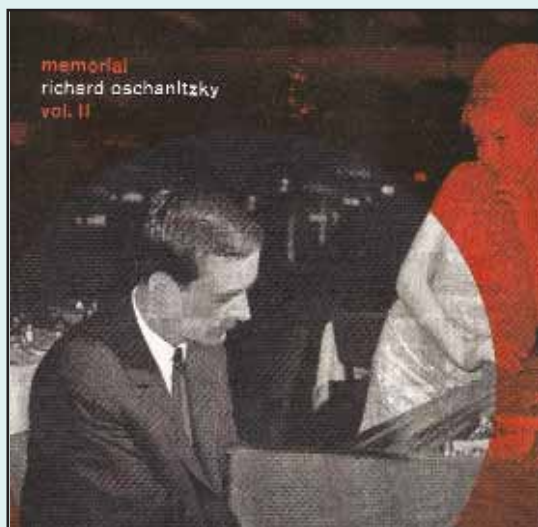
Marius Giura, timp de trei zile, la Biserica Veche din Văliug (ora 11) și în curtea hanului „La răscruce” (ora 14). În acele locații aceluiasi entuziast public i s-a oferit ocazia de a-i aplauda pe saxofoniștii **Nicolas Simion** (în duet cu violonistul ungar **Zoltan Lantos**), organistul **Teo Pop** (în duet cu **Sebastian Spanache**, ei au fost și pe marea scenă în prima seară festivalieră), gitaristul **George Dumitriu** (în trio cu bass-istul italian **Mattia Magatelli** și bateristul sloven **Kristijan Krajncan**), gharistiștii **Marius Iacovania** și **Traian Neagu**, clarinetiștii **Alex Simu**, **Alexandru Ciocan**, **Makkai István**, pianistiștii **Cári Tibor**, **David Molnar**, vocalista **Sânziana Târța**, bass-iștii **Ștefan Cașcaval**, **Johnny Bota**, violonistul **Sasha Bota**, violoncelistul **Szabó J. Attila**, acordeonistul de origine bulgară **Ilko Gradev**, bateriștii **Veress Albert**, **Patrick Cojerean**, **Costin Petrescu**; iar în paralel la Biserica din Brebu Nou au evoluat în duo **Mircea Tiberian** - orgă și **Liviu Butoi** - saxofon bariton.

Spre a rotunji imaginea **FESTIVALULUI INTERNAȚIONAL DE JAZZ GĂRÂNA 2015**, să menționăm și câteva manifestări adiacente precum expoziția „**Gărâna Jazz Foto**” a lui **Liviu Tulbure** și **Nedici Dragoslav**, proiecția filmului „**Transilvania Dragon**”, lansări de carte, expoziția de discuri editate sub sigla „**7Dreams**” de **Nicolas Simion** - în „concurență” amiabilă cu standul magazinului de discuri „**Andante Music**”.

Vom concluziona, definind în doar cinci cuvinte această amplă, generoasă sărbătoare muzicală: *un prilej festiv unind preferințele...*

Memorial Richard Oschanitzky, vol. II

O casetă elegantă, conținând 2 CD-uri, un booklet consistent, cu texte semnate de Florian Lungu, Alex Vasiliu, Peter Oschanitzky și Nicolas Simion, acesta din urmă producător al albumului apărut sub egida "Romanian Jazz Masters Series". Anul trecut s-au împlinit 75 de la nașterea muzicianului, prilej cu care marea prietenă a lui "Rici", interpreta și actrița Ileana Popovici (care apare și pe coperta albumului), împreună cu directoarea casei de discuri Electrecord, Cornelia Andreescu, s-au gândit să pună în valoare bijuteriile muzicale din fonoteca Electrecord. Dedicăția Ilenei Popovici este absolut emoționantă: "Acest proiect-eveniment a fost realizat din prietenie, iubire, admirație și respect pentru Rici într-o sfântă amintire! Cu drag, Ileana". Albumul pune în valoare înzestrările geniale de dirijor, orchestrator și pianist ale lui Oschanitzky, cu prelucrări din folclor, muzică din filmele "O fată fermecătoare" (regia Lucian Bratu) și "Parașutiștii" (regia Dinu Cocea), bosanove, celebre piese tradiționale. Între numele binecunoscute care apar pe cele 2 CD-uri se numără Aura Urziceanu, Ileana Popovici, Doina Badea, Puica Igiroșanu, Alexandru Imre, Titus Munteanu (la flaut!), Ștefan Berindei, Johnny Răducanu. Un dublu album cu adevărat de colecție!

Marina Voica și... „Armata Roșie”!

Lelia SANDU

Nu știm cine au fost impresarii care au adus în România celebrul ansamblu al Armatei Roșii, dar ar fi fost inspirați dacă o invitau în spectacol și pe Marina Voica! De origine rusă, după cum se știe, marea noastră vedetă nu putea rata unul din cele două spectacole de la Sala Palatului, ale căror bilete s-au vândut cu mult timp înainte. A venit special de la Breaza și bănuim că în timpul spectacolului a fredonat alături de artiștii de pe scenă cântecele pe care le știa pe di-

nafară... iar la încheiere a mers în culise, unde s-a întâlnit cu componentele corului, cu generalul-conducător al ansamblului din 1974, faimosul Viktor Eliseev (dirijor, dar și solist vocal), cu artistul basarabean Radu Captari, care a avut o apariție aplaudată în show, dar și cu vechiul prieten Ivan Patzaichin. După cum se știe, Patzaichin este lipovean din Mila 23, limba sa maternă fiind rusa. Ce idee ar fi fost pentru organizatori dacă ar fi adus acest trio formidabil pe

M. Voica, V. Eliseev

R. Capari, M. Voica, I. Patzaichin

scenă, mai ales că Marina Voica are câteva melodii pe care le cântă alături de fanfara militară! Revenind la spectacol, să notăm că a fost un regal de cântece și dansuri, o înlănțuire unică de refrene celebre din toate genurile, nu numai din literatura muzicală rusă, ci și internațională. Ne amintim că la festivalul de la Sanremo, acum un an, Toto Cutugno, idol în Rusia, a invitat să cânte împreună cu el corul Armatei Roșii, rezultând un moment de neuitat.

48 de ediții la Amara!

Octavian URSULESCU

În 1968, an cu totul special pentru Europa, în mica (pe atunci, căci acum este un oraș frumos, cu afluență uriașă de turiști) stațiune Amara de lângă Slobozia era lansat un festival-concurs inter-județean, cum se numea, de muzică ușoară românească. Nume importante ale genului au triumfat aici, altele (mai multe) n-au primit "Trofeul tinereții" (juriile, ah, juriile!), în schimb au devenit ulterior vedete indiscutabile. La intrarea în Grădina-cinemascop, gazda neschimbată a evenimentului, câteva panouri ne amintesc, prin fotografii, ce artiști, compozitori, dirijori de seamă au onorat ceea ce, înainte vreme, era un preambul pentru festivalul de la Mamaia, programat câteva săptămâni mai târziu. Azi Mamaia a fost îngropată de vie (căci n-a murit de moarte bună) de organizatori fără vocație, nici "Cerbul de aur" nu mai e, în schimb Amara, în inima Bărăganului, a supraviețuit tuturor inundațiilor, cutremurelor (inclusiv politice), secetelor și s-a prezentat la ediția 2015 cu o înfățișare de Sanremo, completând

octombrie). Se aseamănă prin rigoarea organizării, premiile consistente, respectul față de muzica ușoară românească și mai ales prin faptul că pe scenă se află, acompaniind concurenții și nu o dată și vedete, cea mai valoroasă formație din țară, condusă de compozitorul Ionel Tudor. Le deosebește faptul că ultimele două sunt internaționale (inclusiv la recitaluri, în care au fost invitați din Republica Moldova Ion Suruceanu, Yan Raiburg, Anișoara Puică, Pasha Parfeni, Anatol Mârzencu, Aliona Moon), în schimb la Amara este cel

L. Mihai, G. Amzaru, V. Moraru

mai mare festival în aer liber, afluența de 2000-2500 de spectatori (pe scaune, dar și în picioare sau pe taluzuri de pământ) fiind absolut copleșitoare, participarea fiind pe măsură, mai ales că anul acesta organizatorii au confecționat stegulețe cu numele vedetelor, agitate ca la Eurovision! Cei doi organizatori, Consiliul local Amara și Consiliul județean Ialomița, au conlucrat armonios, de altfel manifestarea a fost deschisă, umăr lângă umăr, de destoinicul, pasionatul primar al orașului Amara, Victor Moraru (are exact 48 de ani, ca festivalul!) și de vice-președintele C.J., Ștefan Mușoiu. Meritul lor a fost acela că și-au alăturat circa 20 de sponsori ge-

H. Moculescu și finaliștii

"Triunghiul de aur" al concursurilor de elită din România, alături de "George Grigoriu", Brăila (11 ediții) și "Dan Spătaru", Medgidia (a X-a ediție a avut loc în

unii dintre ei înmânând distincții la Gală: Teletext (Mitru Crișan și faimoasele lactate Diami), Centrul de resurse comunitare, Premier Com, Orion,

iar Tris Company a oferit frumoase genți concurențelor. Vorbeam de aspectul demn de Sanremo sau de oricare alt mare festival european; ei bine, el s-a datorat impresionantului edificiu scenic, cu sunet impecabil și lumini de clasă, aparținând lui Alin Oprea (la un moment dat a și fost prezentator aici, este un mare

gratuit, au completat setul de reușite certe ale ediției 2015, în care un mare merit l-a avut directoarea evenimentului, Larisa Elena Mihai, care a înmănat pe drept cuvânt Trofeul.

Din cei 13 finaliști, doar 4 n-au luat premii, semn că a fost o ediție puternică, echilibrată, dar și aceștia au dovedit calități: cu experiența câștigată aici (unii dintre ei nu mai cântaseră niciodată acompaniați de o orchestră!) sunt așteptați la celelalte două competiții majore, la Medgidia și Brăila. Nivelul a fost indiscutabil mai ridicat decât cel de anul trecut (prima ediție cu orchestră), dovedind că mai mulți dintre laureații actuali s-au situat peste învingătorul din 2014, Theodor Manciulea din Râmnicu-Sărat, care a oferit un micro-recital la Gală. Trei fete frumoase și talentate au fost distinse cu mențiuni, Elena Petcu din București, Iulia Constandin din Constanța, Mihaela Mihăilescu din Călărași, o a patra mențiune revenind experimentatului Cristian Prăjescu din Roman. Cu unele participări internaționale la activ, Alexandra Haidău din Iași a cucerit pe merit Premiul de popularitate. Dar dacă

Premiu înmănat de V. Gavrilă

prieten al Ialomiței) și formației sale, Talisman, aceeași scenă de mari dimensiuni folosită la generosul turneu caritabil "Îngeri pentru îngeri", un unicat în țara noastră. Cât de departe este imaginea de altădată, cu podiumul de beton din fața ecranului, în fața căruia se montau un decor modest și câteva boxe! Un alt câștig cert îl constituie apelarea la un juriu de numai 5 persoane, toți însă muzicieni desăvârșiți (alte concursuri ar putea lua exemplu): Horia Moculescu (președinte), dirijorul Voicu Enăchescu, Viorel Gavrilă, Titus Andrei, Cristi Obrejan. Parteneri au fost Centrul național de cultură "Tinerimea Română" (unde au avut loc repetițiile) și TV Neptun, care a transmis în direct tot festivalul, așa cum procedea, dând o palmă TVR, la toate manifestările importante ale genului. O echipă mică, dar puternică, și la capitolul Parteneri media, aceștia fiind publicațiile "Actualitatea Muzicală", "Ultima Oră" și "Literatorul", precum și Radio România Actualități (deși numai aceasta din urmă, de neînțeles, a apărut pe afiș și pe... diplomele foarte frumoase). Cele două ediții ale foii festivalului (interviuri, program, prezentări de concurenți și vedete, amintiri), distribuite

Premiu înmănat de T. Andrei

vorbim de performanțe internaționale, la acest capitol se detașează Johnny Bădulescu din Mioveni: a cântat tulburător "Ave Maria", piesă distinsă cu Trofeul ediției 1990 la Mamaia, aducând un omagiu regretatului

său dascăl, compozitorul Cornel Fugaru, dar și celui care a lansat piesa, Gabriel Cotabiță; cu toate acestea, surprinzător, n-a primit decât premiul III. Pentru poziția a II-a a fost preferat studentul la UNMB Emilian Nechifor din Iași, la rândul lui cu premii peste hotare. O surpriză a fost acordarea premiului I puștiului de numai 16 ani din Alexandria Octavian Broșteanu, care ne-a reamintit două vechi șlagăre scrise de Ion Cristinoiu și Horia Moculescu. A fost o ediție a tinereții (nu degeaba se cheamă așa trofeul!), cel mai "vârstnic" finalist având... 21 de ani. Când primele două poziții în palmares sunt ocupate de adolescenți de 16 ani, avem toate motivele să privim cu optimism la viitorul muzicii ușoare românești. După ce anul trecut a fost distinsă cu premiul II, rebela rockeriță Gabriela Amzaru, 16 ani, din Călărași, a dat acum lovitura, cucerind de justețe "Trofeul tinereții" cu un re-

pertoriu foarte inspirat ales în raport cu stilul ei: "Nunta", celebra piesă Phoenix compusă de Nicolae Covaci, și melodia "O mie", aparținând lui Pasha Parfeni și cântată de Aliona Moon, care a reprezentat Republica Moldova în finala Eurovision în urmă cu câțiva ani. Nu întotdeauna concurenții și-au ales bine repertoriul, dar Ionel Tudor și admirabilii săi instrumentiști au orchestrat, au repetat, le-au suplinit cu generozitate carențele și lipsa evidentă de experiență. Important cu adevărat este că tineri de 16-17 ani au abordat cu curaj creații, adeseori dificile, aparținând unor George Grigoriu (cântat de 3 ori, semn că festivalul de la Brăila dă roade, între care

"Doar băieții sunt de vină", șlagăr vechi de 50 de ani!), Cornel Fugaru ("Spune-mi", cu care Monica Anghel a cucerit atâtea trofee internaționale), Ion Cristinoiu ("Dacă într-o zi mă vei iubi"), Șerban Georgescu ("Tu n-ai avut curaj"), Horia Moculescu ("Fântânile albastre"), Marius Țicu (inegalabilul "Oameni"), Ionel Tudor ("Aproape de cer"), Virgil Popescu ("Te iubeam"), Nicolae Caragia ("Prima și ultima oară"), Andrei Tudor (între altele foarte recenta "A Million Stars", de la selecția națională Eurovision), Adrian Romcescu ("Vreau doar iubirea ta"), Cristian Faur ("Îmi spune inima"), Holograf, Mihai Trăistariu. Ce reconfortant sună melodii datând de decenii în versiunile proaspete, cuceritoare ale acestor adolescenți! Cine a zis că muzica ușoară a murit?

P. Seling și formația A. Tudor

Tocmai de aceea ne-am fi dorit, așa cum este normal, mai multe recitaluri circumscrise specificului manifestă-

rii, înscris ca atare pe frontispiciu: "de muzică ușoară", nu rock, dance, hip-hop sau house. Din acest punct de vedere, programul recitalurilor a fost inegal. S-a detașat, prin muzicalitatea perfectă, repertoriu și calitatea acompaniamentului (Andrei Tudor, Dan Pirici, Daniel Bouroșu, Radu Bucura) cel al mării vedete Paula Seling, pianistă ea însăși și studentă la UNMB, unde de

pe scena festivalului, membrii formației Fly Project (de fapt, de această dată dintre fondatori a fost doar temperamentalul, dezlănțuitul Tudor Ionescu, secundat de 3 superbe dansatoare, cu nurii la vedere) n-au ratat nici unul din hit-urile care au dus renumele grupului și peste hotare: "Raisa", "Mandala", "Goodbye", "Back in my Life", "Musica", "Brasil", "Hello", "Toca-Toca", "Tasha", "Like a Star". În nota obișnuită, cunoscută sau înscris recitalurile oferite de Corina Bud (cu "Fete din Balcani", "Pernele moi", "Autobronzant", "Noi doi", "Gimme your love") și Lora ("Singuri în doi", "Floare la ureche", "Capul sus", "Fără el"), ambele însoțite de DJ și dansatoare.

altfel se pregătește cu Andrei Tudor. Ea a respectat întocmai identitatea manifestării, trecând cu lejeritate de la "Ploaie în luna lui Marte" la "Playing With Fire" (cu care a ocupat locul 3 la Eurovision). Chiar dacă un hit al ei se cheamă "La Radio se anunță ploi", la Amara n-a plouat decât cu ovații, urale, entuziasm, bucurie. Un adevărat delir a provocat formația Voltaj, cu o înlanțuire unică de hit-uri, umor, ritm, dar și emoție (aducerea pe scenă a talentatului copil nevăzător George Andrei, elev la școala de muzică a grupului). Călin Goia (el este unul dintre cei care n-a reușit cândva să câștige trofeul aici!), Gabi Constantin, Vali Ionescu, Oliver Sterian și Adrian Cristescu au fost absolut senzaționali, publicul cântând împreună cu ei "Asta-i viața", "Albinuța", "Ultima secundă", "Dă vina pe Voltaj", "Câte-un pic", dar și piesa de la Eurovision 2015, "De la capăt". Aflați pentru a treia oară

nămol ce să spunem? "Cel mai alinător de suferințe"?). Parafrazându-l pe Cristi Borcea, avînd în ve-

dere că peste 2 ani vine ediția cu numărul 50, concluzionăm invitându-vă... „Să-i lăsați să se pregătească pentru Champions League!”.

Formațiile noastre

Cargo - 30 de ani de activitate

Cunoscuta formație **Cargo** a susținut un concert pentru a aniversa 30 de ani de activitate, în cadrul festivalului Metalhead Meeting 2015. Înființată la Timișoara în 1985, grupul s-a impus în rockul românesc încă de la primul album, **"Povestiri din gară"**. Succesul l-au cunoscut cu albumul din 1995, **"Destin"** urmat în 1998, de Sânziene, când au lansat **"Ziua Vrăjitoarelor"**. La începuturile anilor 2000, se lansează **"Bagă-ți mințile în cap"**, sub egida **MediaPro Music**, iar în 2007 au lansat un album **"Best Of"** intitulat **"XXII"**, cu 22 dintre piesele trupei. Cele mai recente single-uri, **"Nu mă lăsa să-mi fie dor"** și **"A 5-a dimensiune"**, s-au bucurat de un mare succes la public. **Cargo** înseamnă **Adi Bărar** - chitară, **Adrian Igrışan** (Baciu) - voce, **Tavi Pilan** - tobe, **Ionuț Carja** - clape și **Florin Barbu** - bass.

Kempes - „Regăsire”

Ovidiu Ioncu-Kempes, fostul solist vocal al formației **Cargo**, suferind de o boală gravă, a emigrat cu câțiva ani în urmă în Australia. Vindecat miraculos, el s-a repatriat de curând și și-a alcătuit o nouă formație. **Kempes** a lansat primul single, **„Regăsire"**, de pe albu-

mul cu același titlu lansat prin intermediul **Universal Music România** cu ocazia unui concert special care a avut loc în Berăria H din București.

Electric Fence și Sore - „I Got My Mind on You”

Electric Fence ne oferă un nou single și videoclip. **I Got My Mind on You**, o colaborare cu Sore, prima piesă de pe viitorul album. Electric Fence este unul dintre grupurile autohtone ce s-a remarcat printr-un sound original, o fuziune de electro, influențe etnice sau jazz. De la **Ready Steady Go**, la **(I Dont Wanna) Think Twice** sau **Wrong**, compozițiile **Electric Fence** au fost apreciate de public grație și aparițiilor la festivaluri precum **B'ESTFEST**, **Rock for People** (Cehia), **"G. Grigoriu"** (Brăila) sau **Peninsula**. În 2012 și 2013 Electric Fence a ocupat poziția a doua la selecția națională pentru Eurovision cu piesele **Sun-ta** și **Emilia**. Pentru **I Got**

My Mind on You (compusă de David și Elena, claviaturistă și solistă) **Electric Fence** și **Sore** au realizat și un videoclip regizat de **Anton Sandu**.

Zero - “Dragoste amară”

Trupa Zero, noii artiști **MediaPro Music**, lansează un nou single, **"Dragoste amară"**, împreună cu un videoclip în regia lui **Alex Ceaușu**. Noua piesă este compusă de **Vlad Manolache** și **Alex Cotoi**, iar textul este scris de **Vlad Manolache** și **Laurentiu Costea**. Trupa **Zero**, înființată în 2006, are patru membri: **Laur** - voce, **Papu** - chitară, **Vlad** - bas și **Alex** - tobe. Formația a

ajuns în finala națională a concursului Eurovision din 2008 cu piesa **"Come this way"**. Un an mai târziu, piesa **"Sunny Days"** a ajuns în finala aceleiași competiții, unde a ocupat locul 4. Imediat după lansarea videoclipului **"Sunny Days"**, trupa și-a lansat și albumul de debut, cu același nume. În 2010, formația participat iar la calificările Eurovision, cu **"Lay Me Down"**.

9.7 RICHTER - album „Ground Zero”

Noul album al formației bucureștene **9.7 RICHTER**, **"Ground Zero"**, a fost lansat sub egida **Universal Music România** pe scena din **The Silver Church**.

RoadkillSoda - album „Yo No Hablo Ingles”

Noul album conține 18 melodii care combină stoner, sludge, psychedelic și rock'n'roll. Pentru disc formația **RoadkillSoda** a lucrat cu un artist cu pedigree în stoner, **Arthur Seay** (**Unida**, **House of Broken Promises**), masterul albumului fiind făcut la studioul chitaristului, în **BitterSand Studio**, California

Zdob și Zdub - “Lângă codrii de aramă”

Zdob și Zdub revine cu piesa, **"Lângă codrii de aramă"** (compusă de **Mihai Gincu**, versuri **Andrei Copot**) inclusă pe cel mai recent album al trupei, **"Basta Mafia"**. Albumul conține **13 piese**, dar și **două bonus tracks**. fiind înregistrat în **Chișinău**, la **Cuibul Studio**, și în **Germania**, la **Headroomstudio Berlin**. Single-ul beneficiază și de un videoclip, parte din concertul **Xmas Symphony**, susținut în decembrie 2013 la **Palatul Național „Nicolae Șulac"** din **Chișinău**, alături de o orchestră simfonică.

Folk

Gărâna și Bulci

Amatorii de folk din vestul țării au avut parte de două festivaluri care deja au tradiție. Cea de-a zecea ediție a festivalului de folk Gărâna (fratele celebrului festival de jazz), eveniment muzical complex - două zile cu o serie de concerte folk, susținute de cunoscuți muzicieni, iar a treia zi - un festival al berii germane, cu muzică și dansuri tiroleze și bavareze. Vineri au cântat Mircea Vintilă, Victor Socaciu, Vasile Șeicaru & Nicolae "Nae" Matei, Adrian Berinde & BAND, Thea Marconi, apoi a urmat prezentarea de modă Princess Melina by Luciana Matei Plavosin. Sâmbăta au cântat Mircea Baniciu - Vlady Cnejevici - Teo Boar, Narcisa Suci & Band, Ioan Gyuri Pascu - Vlady Cnejevici - Teo Boar, Călin Bârcean, Ovidiu Scridon și a avut loc lansarea albumului "Povestiri minerești" de Zoltan Butuc. Un festival cu serios impact turistic.

În aceeași perioadă (de ce oare?), în localitatea Bulci (județul Arad) a avut loc a șaptea ediție a festivalului Maris Fest. În prima zi au concertat Ioan Gyuri Pascu, Hidro Grup 8, Nova Band, Corso Band, Old Lady's Band, Vasile Gondoci., iar în a doua zi - concerte cu Adrian Ivanițchi, Didina Curea, Vizi Imre,

Ioan Gyuri Pascu

Cristi Buică, Nelu Pitic, Daniel Julean & Trupa de Servici, Felix Alin Bejan, Grupul Ama. Tot un festival cu potențial turistic: intrarea a fost liberă, iar la fața locului a existat posibilitatea de campare gratuită.

Vama Veche.

A 11-a ediție a Festivalului Folk You! Florian Pittiș a avut loc ca de obicei la malul mării, timp de trei zile. Conform tradiției, au fost convocați folkștii noștri de frunte, unii în postură solistică, alții cu grupuri de acompaniament, precum și nume mai puțin cunoscute, dar și 6 formații rock. În prima zi au evoluat Cătălina Beța, Folk Frate, Gyuri Pascu & Vlady Cnejevici și Teo Boar, Alexandru Andrieș, Alina Manole, Ducu Bertzi, Ada Milea, Anca Hanu, Cristi Rig-

man, Bobo Burlăcianu, Mircea Vintilă & Brambura, OCS, Cecelealte Cuvinte. În cea de-a doua - Teodora Buciu, Laura Meștereaga, Adrian Ivanițchi, Mihaela Popescu, Andrei Păunescu, Cosmin Vaman, Alexandra Andrei & Trupa Spam, Vasile Șeicaru, Dinu Olărașu, Poesis, byron, Vița de Vie, Iris. În ultima zi au cântat Claudiu Pălălae (Câștigătorul trofeului Folk U Florian Pittiș 2014), Tatiana și Marius Ojog (Fox Studis), Maria Gheorghiu, Adi Sărmășan, Zoia Alecu, Emeric Imre & Jimi El Laco, Florin Chilian, Dan Andrei Aldea, Nicu Alifantis & Zan, Pasărea Rock. După cum se vede, vedetele genului au fost prezente - nu

Zoia Alecu

mai puțin de 33 de nume principale precum și mulți acompaniatori au figurat pe afiș, făcând din acest festival numărul 1 în domeniu.

Folkever - RĂDĂUȚI și SIRET

Un eveniment cu totul deosebit, axat pe diverse componente culturale, nu numai pe latura folk, intitulat Festival de atitudine culturală, desfășurat - idee originală - în două orașe. Din bogatul program desprindem: expoziție de caricatură Gabriel Tora, concert de pian la patru mâini, vernisajul expoziției Filip Lazăr, Teatrul BRUSC (teatru după Mihai Ignat), lansări de reviste (Timpul, Bucovina literară, Zona literară, Als ob), de cărți și cd-uri, recitaluri de poezie și lecturi publice - Walter Dionisie și Anca Dionisie, Al. Ovidiu Vintilă, Clara Mărgineanu / Paul Gorban, "Antologia Ziduri între vii", Dinu Olărașu, Florin Onică. Conferința de presă de deschidere și manifestările ulterioare au avut loc la Galeriile de Artă Rădăuți, Sala Voievozilor Primăria Siret, Biblioteca orașenească și s-au vizitat obiectivele turistice din Siret (Sf. Treime, Sinagoga, Cimitir Evreiesc) și Sucevița.

Concertele folk și folk-rock au fost susținute de V. Avdochimov, Icarus, Mihai Boicu, Gabriel Tora, Florentin Budea, Cantos, Walter Dionisie (care a susținut un curs de songwriting și de structuri muzicale modern), Dinu Olărașu, Ștefan Geraksiev, trupa Denver și Sorin Minghiat. O frumoasă inițiativă în aceste vremuri ne-culturale.

Pagini de Florin-Silviu URSULESCU

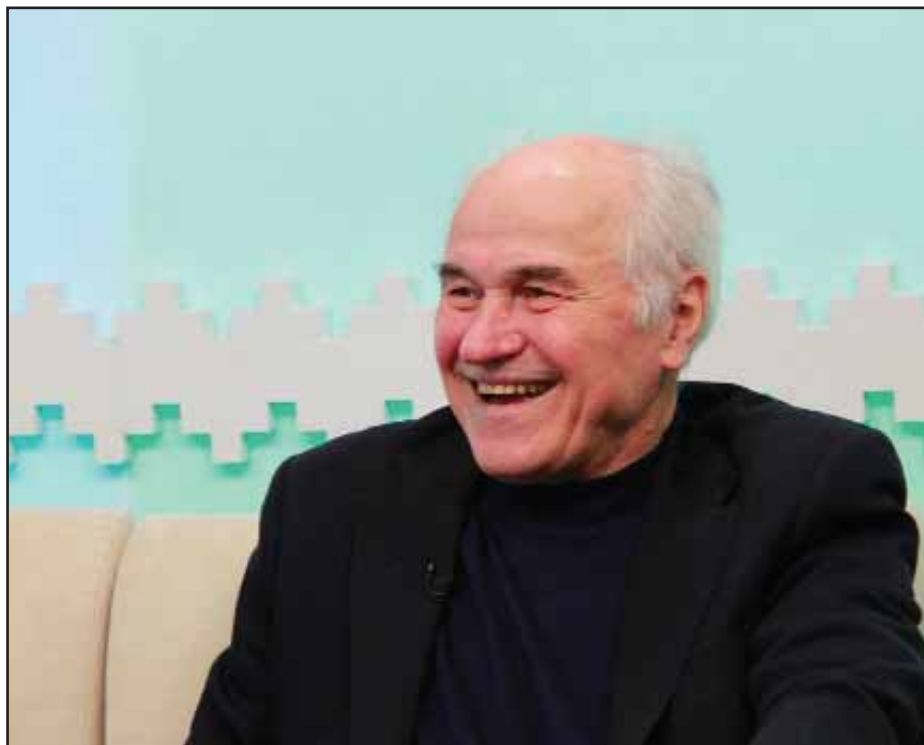
Eugen Doga

Octavian URSULESCU

Distins cu premiul UCMR în 2006, acad. Eugen Doga, "Maestru în artă, Artist al Poporului și Om al Mileniului", fost deputat, este cu adevărat o celebritate mondială, cu zeci de ordine, medalii, distincții, concerte în întreaga lume; a compus muzica pentru sute de filme (faimoase sunt coloanele sonore ale filmelor "Șatra" și "Lăutarii", în regia lui Emil Loteanu), i s-au consacrat lui însuși filme și cărți. Recunoașterea mondială, unică, este probată de includerea în Topul realizat de "History Rundown" cu cele mai bune 200 de piese muzicale din toate timpurile, Doga figurând în acest clasament pe locul 83, cu "Gramofonul", și 94, cu "Dulcea și tandra mea fiară". Acest vals, considerat de Ronald Reagan drept cel mai bun vals al secolului trecut, a stat la baza fondului muzical al Ceremoniei de deschidere a Olimpiadei de la Soci (2014), de deschidere și de încheiere a Olimpiadei de la Moscova (1980) și a fost inclus pe lista patri-

Mocra-Ribnița, în Transnistria, Republica Moldova, Eugen Doga a declarat de fiecare dată că se simte pe de-a-ntregul român, fiind fascinat de poezia eminesciană, pe care

"Durata zilei", "Patul lui Procust", "Se caută un paznic", "Portretul soției artistului", "Va fi trista despărțire", "Incomparabilă", "Dragul meu prieten uitat de mult timp...",

a elaborat numeroase lucrări. Între cele aproape 200 de filme la care semnează coloana sonoră, înafara celor amintite se numără "Maria-

"Riabinovi vals", "Casă pentru Serafim".

Creația lui Eugen Doga este absolut impresionantă, de la cântece și romanțe, balet și operă, muzică pentru film și teatru la coruri sau cvartete, alchimia muzicii sale, după cum afirmă comentatorii, constând în studiul atent al istoriei și culturii diferitelor națiuni, așa explicându-se că a reușit să compună cu același succes, păstrând coloritul respectiv, muzică specific moldovenească, rusească, țigănească, poloneză, latino-americană (baletul "Venancia", din 1989, pentru care a studiat câțiva ani folclorul local), afgană, chineză, din Asia Centrală (coloana sonoră a filmelor "Jamila" și "Trebuie să trăim încă o dată") sau cehă! "Pentru mine creația este o dragoste abstractă, inexplicabilă, ca o suflare trecătoare de vânt cald într-un curent de aer rece..." - declara Doga. Din 1972 a început să susțină concerte în întreaga lume, în cele mai îndepărtate colțuri ale globului, a lansat discuri în numeroase țări, între care

alături de Emil Loteanu

monială a UNESCO, fiind considerat drept una dintre cele 4 capodopere muzicale ale sec. XX! Născut pe 1 martie 1937 în satul

Mirabela" (regia Ion Popescu-Gopo), "Nunta la palat", "Singur în fața dragostei", "Zece ierni pe o vară", "Explozie cu efect întârziat",

și în România. Zeci de orchestre simfonice prestigioase, între care și Orchestra Filarmonică "George Enescu" din București, coruri academice sau de copii au lucrările sale în repertoriu, sub bagheta dirijorilor Iosif Ion Prunner, George Mustea, Serghei Scripka,

(SUA), Ordinul "Delaker" (Republica Kârgâzstan), "Steaua României de aur în grad de Comandor" și Ordinul național al României "Serviciu credincios în grad de mare Ofițer", Ordinul "Pentru merite în fața patriei" (Rusia). Probabil însă că muzica de film i-a

adus și mai multe recunoașteri internaționale, începând cu "Lăutarii" (Scoica de argint) și "O tabără se urcă în cer" (Șatra), trofeul Scoica de aur, ambele la festivalul de la San Sebastian, Spania și continuând cu trofee cucerite la Brno, Chișinău, Lagow, Stockholm ("Grand prix"), Minsk, Praga, Yalta, Soci. Din 2012 Eugen Doga este președintele Fundației internaționale "Dominanta", ale cărei scopuri sunt exclusiv caritabile, implementând proiecte din domeniul artei și al educației.

În 1983 Eugen Doga a compus prima sa lucrare dedicată baletului, pentru filmul lui Emil Loteanu "Anna Pavlova", închinat legendarei balerine, pentru ca în același an să compună baletul "Lucaefărul", inspirat de poemul eminescian, spectacol prezentat și în aer liber, în parcul central al Catedralei din Chișinău. "Toată

cu I. P. Gopo și G. Vieru

Cristian Florea, Vladislav Bulahov, Anatoli Badhen, Iuri Silantiev. Concertele sale au loc mereu cu casa închisă (la Sankt Petersburg au ținut o săptămână, cu câte două reprezentații pe zi!), în săli mari, în spiritul concepției expuse de creator (în egală măsură violoncelist, la debut, și pianist): "Concertele mele au drept scop aducerea oamenilor laolaltă, conservarea idealurilor care fac lumea mai bună, mai tolerantă, florile să înflorească și soarele să lumineze. În plus, concertul este cel mai bun test, e ca un examen, îmi verific muzica recent compusă. Apoi muzica de film: nu este întotdeauna percepută, uneori servește doar ca fundal, însă datorită concertelor pot s-o readuc la viață, redescoperind-o pentru public". Încă din 1979 au început să apară filme și cărți dedicate lui, una din ele, "Meditație pe portativ", cuprinzând dialoguri Eugen Doga-Victor Crăciun, fiind editată la București. Este membru în mai multe academii, iar distincțiile, câteva zeci la număr, vin și ele din întreaga lume. Astfel, este membru al Uniunii Compozitorilor din Republica Moldova și din Rusia, artist al poporului din ambele țări, Cavaler al Ordinului Republicii Moldova, distins cu Premiul de stat pentru baletul "Lucaefărul", cu Medalia mondială de aur "Personality"

frumusețea și atractivitatea lumii înconjurătoare, în sens estetic, este un mister și numai prin empatie îi poți surprinde infinitatea". Extrem de diversă este și creația sa din perimetrul muzicii corale, cu lucrări

frumusețea și atractivitatea lumii înconjurătoare, în sens estetic, este un mister și numai prin empatie îi poți surprinde infinitatea". Extrem de diversă este și creația sa din perimetrul muzicii corale, cu lucrări

pentru cor de copii și pian, orchestră și voce, cor, soliști și orchestră simfonică, concertul de operă "Dialogurile dragostei", despre Eminescu și Veronica Micle, poeme pentru cor a capella, balade pentru voce și orchestră, cor și orchestră simfonică ("Limba noastră cea română", pe versuri de Grigore Vieru), pentru bas, cor și orchestră simfonică "Imn lui Ștefan cel Mare" pe versuri de Mihai Eminescu, cantate, suite vocale și de dans, recvieme... La începutul carierei a predat la o școală de muzică și apoi teorie muzicală la Liceul de muzică din Chișinău, iar din 1997 a lucrat cu copiii preșcolari, așa încât nu e de mirare că are la activ o serie de foarte reușite creații pentru cei mici.

În creația lui Eugen Doga poezia lui Mihai Eminescu și a Veronicăi Micle ocupă un loc de frunte, încă din 1972 semnând două lucrări pentru cor a capella inspirate de versurile eminesciene, "Dorița" și

1999 a fost scrisă prima arie a operei "Dialogurile dragostei", "Nu plânge". Pentru a ne convinge că activitatea sa este la fel de intensă și în prezent, în anii 2013-2014 a definitivat în egală măsură 6 cântece pe versurile lui Eminescu (între care "Replici", "Floare albastră", "Te duci"), lucrări pentru pian, cor a capella ("Limba noastră cea română"), pentru bas, cor și orchestră simfonică, pentru voce și pian. Plus o sumedenie de concerte simfonice susținute la Ateneul Român, la Moscova, Iași, Perm, Omsk, Simferopol, Chișinău, Smolensk, Sankt Petersburg... Ca o încununare și o recunoaștere, Eugen Doga a fost în august 2015 invitatul principal la Festivalul Limbii Române în SUA și Canada, organizat în premieră de Institutul cultural român din New York, cu spectacole la Montreal, Ottawa, New York. În cadrul programului au figurat un recital al naistului Vasile Iovu, artist al

a Concertul aniversar de la Ateneul Român

"Dintre sute de catarge", după care, în 1983, baletul simfonic "Luceafărul", de care am amintit deja. Tot versul eminescian i-a inspirat un ciclu de romane, "Ochiul tău iubit", 6 cântece pentru voce, cor feminin, cor de copii și orchestră, arii, piese pentru cor a capella, soliști, cor și orchestră simfonică. Ciclul Eminescu-Micle, conținând peste 50 de cântece de dragoste, este pe cale de a fi definitivat, poezia Veronicăi stând de asemenea, în anii 2012-2013, la baza câtorva zeci de creații: romane, arii pentru voce și orchestră simfonică, voce și pian, voce, cor și orchestră, cor de copii și pian, dintre titluri remarcându-se "De-ai ști, iubite", "Din pulberea iubirii", "Drag mi-ai fost", "Te știam numai din nume", "S-a pus vălul", "Aș vrea să viu la tine", "Am urât această lume". În

poporul din Republica Moldova, un altul de pian al lui Eugen Doga, cu piese instrumentale binecunoscute, dar și lansarea cărții "Eugen Doga: Muzica este prima și ultima mea iubire" și a filmului documentar "Eugen Doga", din seria "100 de români celebri născuți în Moldova".

Eugen Doga crede în valoarea terapeutică a muzicii, în capacitatea muzicii de a crea o lume imaginară, în care domină armonia și frumusețea, creatorul putând transforma scânteia într-o operă de artă durabilă. Conștient fiind de paleta largă de nuanțe a muzicii sale, de valențele bogate și de lumina pe care o răspândește, compozitorul își numește muzica "un curcubeu alb"...

Dulcea și tandra mea fiară

muzica: Eugen Doga

Adagio (♩. = 32)

p
red. * red. * simile

stringendo
red. * red. *

Moinești: ovații pe stadion

Suzana LEPȘE

Am colindat țara în lung și-n lat, cum se spune, și afirm cu mâna pe inimă că n-am întâlnit un oraș (municipiu din 2001, atestat documentar de 578 de ani) mai elegant, mai curat, mai civilizat, cu pecetea artei și bunului-gust la tot pasul: parcuri, arteziene, lucrări de artă (începând chiar cu emblema care te întâmpină când treci de "poarta" localității), acestora din urmă adăugându-li-se trei statui dezvelite acum și aparținând unor participanți la a IV-a ediție a Taberei internaționale de pictură și sculptură. Toate se datorează în cea mai mare măsură tânărului primar, mare iubitor de artă, Viorel Ilie, care anunță pentru primăvară, cu un concert al marilor vedete de muzică ușoară românească, redeschiderea sălii de teatru, complet modernizate și renovate după două decenii de inactivitate. Ca un corolar, Zilele municipiului Moinești au reunit ca de fiecare dată numeroși participanți, în serile de vârf peste 5.000 de spectatori ovaționând artiști de top. Dar serbările

acestea tradiționale, chiar dacă dominate de muzică, au însemnat și literatură (lansarea volumelor V și VI ale lucrării "Caietele Tristan Tzara"), teatru, competiții sportive, cinstirea cuplurilor cu peste 50 de ani de căsnicie. Desigur, cum spune și titlul, stadionul a fost polul magnetic, timp de două zile, de dimineață până seara, scena celor de la "Axial Music" (Florin Lupancu) fiind ocupată de artiști urmăriți cu interes de un public generos și cunoscător. Un adevărat tur de forță l-au făcut membrii juriului și sutele de participanți la a V-a ediție a Concursului internațional de muzică și dans popular pentru copii și tineret "Moineșteanca", unde artiștii ro-

mâni (ce talente, ce costume, ce virtuozitate instrumentală la câțiva copilași!) s-au înfruntat cu cei veniți din Bulgaria, Republica Moldova, Serbia, Muntenegru, Ungaria. Autenticitatea evoluției acestora a contrastat, de pildă, cu aceea a adolescenților locale care alcătuiesc un grup vocal de muzică ușoară, fără pic de personalitate – de altfel la orice concurs folcloric vei constata, față de cele de muzică ușoară, un plus valoric net, ideea de imitație fiind mult mai puțin prezentă în muzica populară. Oricum, e bine că s-a dat o șansă și localnicilor de la Clubul elevilor, demnă de toată stima fiind pasiunea tinerilor componenți ai unor trupe rock. La nivel de "seniori" au evoluat ansamblul "Busuiocul" din Bacău, precum și două colective, Tariful "Alăuta" și Ansamblul "Sălcișoara", din orașul înfrățit Cantemir din Republica Moldova.

Tinerii spectatori au așteptat cu nerăbdare venirea în orașul lor, în premieră, a două soliste foarte mediatizate, dar s-a dovedit încă o dată că o scenă mare presupune un repertoriu alcătuit altfel decât, să zicem, pentru un club sau o discotecă; ele însă, tinere și talentate fiind, au tot timpul să-și adapteze show-ul. De la Lidia Buble nici nu aveam pretenții prea mari, ea fiind la început de drum: descoperită de Adrian Sînă (ex-Akcent), solista din Deva îi datorează acestuia hit-urile "Kamelia" și mai ales "Noi simțim la fel" (audiență uriașă în 2014). În schimb frumoasa Antonia (Clara Iacobescu), 26 de ani, după 13 ani petrecuți în SUA, unde a luat primele lecții de muzică, are un portofoliu mult mai consistent de melodii de succes, de la "Roses on fire", "Morena", "Shake it mama", "Marionette", "I got you", "Jameia", "Marabou", "Chica loca" la "Nu stau în Hawaii", "Pleacă" (titlu lansat împreună cu trupa Vunk), "Întoarce-te acasă". Are deci de unde alege, așa încât e de dorit să-și construiască un recital mai dens, în care timp de 45 de minute să înlanțue aceste cântece stând permanent pe scenă, căci, slavă Domnului, are și charismă, și voce! Președinte de onoare al juriului la "Moineșteanca", popularul artist basarabean Ion Paladi (absolvent al Academiei de muzică din Chișinău cu specializarea... Dirijat cor academic!) a interpretat, la cerea publicului, toate piesele care l-au făcut cunoscut, în frunte cu "Foaie verde și-un chiperi", "Măicuța-i cântec și iubire", "Mii de stele", "Mama mea, icoană sfântă", "Dorul Basarabiei", "Tata-i stâlpul și puterea", "Bine-i șade mesei mele". Pentru mulți iubitori ai muzicii ușoare, formația "Provincialii" din Focșani se identifică, în bună măsură cu solistul vocal Ionuț Ungureanu, datorită faptului că acesta, după 2001, când au fost puse bazele trupei, a avut numeroase recunoașteri individuale: Trofeul Mamaia în 2005 (a cântat "Oameni" de Marius Țeicu), premiul I (cu Ionel Tudor) și premiul II (cu Laurențiu Duță) la secțiunea Creație a aceluiși festival. Apoi a fost unul din finaliștii... fără noroc la preselecțiile naționale Eurovision, clasându-se pe poziția secundă în 2007 (cu "Time") și marcând participări notabile alături de Paula Seling în 2008 și Moni-K în 2004 ("Sărutul nopților de mai" a devenit apoi un hit în duet cu Andra). Regretabil, deși au

numeroase creații proprii reușite pe albumele "Contraste", "Ochii de cafea", "Chitara maiță", "Noaptea pe covor", cei de la Provincialii au pre-

5 ar figura cu siguranță într-un Top alături de Holograf, Iris, Voltaj, Vunk (un motiv de mândrie pentru gazde: 3 din cele 5 au cântat la Moi-

nej și Direcția 5 anunță pentru această toamnă concerte alături de orchestre simfonice! Show-ul celor de la Direcția 5 a încheiat apoteotic, înainte de atrăgătorul joc de lasere, manifestările de la Moinești, primarul Viorel Ilie putându-se felicita pentru alegerea făcută. Liderul Marian Ionescu și colegii săi (între care propriu-i fiu, dar și noua achiziție, frumoasa solistă Alina Crișan, fostă la ASIA) au dovedit că nu întâmplător este trupa noastră pop-rock cu cele mai numeroase premii la activ - la Bregenz (Austria), "Orfeul de aur" (Bulgaria), Bratislava (Slovația), Barcelona (Spania), Mamaia sau "Cerbul de aur", nerefuzând niciodată competiția. Merita să vedeți la Moinești, într-un superb final de festival, un stadion întreg reluând în cor celebrele balade rock "O față ca ea", "Ai un loc", "Am nevoie de tine", "Ești stilul meu", "Altul mai bun", "Seduție", "Te voi aștepta", "Dacă ai știi", "Obsesia", "Poți să vi-sezi"! Aceasta este adevărata popularitate, nu cea falsă din tabloide și emisiuni mondene...

ferat să recurgă mai ales la reluări, alături de Ionuț evoluând și o solistă din Republica Moldova.

Dacă ar fi să se alcătuiască o listă a formațiilor de frunte din muzica pop-rock românească, Direcția

nej!), pe un criteriu foarte simplu, ce ține de valoare, stabilitate în componență și mai ales popularitate, ele putând oricând umple singure Sala Polivalentă sau Sala Palatului din Capitală. Grăitor este faptul că Vol-

Mirajul dansului

Andra VĂSĂI

Competițiile de dans de pe micul ecran au sporit în mod indiscutabil popularitatea acestei arte, așa încât nu e de mirare că școlile de dans sunt tot mai numeroase și mai căutate. Important este însă ca și profesorii să fie la un nivel înalt, pentru a crește eventual campionii de mâine - iar dacă nu-ți propui așa ceva, ai șansa măcar de a nu mai fi stângaci pe ringul de dans la un eveniment, câștigi în eleganță și în siguranță de sine. Iată de ce m-am bucurat să aflu că doi renumiți dansatori-coregrafi din Republica Moldova, și-au deschis o asemenea școală, dotată cu tot confortul, într-o zonă centrală (str. Titu Maiorescu 10A, lângă Piața Obor). Practic, „Teodor Dance Studio” (facebook.com/Teodor Dance Studio), cu o experiență de peste 20 de ani în domeniu, oferă în condiții excepționale cursuri de balet, dans modern, dans sportiv, dans de societate. Copiilor între 5 și 8 ani li se predau elemente combinate de balet, pop, dans sportiv, ritm, mobilitate, în timp ce între 9 și 12 ani elementele de balet sunt asociate cu MTV/Pop, dans sportiv. La cei între 13 și 17 ani apar în plus (deh, vârsta și idolii de pe micul ecran!) elemente de hip-hop și R & B, iar cei de peste 18 ani și adulții se familiarizează și cu dansul de societate (cum vi se pare când la o nuntă mirii habar n-au să danseze corect un vals sau un tango?), tangoul, zumba, kizomba, aerobic. Deci avem de-a face cu cursuri de dans pentru începători, amatori și profesioniști, cu ore individuale sau coregrafii speciale, după dorință, predate de va-

loroși profesori, Teodor Rădulescu (facebook.com/Teo Radulescu) și Alexandra Shine (facebook.com/Alexandra Shine), frumoasa Alexandra fiind, nu v-ați înșelat, cunoscuta protagonistă a topurilor muzicale, în prezent componentă a grupului Super Trooper. Atrăgător este faptul că aici se pot lua, cum spuneam, ore individuale, dar pot fi urmate cursuri de fitness și aerobic, nemaivorbind de cursurile speciale pentru perechi (tango, vals, salsa, kizomba, flamenco, dans sportiv).

Alexandra Shine

Dacă aveți noroc, poate chiar ne întâlnim la sală, merg adesea acolo, e la doi pași de casa mea, ca să-mi păstrez mobilitatea și să fiu la zi cu tot ce mai e nou în domeniu. Muzică, dans, eleganță, distincție, mișcare, grație, socializare - poate fi ceva mai frumos?

Muzicieni români din diaspora (XIV)

Doru IONESCU

Edițiile „O poveste... cu cântec!” ale emisiunii „Lumea și Noi” se difuzează la TVR Internațional (în fiecare vineri, de la ora 20.30), dar și pe platforma , unde rămân înregistrate și pot fi vizionate oricând.

REZIDENT EX reloaded! (Germania / România) Grupul rock inventat de Octavian Iepan (chitarist și compozitor stabilit la Hamburg), în urmă cu cinci ani, are o singură țintă: scenele din România. Nu este la prima încercare de a strânge instrumentiști români din diaspora, dar aceasta este cea mai importantă. Alături de Christian Podratzky (Berlin) la bas, Tavi i-a adus pe prietenii săi cunoscuți în toată Europa, chitaristul Matthias Lange și bateristul Mark Cross. Solist, în urma unei selecții naționale, Sebastian Simonis, singurul rezident în România. Emisiunea este povestea primului concert. Scopul? „Noi să fim noi”, cum spune titlul primului videoclip. Cum? În limba română. Rock! Mai multe puteți afla din concertele care se pregătesc în această

Eva Kiss, C. Radu alături de echipa TVR

toamnă, care anunță și al doilea lor CD! Tot în acest an-timp, e anunțat ca sigur turneul românesc canadienilor O.N.E., conduși de Marius Luca, despre care v-am povestit în articolul precedent.

FELIX și IONUȚ ȘIPOȘ (Oslo, Norvegia) Tată și fiu, amândoi afirmați ca muzicieni - jazz-rock respectiv pop-rock - în România, apoi dezvoltând cariere asemănătoare. Felix a lăsat amintiri plăcute melomanilor, în anii '70 - '80, cu grupurile Transfer și Ethos (Iași, apoi Oradea); după două decenii, Ionuț a cântat la rândul său cu mai multe formații, cel mai recent în 2009, în studiourile TVR, cu Pește Viu. Tatăl este profesor de chitară, dezvoltându-și activitatea deopotrivă în producția muzicală, la Oslo; Ionuț n-a sărit departe de trunchi, urmând calea sunetului, specializându-se în captări și postprocesări pentru filme artistice. Niciunul nu a abandonat ideea revenirii acasă (ba au și un disc înregistrat de mai mulți români), în muzica ce le-a dat nume, fie și pentru un singur concert ori disc. Filmarea TVR Internațional este primul pas.

CONSTANTIN RADU (Copenhaga, Danemarca) La debut chitarist, apoi multiinstrumentist și orchestrator, Constantin Radu are școala primelor trupe pop-rock românești de la jumătatea anilor '60, apoi un portofoliu de grupuri cu care a cântat mai ales în străinătate, în anii '70 - '80, din Emiratele Arabe și până în Scandinavia. După contractele cu Romanticii, formează propriul grup RC's Band, care o va acompania pe soția sa, Eva Kiss. Rămâne în cele din urmă în Danemarca, acolo unde marea solistă și cele două fete ale lor l-au urmat imediat după 1989. N-a durat mult până când cei doi soți au urcat din nou pe scenă și și-au continuat carierele. Reveniți de mai multe ori în România, ei își fac socoteli să se restabilească în țara natală.

CĂTĂLIN MILEA (Olanda / România) Muzicianul a pendulat încă din anii '90 între scenele de jazz ale lumii. Din 2006, a studiat în Olanda și a dezvoltat astfel experiențe internaționale alături de muzicieni titrați ai genului, revenind din ce în ce mai des alături de generația sa, dar și de instrumentiștii și soliștii în formare în țara sa natală. Cu Romanian Jazz Collective, saxofonistul a redat actualității compoziții din arhiva de aur a muzicii românești, iar cu generația tânără a dat un nou suflu mișcării prin revista „Jazz Compas” și concertele subsidiare. Emisiunea pune în lumină proiecte dintre cele mai diverse, de la Jazz It Up și Re-Bop Unit la Eugen Gondi Trio, Hammond Trip și experimentul de ultimă oră Imagination Orchestra.

CRISTI MARINESCU (Aalborg, Danemarca) Chitaristul din ultima formulă a grupului Roșu și Negru are multe amintiri despre rockul anilor '80 - '90, toate frumoase. Când nu a mai putut să se întrețină din muzică, a muncit, dar niciodată nu și-a abandonat marea pasiune. Așa face și în Scandinavia, unde s-a strămutat cu toată familia, de șase ani. Nu mai cântă pe scenă, dar lucrează de zor în studioul propriu. Concertul de rămas bun - susținut în 2009 pentru TVR Cultural - are un post-scriptum în ediția cu cântec a emisiunii „Lumea și Noi”, care include și un proiect de ultimă oră. Sau un nou început...

Revistă lunară de informare, opinie și dezbateri editată de
UNIUNEA COMPOZITORILOR ȘI MUZICOLOGILOR DIN ROMÂNIA
și finanțată cu sprijinul MINISTERULUI CULTURII

ACTUALITATEA MUZICALĂ

Redactor șef:

George BALINT

Redactori:

Mihai COSMA

Octavian URSULESCU

Editorialist: Liviu DĂNCEANU

Secretar de redacție: Costin ASLAM

Colegiu redacțional:

Mariana POPESCU, Mihaela Silvia ROȘCA,
Vasilica STOICIU-FRUNZĂ, Petre Marcel VÂRLAN

Semnează în acest număr:

Ruxandra ARZOIU, Luminița CIOBANU,
Grigore CONSTANTINESCU, Viorel COSMA, Andra
FRĂȚILĂ, Oana GEORGESCU, Olga GRIGORESCU,
Doru IONESCU, Florian LUNGU, Carmen MANEA,
Mariana POPESCU, Florin-Silviu URSULESCU, Laura
VASILIU, Vasile VASILE, Vlad VĂIDEAN, Irlina VESA

www.ucmr.org.ro

Adresa redacției: București, Calea Victoriei 141, sect.1,
010071, România. **Tel./Fax:** +40-21-312.98.67

E-mail: em@edituramuzicala.ro, editura@unmb.ro

TIPOGRAFIA - ERICOM PRINT SRL

TEL: 021-410.64.88

ISSN: 1220-742x